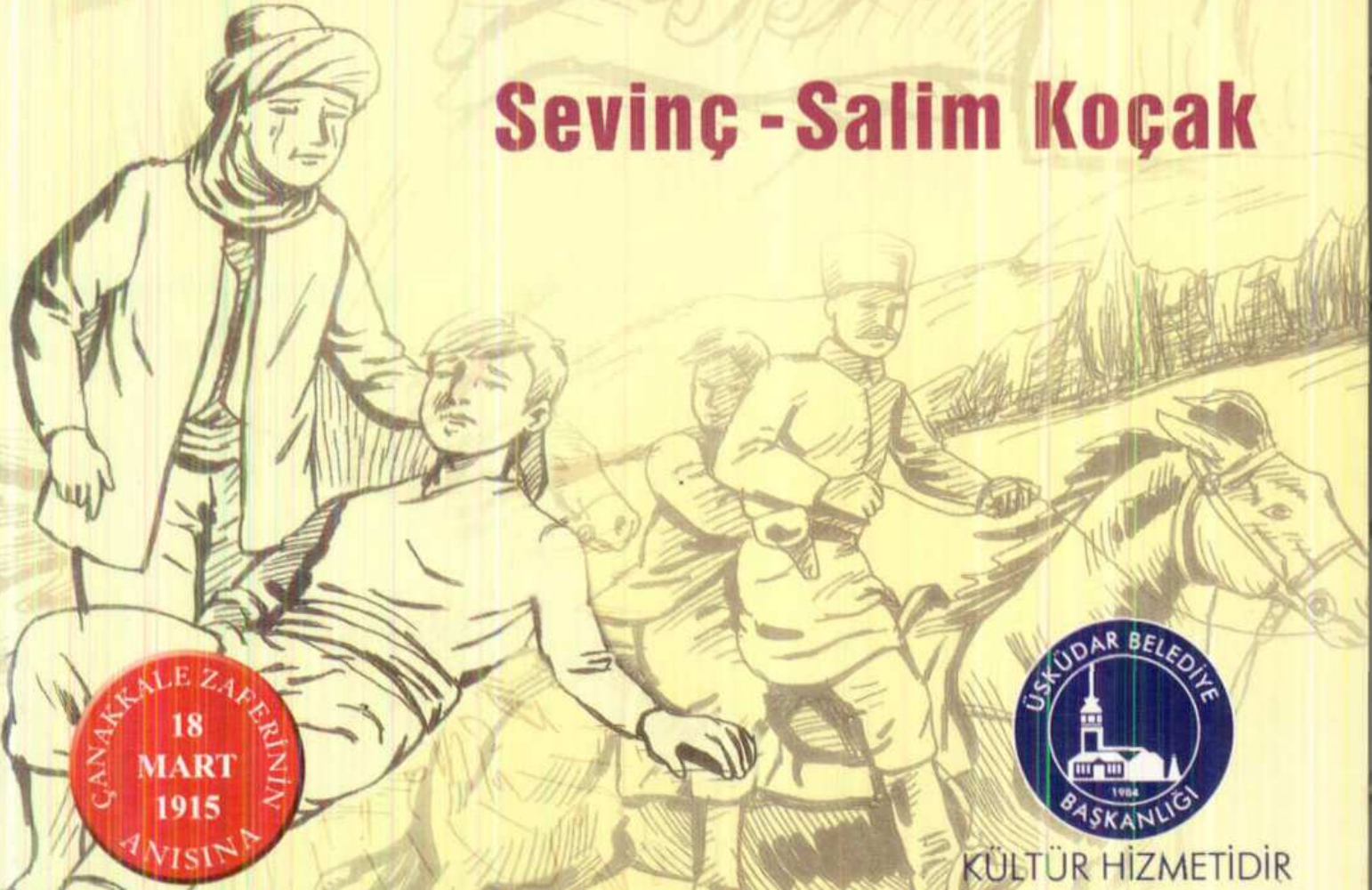

Çanakkalede

ÇOCUKLAR DA SAVAŞTI

Sevinç - Salim Koçak

KÜLTÜR HİZMETİDİR

Sevgili Çocuklar,

Tarih Bilinci, geçmişle geleceği birbirine bağlayan güçlü bir köprüdür. Dün ile yarın arasındaki bu köprünün kurulması genç nesillerde tarih şuurunun uyandırılması, o toplumun geleceği adına çok önemlidir.

Bizler, asırlarca gerilere uzanan köklü bir geçmişe sahibiz. Şanlı tarihimizin unutulmaz destanlarından biri de Çanakkale'de yazılmıştır. Çanakkale Zaferi, I. Dünya Savaşı'nda kahraman askerimizin cihanı hayrete düşüren bir kahramanlık destanıdır. Bu gerçek, büyük önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Emin olmalısınız ki Çanakkale muharebesini kazandıran, bu yüksek ruhtur." ifadesiyle dile getirilmiştir.

Sevgili çocuklar, Üsküdar Belediyesi'nin bu çalışması, yakın tarihimizin kapılarını aralayıp yeni nesillerin onunla tanışmasını sağlama, çocuk yaştaki kahramanların gözleri yaşartan hikâyelerini sizlerle paylaşma gayretidir.

Elinizdeki bu eser, kahramanlık ve aile gülistanının çiçekleriyle derlenmiş sade bir bukettir. Ümit ediyorum ki sizler için çok şey ifade edecektir.

Sevgilerimle...

Mehmet ÇAKIR

Üsküdar Belediye Başkanı

ÜSKÜDAR BELEDİYESİ

Hakimiyet-i Milliye Caddesi Atlas Çıkmaızı

No: 69 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: 0216 531 30 00 Faks: 0216 53132 44

beyazmasa@uskudar.bel.tr

www.uskudar-bld.gov.tr

Çanakkale'de Çocuklar da Savaştı

Yazarı

Sevinç - Salim Koçak

SEVİNÇ KOÇAK

Yazar ve ressam. İstanbul'da doğdu. Resim çalışmalarına okul sıralarında başladı. On sekiz kişisel sergi açtı. Birçok karma sergiye katıldı. Resimleri, yurt içi ve yurt dışında birçok bankanın, devlet dairesinin ve özel kişilerin koleksiyonuna girdi. Eserleri, Prof. Nurullah Berk, Mahmut Cuda, Elif Naci, Gültekin Elibal gibi önde gelen birçok sanatçı ve resim eleştirmenlerinden övgüler aldı. Prof. Berk, Türk resmine "yeni bir peyzaj anlayışı" getirdiğini söyledi.

Bir özel kültür-eğitim kuruluşunun yöneticiliğinde bulundu. Çocuklara bireysel gelişim ve sanat seminerleri verdi.

Kadın ve Ailem gazetesinde köşe yazarlığı yaptı.

Heykel, karikatür ve kitap kapağı çalışmaları da yapmaktadır. Salim Koçak'la evli. İki çocukları var.

SALİM KOÇAK

Gazeteci-yazar. Konya'da doğdu. Yazı yaşamına okul sıralarında başladı.

Birçok gazete ve dergide yazdı. Köşe yazarlıkları ve birçok siyasî lidere danışmanlık yaptı. Radyo ve televizyon programları hazırlayıp, sundu. Kültür-eğitim konferansları ve seminerleri verdi. Türkiye'deki ilk zekâ oyunları dergisini çıkardı. Konya Şehir Tiyatrosu'nu kurdu. Halka ve Demokrasiye Sözcü adlı dergiyi yayınladı. Antalya Altın Portakal Kültür ve Sanat Vakfı'nda basın ve başkan danışmanı olarak çalıştı. KKTC'de bir günlük gazetenin kurucu genel yayın müdürlüğünü ve başyazarlığını yaptı.

2500 kitabını Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne bağışladı, açılan kütüphaneye adı verildi.

Sekiz kitabı yayınlandı.

Okullarda bireysel gelişim ve motivasyon konferansları vermeyi sürdürüyor.

Sevinç Koçak'la evli. İki çocukları var.

TÜRKİYE'NİN ÇOCUKLARI

Sizler ki çocuklarsınız,
Çocuklar!
Türkiye'nin çocukları...
Gökte güneş, dağda yıldızlarsınız.
Masum, zeki ve uslu
Işığa duran, güneşe koşan
Neşesi, mutluluğu baharların
Ve de günahsız insanları
Sonbaharların.

Sizler ki çocuklarsınız,
Çocuklar!
Bizim çocuklarımız
Düşlerimizin, gerçeklerimizin,
Onurun, inadin, dik duruşun simgesi
Kışımız, baharımız, yazımız
Yazamadığımız, okuyamadığımız.

Sizler ki çocuklarsınız,
Çocuklar!
Vatanın çocukları
Yeşil başakları uçsuz tarlaların
Yüksek tepelerin dorukları
Güneşe duran
Ve ırmakları yüreklerimizin
Akan ha akan.

Açın kanatlarınızı göklere
Denizlerde ufuklara,
Nehirlerde kaynaklara
Koşun
Ve coşun çocuklar
Coşun!

Sizler ki sönmemiş yanardağlarsınız
Ruhlarınız ateş püskürtüyor
Beyinleriniz çakmak çakmak yıldırımlar
Püskürtün, yeryüzüne lavlarınız saçılsın
Kürekler çekilsin, yelkenler açılsın
Korkutmasın karanlıklar, korkuluklar
Çünkü

Sizler ki çocuklarsınız
Çocuklar!
Sizler ki çocuklarsınız,
Çocuklar!
Aşka susuzluğumuz
Suçsuzluğumuz
Sizler ki

Mazide kalan çocukluğumuz

Ve sizler ki

Sonsuzluğumuz...

Sizler ki çocuklarsınız,

Çocuklar!

Tanrı'yla arkadaş, ırmaklarla dost, kuşlarla yoldaş

Maviliklerde yüzen sevginin uçurtmaları

Martıları denizlerin, göllerin kamışları

Akasyaları, iğde dalları, fesleğenleri bahçelerimizin

Sizler ki derelere kurulmuş salıncaklarsınız

Sizler ki nihayetsiz soluklarımız...

Ama çocuğum,

Sanki bize sunulmuş oyuncaklarsınız.

Salim Koçak

"Ellerimizi üst üste koyup yemin edeceğiz. Ölmek var, dönmek yok!"

Hep birlikte; "Ölmek var, dönmek yok!" dediler, üç kere.

Grubun başı olan on beş yaşındaki Sinan konuştu:

"Allah'ın izniyle elimizden geleni yapacağız. Yurdumuz dört-beş aydır düşman askerlerinin ayakları altında eziliyor. Daha fazla bekleyemeyiz. Artık bizler de savaşa katılmamız. Biz de onları ezeceğiz!"

Diğerleri tekrarladı:

"Biz de onları ezeceğiz! Biz de onları ezeceğiz!"

Ortalık kararmaya başlamıştı. Uzaklardan silâh sesleri duyuluyordu. Zayıf, uzun boylu olan Yusuf ile kısa, esmer olan Hasan henüz on üç-on dört yaşlarındaydılar. İsa on iki, Murat ise daha on yaşındaydı.

Köyün uzağındaki küçük barakada toplanmışlardı.

Yoksulluk akıyordu üstlerinden. Eskimiş giysiler; yırtık, yarım, parçalanmış pabuçlar... Ayaklarında çorap bile yok. Vücuduna büyük gelen pantolonu düşmesin diye iple beline bağlamış olan Sinan, konuşmasını sürdürdü:

"Arkadaşlar! Artık çocuk değiliz. Bizler de üzerimize düşen görevi yapacağız. Yakalanıp esir düşsek bile tek kelime

konuşmayacağız. Asla sır vermeyeceğiz. Gerekirse vatanımız için şehit düşeceğiz. Esir yaşamaktansa öleceğiz!"

Çocuklar yine hep bir ağızdan; "Esir yaşamaktansa öleceğiz! Esir yaşamaktansa öleceğiz!" diye haykırdılar. Sinan, konuşmasını sürdürdü:

"Şimdi iş bölümü yapacağız. İsa ve Yusuf.. Siz ikiniz Conkbayırı'ndan etrafı kontrol edecek, düşmanı gözleyip bana bildireceksiniz."

İsa ve Yusuf hazır ol vaziyeti alıp selâm çaktılar:

"Emredersin komutanım!"

Hasan dikkat kesilmiş, ne görev alacağını merak ederek bekliyordu. Sinan'ın gözlerinde şimşekler çakıyordu.

"Sen!" dedi Hasan'a. "Köydekileri takip edeceksin. Aramızda hainler var. Kimseye belli etmeden, duyup öğrendiğin önemli bilgileri bana bildireceksin. Bu iş çok tehlikelidir. Çok dikkatli olacaksın!"

Dışarıdan gelen bir tıkırtı sesi duydular. Hepsi birden susup hareketsiz kaldı. Sinan, parmağını dudaklarına götürüp sus işareti yaparak yavaşça kapıya doğru yaklaştı. Tahta kapıyı hızla itti ve dışarıya fırladı. Çalılıkların arasında, saklanmaya çalışan Emre'yi gördü. Şimşek gibi hızla koştu ve kolundan yakaladı onu.

"Senin ne işin var burada?" diye çıkıştıktan sonra elinden tutarak kulübeye taşıdı Emre'yi. Hepsi şaşırılmıştı.

Emre korkarak; "Sizleri takip ettim. Beni niye aranıza almıyorsunuz? Ben çocuk muyum?" diyordu.

İsa'nın yüzü kıpkırmızı oldu. Emre'nin kulağından tuttu ve öfkeyle bağırdı:

"Ne biçim kardeşsin sen? Bizi mi gözetliyorsun? Daha küçüksün, aklın ermez böyle işlere!"

Murat kaşlarını çatmış, Emre'ye bakıyordu. Emre, kendisinden sadece bir yaş küçüktü oysa. Kulağının çekilmesiyle ağlamaya başlayan Emre'yi, Sinan kurtardı.

"Dur, İsa!" diye bağırdı. "Demek ki toplantılarımızı yeterince gizleyememiştiz. Bu işte bir hata var. Emre'nin sayesinde bunu anlamış olduk. Emre'nin yerinde düşman askeri de olabilirdi. O zaman da şimdiye kadar çoktan ölmüş olurduk."

Sinan, bir yandan ağlayıp, bir yandan burnunu çeken Emre'nin omzuna elini koydu:

"Sağ ol Emre. Yaptığın doğru bir iş olmasa da bizi uyarmış oldun. Bundan sonra daha dikkatli olmalıyız, arkadaşlar! Burada oyun oynamıyoruz!"

Emre'nin gözleri ışıldadı:

"Beni de alın aranızda. Size yardım ederim. Kimseye bir şey söylemem." dedi ve elini kalbinin üzerine koyup yüksek sesle bağırmaya başladı:

"Hepinize söz veriyorum!"

İsa, öfkeyle kardeşini itti. Omuzlarından tutup tartaklamaya başladı onu:

"Unut bunu, tamam mı? Sen küçüksün daha!"

Emre tekrar ağlamaya başladı:

"Sizlere göre küçük olabilirim ama aklım büyük. Ölsem bile, işkence yapsalar bile kimseye bir şey söylemem. Bana güvenin!"

Abisine döndü sonra:

"Abi, sen biliyorsun. Şimdiye kadar hiç söyleme dediğin bir şeyi söyledim mi kimseye? Annem beni konuşturmak için dövdüğü halde, söyledim mi?"

İsa, başını önüne eğdi.

"Doğru söylüyorsun. Asla söylemedin." dedi.

Emre, Sinan'a dönüp; "Komutanım!" dedi. "Beni de alın aranıza! Sizlere yardım ederim. Her şeyi yaparım. Tazı gibi koşarım. Gözcülük yaparım. Ben küçük olduğumdan kimse benden şüphe de etmez. N'olur, beni de alın!"

Sesinin tonu giderek yükseliyor, daha kararlı bir hâl alıyordu. Herkes bu akıllıca sözleri dikkatle dinliyordu. Emre heyecanla konuşmasını sürdürdü:

"Hem bu köy, benim de köyüm değil mi? Onu siz seversiniz de ben sevemez miyim? Neden köyüm için ben de savaşmayacakmışım?"

Hem hazır ol vaziyetindeydi, hem de bir çırpıda söylemişti bunları. Diğer çocuklar da şaşkın; hayret ve hayranlık içinde izliyorlardı Emre'yi.

"Bence doğru söylüyor." dedi Hasan. "O kadar dikkatli davrandığımız halde bizi izlediğini anlayamadık."

Diğerleri de onu onaylayıp, haklısın anlamında başlarını salladılar.

Sinan bir o yana, bir bu yana adım atarken düşünüyordu... Artık onlar için karargâh sayılan kulübeden çıt çıkmıyordu. Bir anda durdu. Bütün gözler ona çevrildi. Ne karar vereceğini merak ediyordu herkes. Dik ve onurlu bir duruşla konuşmaya başladı:

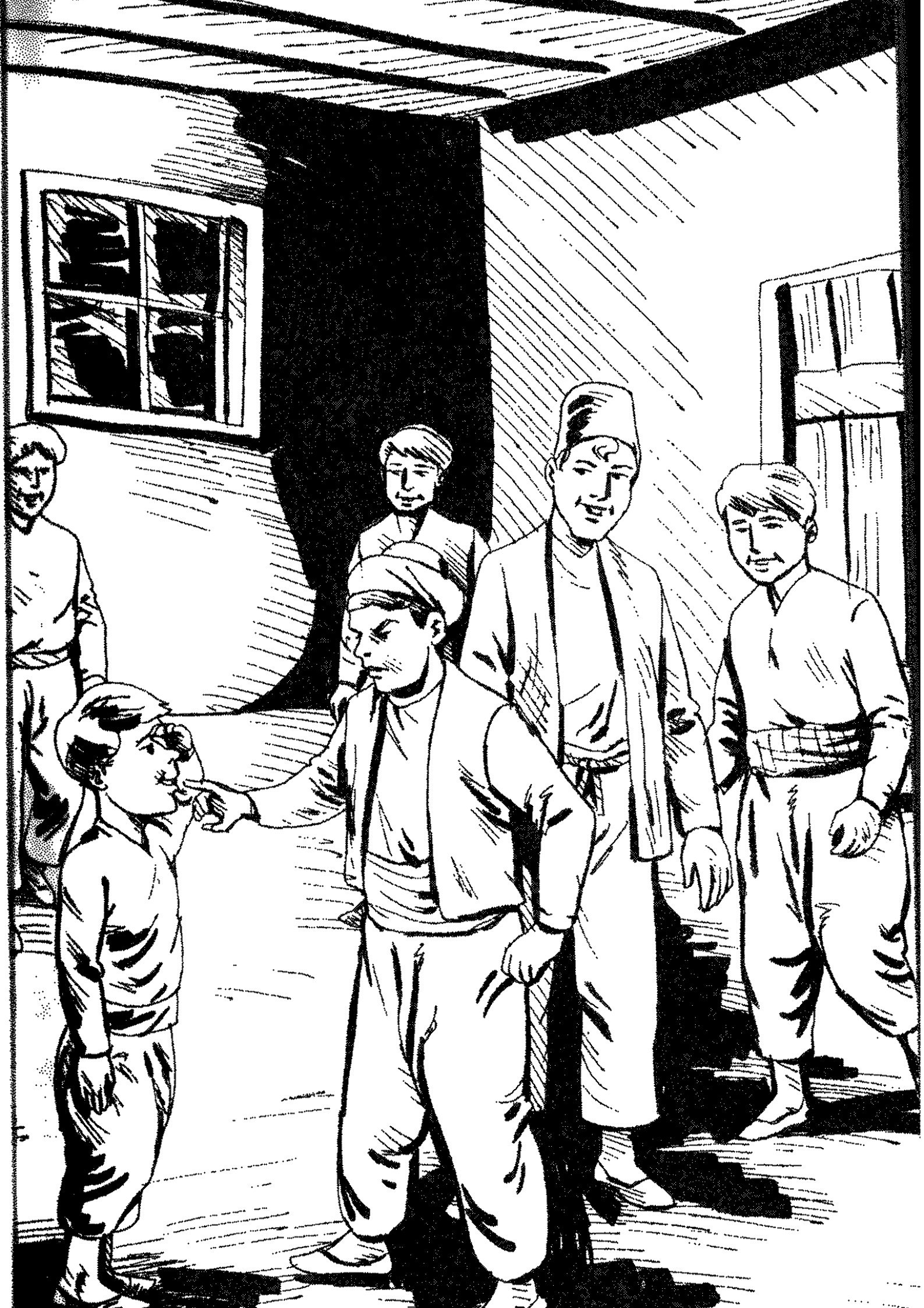
"Arkadaşlar! Askerler! Ben Emre'nin bize katılmasını kabul ediyorum. O çok cesur bir arkadaş. Sizler ne dersiniz?"

Herkes birbirine baktı. Emre'nin gözleri sevinç ve heyecanla arkadaşları arasında gidip geliyordu. Umutla, verecekleri cevabı bekliyordu.

İsa atıldı:

"Komutanım, madem öyle uygun buldunuz, ben de kararınıza uyarım."

Diğer çocuklar da aynı şeyi söylediler.

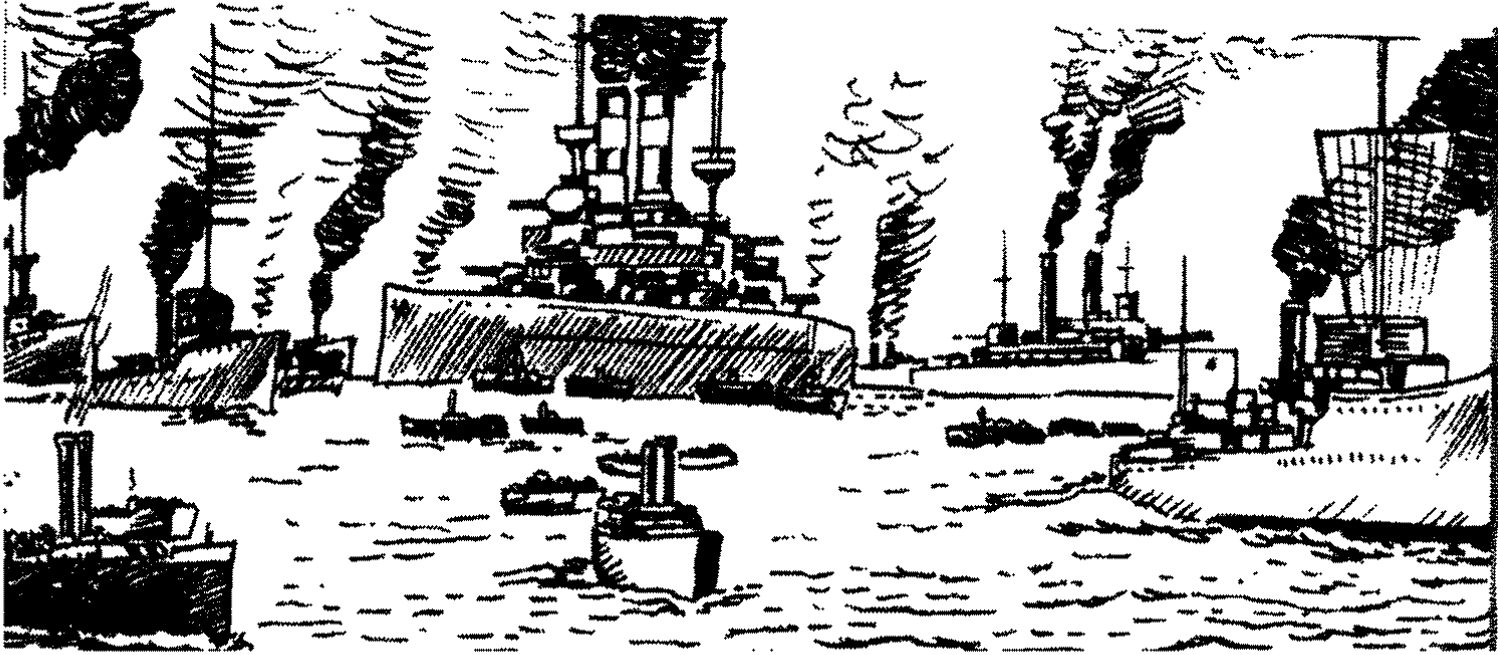
Emre, öyle bir sevinç çığlığı attı ki sesi tepelerde yankılandı:
"Yaşasın!"

Koşarak abisinin boynuna sarıldı. İsa, sert bir hareketle kardeşini itti. "Asker!" dedi. "Artık evin dışında abi-kardeş yok. Mademki çetenin içindesin, ona göre davranıp hareket edeceksin. Tamam mı?"

Emre, hızla hazır ol durumuna geçip; "Emredersin komutanım!" dedi.

Hepsi birden ellerini tekrar birleştirip bir kere daha yemin ettiler:

"Ölmek var, dönme yok!"

Köy, sabah ezanıyla uyanıyordu. Ezan, korkuları azaltıyordu.

Herkes işinin başına gidiyor, kadınlar ise kendilerini aç bırakma pahasına, cephede savaşan askerler için ekmek yapıyorlardı. Köyün gençleri çoktan cepheye koşmuş, düşmanla savaşıyorlardı. Köyde sadece yaşlılar, kadınlar ve çocuklar vardı. Herkes açlık ve yoksulluk içindeydi. Sanki her şeyin sonu gelmiş gibiydi. Halk kendini çok çaresiz hissediyordu ama yine de Allah'tan umut kesilmiyor. İnsanlar bütün güçlerini ortaya koyarak, üzerlerine ne düşüyorsa yapıyorlardı. Çünkü biliyorlardı ki eğer köyleri, vatanları düşmanın eline geçerse hepsi ölecekti. Hayatta kalanlar olsa bile onlar için de yaşamak en acı verici işkenceden daha kötü olacaktı.

Sabahın alacakaranlığında İsa ile Emre tarlaya giderken Musa dedeye rastladılar. "Tarlaya mı gidiyorsunuz?" diye sordu Musa dede. Çocuklar, "Evet!" dediler. Bunun üzerine, "Aman!" dedi Musa dede. "Dikkatli olun. Kıyılarımızı topraklarla dövüyorlarmış. Yakında topraklarımıza da adım atarlar. Gözünüzü dört açın. Kendinizi iyi koruyun!"

"Sen Merak etme, Musa dede. Dikkatli oluruz!" diyerek yollarına devam ettiler. İsa, kardeşine döndü;

"Sen tepeye çık. Bak bakalım düşman gemileri görünüyor mu? Bir değişiklik var mı? Ben tarlayı suladıktan sonra karar-

gâha geleceğim. Çok dikkatli ol!" dedi. Emre ise, "Emreder-sin komutanım!" deyip hızla oradan uzaklaştı.

Top sesleri hiç durmuyordu. İşini bir an önce bitirip karar-gâha koşmak istiyordu İsa. Tarladayken iki atlı asker geçti ya-nından. Atlarını delice sürüyorlardı. İyice meraklandı.

Tarlayı sulamak kolay değildi. Çok yorulmuştu. Ayakları ıslanmış, çamura bulanmıştı. Kalbi heyecanla çarpıyordu. Ku-lübeye yaklaştığında bir kısa, bir uzun, köpek gibi uludu. Bu parolalarıydı. İçeriye girdiğinde arkadaşları toplanmıştı bile. Sinan çok öfkeliydi. Yusuf'un anlattıkları hiç hoşuna gitme-mişti. İsa gözleriyle kardeşini aradı. Daha gelmemişti. Merak-landı ama belli etmedi.

Dışarıdan ince bir uluma sesi geldi. İsa, kardeşinin sesini hemen tanıdı.

Hava kararmış, ay ışık saçmaya başlamıştı. Ağaçlar rüzgâr-ın etkisiyle birer hayalet gibi görünüyordu. Hafif esen rüzgâr dalları sallıyordu.

Emre içeriye girdi. Mum ışığında gözünün akı bembeyaz görünüyor, vücudu zangır zangır titriyordu. Selâm çaktı:

"Komutanım, düşman askeri karaya çıkmaya başladı. Göz-lerimle gördüm. Uzaktan bile belli oluyordu. Hepsinin giysi-leri yepyenyeydi..."

Sesi bir kısıлып bir yükseliyordu. Kalbinin sesini yanındaki-ler bile duyuyordu.

"Dur!" dedi Sinan. "Sakin ol. Nasıl gördün? Sahile çok mu yakınlar?"

Her soruya evet anlamında başını sallıyordu Emre. Anlat-maya devam etti:

"Abimden... Amaaan, şey... Komutanımdan ayrıldıktan sonra tepeden etrafa baktım. Uzak olduğu için sadece gemile-

ri gördüm. Saymaya çalıştım ama başaramadım. O kadar çoktular ki! Tepeden aşağıya indim. Epeyce koştum. Sahile yaklaştım. Ağaçların arasındaydım önce. Sonra bir tanesinin tepesine kadar çıktım. İşte, oradan gördüm. Bombalar patlıyordu. Karşılıklı toplar atılıyordu. Sesler kulaklarımı patlatıyor zannettim. Hatta bazı demir parçaları yakınımaya kadar düştü. Beklemeye başladım. Çünkü gemilerden biri diğerlerinden ayrılmış, kıyıya doğru geliyordu. Diğer gemiler de bom bom sesler çıkaran top atışlarını hızlandırmışlardı. Karanlık olduğunda korkmaya başladım. Ay o kadar güzel aydınlatıyordu ki geceyi... Sonra... Sonra kayıkları gördüm. Kocaman kayıklar... İçleri asker doluydu. Karaya çıkıyorlardı. Yemin ederim! Hayal değil, gördüm! Valla billa gördüm!"

Emre heyecandan yerinde duramıyor, kesik kesik konuşuyordu:

"Ağaçtan inip kıyıya doğru yanaştım. Küçük olduğum için beni fark etmediler. Zaten sürünerek gitmiştim. Askerlerin çıktığını açık açık gördüm..."

Durdu, bir süre düşündü. Acaba unuttuğu bir şey var mıydı? Hayır, yoktu.

"Bütün gördüklerimi anlattım, komutanım!" dedi. Selâm çakmayı da unutmadı.

İsa, kardeşine baktı. Gözüne büyümüş göründü sanki kardeşi. İçinden, "Canım kardeşim! Ne kadar cesursun! Seninle gurur duydum!" derken, Sinan'ın sesiyle kendine geldi:

"Bravo, asker! Çok önemli bir iş başardın. Bu haberi hemen komutana bildirmeliyim. Sizler de evinize dağılın. Köydekileri uyarın. Gerekenleri yapsınlar. Çok dikkatli olun. Demek burnumuzun dibine kadar geldiler, ha... Allah hepimizin yardımcısı olsun. Vatanımızı koruyacağız!"

Diğerleri de hep birlikte "Vatanımızı koruyacağız!" diye başladılar. Birbirlerine sarıldılar. Murat, Emre'nin yanına yaklaştı:

"Seni istememiştim ama sen çok cesurmuşsun. Senin yap-
tığını ben bile zor yapardım. Bravo sana! Beni affet..." diye-
rek Emre'ye sarıldı. Diğer çocuklar dışarıya çıkarken Sinan,
Hasan ve Yusuf içerde kaldılar. Birlikte plan ve işbölümü yap-
tılar. Daha sonra dağıldılar.

Sinan karakola doğru yolu çıktı. Gece olduğu halde hâlâ
top sesleri duyuluyordu. Yoldaki taşlar, çalılar ve dikenler
ayağına batıyordu. O ise hiç aldırmadan koşuyordu. Aşağı yu-
karı bir saatlik mesafedeydi jandarma karakolu... Çok yorul-
muş, nefes nefese kalmıştı.

Bir askerin, "Olduğun yerde kal!" emriyle durdu. Ellerini
kaldırıp, "Ben Türk'üm. Komutanla hemen konuşmam lâ-
zım... Haber getirdim..." dedi.

Asker, silâhını ona doğrultmuş vaziyette yaklaştı:

"Daha çocuk sayılırsın sen. Bu saatte ne işin var buralarda?
Evinde olmalıydın, bu saatte! Hadi, hemen, dooğru evine!" dedi.

Sinan, askerin ne dediğini duymadı bile.

"Komutanı görmem lâzım. Çabuk ona götür beni!"

Asker ne yapacağını bilemedi. Karakolun kapısına kadar
götürüp, başka bir askere teslim etti çocuğu. Sinan, bu askere
de o kadar ısrar etti ki asker kurtuluş olmadığını anladı. "Beni
burada bekle." dedi. Bir odanın kapısını çalıp içeriye girdi. Si-
nan, heyecanla içeriden çağrılmayı bekliyordu. Asker dışarıya
çıktı.

"Gir hadi, yüzbaşı seni bekliyor."

Telâşla içeriye girdi. Yüzbaşının sırtı dönüktü. Hazır ol du-
rumuna geçip beklemeye başladı.

Odada bir masa, telsize benzeyen bir makine, duvarda da bir harita vardı. Ve tahtadan iki iskemle... Yüzbaşı döndü, Sinan'la göz göze geldi. Tok bir sesle:

"Söyle bakalım genç adam, çok önemli haberin neymiş?"

Sinan, gördüklerini anlattı. Çünkü daha sonra kendisi de oraya gitmiş, Emre'nin gördüklerini kendisi de görmüştü. Pantolonunun dizleri sürünmekten yırtılmış, elleri ve dizleri kanamıştı. Ellerine batan dikenler hâlâ derisinde duruyor, canı çok yanıyordu... Ama acısını hiç belli etmeden, hem de dimdik ayakta durarak tüm gördüklerini anlattı.

Yüzbaşı, öğrendiklerinden çok memnun olmuş ve bu yeni askeriyle gurur duymuştu:

"Çok önemli bir haber getirdin, delikanlı. Sağ ol!" dedi ve konuşmaya devam etti:

"Demek, bizleri gafil avlayacaklardı, ha? O kısımdan çıkacaklarına hiç ihtimal vermiyorduk. Çünkü orası çok sarp bir kayalık... Demek ki dikkat çekmemek için oradan çıkıyorlar... Ama karşılarında bizi bulacaklar! Sen hemen köye dön. Herkes dağlara doğru kaçsın. Çünkü bu alçaklar çoluk-çocuk demeden herkesi öldürürler. Köydekilerin inanmaları için sana mühürlü bir yazı vereceğim. Onu imama verirsin. O her şeyi ayarlar. Söyle onlara, bir an önce uzaklaşsınlar oralardan."

Sinan, olduğu yere çivi gibi çakılmış, bütün dikkatiyle yüzbaşıyı dinliyordu:

"Yaptığın iş çok önemliydi, genç asker! Sen şimdiden vatanını, halkını korumak için tehlikeyi göze aldın ve buraya gelerek olup bitenleri bize anlattın. Sen bir kahramansın. Sağ ol! Bu vatanın sizler gibi kahramanları oldukça kimse onun bir karış toprağını bile ele geçiremez!" deyip elini sıktı.

Sinan, bu görüşmenin sonunda bütün acısını unutmuştu. Gururla ve tam bir asker gibi "Sağ olun, komutanım! Her zaman emrinizdeyim." dedi ve köyün yolunu tutmak üzere oradan ayrıldı.

Köyün ağası sayılan Fevzi babanın evinin kapısı, hızlı hızlı yumruklanıyordu. Eşi Vesile ana, kapıyı açmaya koştu. Karşısında Rum komşusu Marika vardı. Vesile ananın benzi sarardı. Çok meraklanmıştı kadıncağız:

"Hayrola komşu? Bu saatte hayırdır inşallah!"

Marika heyecanlı bir sesle konuşuyordu:

"Vesile ana, bilirsin, ben severim çok seni. Gördüm, çok iyiliğini. Hemen çocuklarını al, kaç buradan. Sizleri geliyorlar öldürmeye!"

Vesile ana şaşırmış, ne diyeceğini bilememişti. Korku ve endişeyle konuştu:

"Çocuklarım küçük. Gecenin bu vaktinde nereye gideyim? Sen bizlere yardım et. Sende saklanalım bu gece... Sabah olunca da erkenden gideriz."

"Olmaz!" dedi Marika. "Sizleri saklarsam, girer başım belâya... Beni de vururlar. Haber vermem bile büyük ceza. Ama bilirim ben, daha önce bizleri saklamıştın sen evinde. Sizlerin dönmüştük sayesinde ölümden. Ben ama saklayamam. Ne olur, Vesile ana! Al çocuklarını da kaç buralardan. Canınızı kurtarın. Bilirsin, seni severim çok ben. Beni hiç görmedin. Vermedim de sana haber, tamam mı... Sakın unutma!"

Marika'nın bunları demesiyle oradan uzaklaşması bir oldu...

Vesile ana, tedirginlikle kapıyı kapattı. Bir süre ne yapacağını düşündü. Daha sonra evde bulunan yiyecekleri heybenin içine doldurdu. Küçük kızı Bedriye mışıl mışıl uyuyordu. Onu, büyük kızı Fahriye'yi ve oğlu Tahsin'i giydirdi. Onları atkısıyla sarıp sarmaladı ve birlikte dışarıya çıktılar. Tam o sırada, kucağındaki bebeği uyanıp ağlamaya başladı. Sanki yan başlarında düşman askeri varmış da sesini duyacaklarmış gibi göğsüne bastırdı onu. Hızla imamın evine doğru yürüdü.

Çok sessiz olmak zorundaydılar. Çünkü yakın köylerdeki bazı Ermeniler ve Rumlar, komşularını uykuda iken öldürmüşlerdi. Bunu biliyordu. Aynı şeyleri buradakiler de yapabiliirdi.

Sessizce imamın kapısını çaldı. Kapı açıldı. Evin içi diğer komşularla doluydu. Kimi ağlıyor, kimi söyleniyor, kimisi sessizce bekliyordu. Evin içine kararsızlık ve keder egemen olmuştu. İmam ise evdekileri grup grup dağa yolluyordu. Her gruba, yaşlı da olsa bir erkek rehberlik ediyordu. O gece bütün köy boşaltıldı. Böylece köylüler, yüzbaşının Sinan'a verdiği yazı sayesinde emin bir şekilde köyden uzaklaşıp canlarını kurtarmış oldular...

Sinan, Hasan, Yusuf ve İsa da onlara eşlik ediyordu. Bütün gece yürüdüler. Çocuklar, yaşlı nine ve dedeler güçlükle adım atıyor, çok zorlanıyorlardı. Yorgunluktan neredeyse ölmek üzereydiler. Ormanın içine dalınca mola vermek için durdular.

Sabah ezanı okunmuş, güneş karanlığı yırtıp ışıltısını etrafa yaymaya başlamıştı bile. Tek tük horoz sesleri duyuluyordu. Top ve silâh sesleri sabaha kadar sürmüştü. Allah'tan hava sıcaktı. Ya bir de kış günü olsaydı... Buna da şükrettiler. Hem de şimdilik kurtulmuşlardı.

O yıllarda Osmanlı Devleti, Trablusgarp ve Balkan savaşlarında yorgun düşmüş, büyük topraklar kaybetmişti. Ordu

da, halk da bitkin ve yorgundu. Bunlar yetmezmiş gibi bir de ülkeyi yönetenler arasında fikir ayrılıkları çıkmış, anlaşmazlıklar artmış, devlet iyice çözülmeye, zayıf düşmeye başlamıştı. İç ve dış düşmanlar, bunu fırsat biliyorlardı. "Hasta adam" dedikleri altı yüz yıllık devleti yıkmak için hazırlıklara başlamış, ellerinden geleni yapıyorlardı.

Devletin zayıflığından cesaret alanlar, çok güçlü donanmalarına güvenerek Çanakkale Boğazı'nı geçip İstanbul'u işgal etmeyi kararlaştırmışlardı. Bunda başarılı olacaklarına o kadar inanmışlardı ki İngiltere ile Fransa birleşmiş, "hasta adam"ı nasıl öldüreceklerinin plânlarını bile yapmışlardı.

1914'te başlayıp, 1918'de sona eren Birinci Dünya Savaşı, o günlerde pek çok cephede devam ediyordu. Düşman kuvvetler güçsüz kalan devletimizi yıkıp, İstanbul'u ele geçirmeye karar vermişlerdi. Türkler'in elinde olmasını içlerine sindiremeyenlerin en büyük hayali, İstanbul'a sahip olmaktı. İstanbul'u almak demekse, ulusumuzu kalbinden vurmak, ülkemizi tarih sahnesinden silmek demektir. Bu amaçla İngiltere, Fransa ve Avustralya, savaş gemilerinden oluşan donanmalarıyla Çanakkale Boğazı'na kadar geldiler. Çok güçlü ve modern silahlarla donanmışlardı. Bu ülkelerin oluşturduğu birliğe İtilaf Devletleri deniyordu.

Oysa unutupuyorlardı ki daha 21 yaşındayken, bir üniversite öğrencisi gibiyken, bir çağı kapatarak yeni bir çağı açan, Kostantiniyye'yi fethederek adını İstanbul yapan Fatih Sultan Mehmet gibi çok büyük bir asker ve devlet adamının torunlarıydı Türkler.

Evet... Çok aldanmışlardı. Çanakkale'nin geçilemeyeceğini, yaşayarak öğreneceklerdi.

O gün, soğuk bir kış günüydü. Takvimler 15 Şubat 1915'i gösteriyordu. Düşman gemileri Çanakkale önlerindeydiler.

Savaşı kazanacaklarından hiçbir tereddütleri yoktu. Hatta bunu kolay da görüyorlardı. Çünkü onlar, güçlü donanmalarına ve askerlerinin çokluğuna güveniyorlardı.

Saldırıya geçtiler. Türk mevzilerini çok yoğun bir bomba ve top ateşine tuttular. Ancak askerlerimizin yiğitlik dolu direnişleri ile karşılaştılar. Boğazı geçemediler ve geri çekilmek zorunda kaldılar.

25 Şubat 1915. Tekrar Çanakkale Boğazı önüne gelen zırhlı düşman gemileri, Türk mevzilerini bu kez de gülle atışına tuttular. Karşılarındaki Türk askerinin cesaretinin, kahramanlığının, imanının ve vatan sevgisinin ne boyutta olduğunu hesap edemiyorlardı. Ama öğreneceklerdi. Ve bu onlara çok pahalıya mal olacaktı.

Kan ve gözyaşı dolu günler yaşıyordu. İtilaf Devletleri'nin başkomutanı olan General Hamilton, Türk'ün zekâsı hakkında daha sonra anılarında şöyle yazacaktı:

"Türkler, mermi ve toplarımızı boşa harcatmak için yolcu gemilerine, şileplere sahte baca, sözde toplar ve uydurma direkler ekleyip, onları Tiger ile Inflexible adlı kruvazörlerimize benzetmişlerdi."

Tarih 18 Mart 1915.

Düşman kuvvetleri, bütün güçleriyle saldırıya geçtiler. Türk mevzilerini bombardımanlarla yerle bir ettiler. Boğazdaki mayınları da temizlemiş, önlerindeki engelleri kaldırmışlardı. Artık kendilerinden çok emindiler. İstanbul'u avuçlarının

içinde görüyorlardı. O kadar ki Beyoğlu'nda eğlenmeyi bile hayal etmeye başlamışlardı.

Acaba öyle mi olacaktı? Bu sorunun cevabını, tarih ve dünya birlikte öğrenecekti.

İtilaf kuvvetleri, böyle düşünüp hayal kurarken bir gemi karanlıkta ağır ağır yol alıyor, Çanakkale açıklarına mayın düşüyordu.

İşte o gemi, daha sonra çok ünlenecek olan Nusret adlı gemimizdi. Yani Nusret mayın gemisi.

Mayın Grup Komutanı Hafız Nazmi Bey, elinde bulunan son yirmi altı mayının daha denize döşenmesi için gerekli emirleri vermişti bile. Gemide büyük bir sessizlik vardı. Askerler canla başla çalışıyorlardı. Tek bir ışık bile yoktu gemide. Karanlık sularda süzülerek ilerliyordu Nusret. Bu çalışmanın, savaşın kaderini değiştireceğini bilmeden ilerliyordu. Mayınlar, Karanlık Limanı adlı limanın sularına bırakıldı. Dönüş yolunda, düşman projektörleri denizi taramaya başladılar. Türk devriyelerinin projektörleri de, Nusret gemisini korumak için tetikte bekliyordu. Bu karşılıklı ışık savaşının sonunda, oradan sağ-salim ayrılma başarısını gösteren gemi Nusret mayın gemisi oldu. Evet, oradan kurtulmuştu. Eski kaptanlardan Hakkı Bey ise daha iki gün önce kalp krizi geçirdiği halde yine de arkadaşını yalnız bırakmamış, gemide kalmış, ancak ikinci kez geçirdiği kalp krizi sonunda şehit düşmüştü.

Hakkı Bey şehit düşmüştü ama düşman da, kesin bir yenilgiye uğratılmıştı.

Düşmanlar bu kesin yenilgiden sonra, denizden yapılacak saldırıyla Çanakkale Boğazı'nın geçilemeyeceğini anladılar. Bunun üzerine karadan da çıkartma yapmaya karar verdiler. Ama mayınların döşendiğinden ve başlarına geleceklerden habersizdiler.

İtilaf kuvvetleri saldırıya geçtiler. Donanmaları hızla ilerlerken bir gece önce döşenen mayınlara çarptı. Başkomutan General Hamilton, neye uğradığını şaşırđı. Denizde peş peşe patlamalar meydana geliyordu. Bouva adlı zırhlı gemi, içindeki 639 askerle birlikte Çanakkale Boğazı'nın sularına gömüldü. Arkasından Inflexible da aynı sonu yaşadı. Askerlerden bazıları, filika denen küçük teknelere binerek canlarını kurtarmaya çalışıyorlardı ama onlar da Türk askerlerine hedef oluyordu. Türk askerinin kullandığı bataryalar, durmaksızın ateş ediyordu. Her taraf cehenneme dönmüştü. Yer gök inliyor, sanki kıyamet kopuyordu. Boğazın soğuk suları, düşman askerlerine mezar oluyordu. Çünkü bunu hak etmişlerdi. Kimse bir başkasının vatanına, toprağına, devletine, bayrağına göz dikemezdi. Dikmemeliydi.

Nitekim, 25 Nisan 1915 sabahı karadan başlayan çıkartma harekâtı, binlerce düşman askerinin daha can vermesiyle sonuçlanacaktı.

Denizde bunlar olurken Sinan, Yusuf ve Hasan da köydükileri dağı çıkartıp, ormana sakladıktan sonra geri dönmeye çalışıyorlardı. Yolda bazen sürünerek gidiyorlar, bazen de saklanarak ilerliyorlardı. Tanınmamak için başlarına, sırtlarına, ayaklarına ağaç dalları sarmışlardı. Sanki yürüyen çalılıklar gibiydiler.

Karargâhlarına yaklaştıklarında bir de ne görsünler! Köyden dumanlar yükseliyordu. Demek ki düşman askerleri, oralara kadar ilerlemişlerdi. Aralarında "Yüzbaşı onlara engel

olamadı mı yoksa?" diye konuştular. Gözlerinden yaşlar damladı. Doğup büyüdükları evler yanıyordu. Ya zamanında haber alamamış olsalardı? O zaman anaları, bacıları, dedeleri, kardeşleri de ölmüş olacaktı... İçlerinden Allah'a şükrettiler. Emre'ye bir kez daha minnet duydular.

Sinan; "Arkadaşlar!" dedi fısıltıyla:

"Havanın kararmasını bekleyelim. Sonra sessizce sahile ineriz. Çarpışmalardan geriye kalan silahları toplarız. Düşman askerlerinin çantalarında ne varsa alır, bizim askerlerimize veririz."

Yusuf ve Hasan, bu fikri çok doğru buldular. Komutan olmak kolay değildi. Cesaret yetmiyordu. Onlar da cesurdular ama fikir yürütmek, strateji üretmek başka bir şeydi. Bunu düşününce Sinan'la daha fazla gurur duydular. Ama yine de içlerinden; "Acaba o da korkuyor mu?" diye geçirdiler.

Ashında, neredeyse kendilerinde de korku kalmamıştı. Çünkü savaş havasına girmişlerdi. Artık onlar da askerdiler. Düşmanı görmeden önce en ufak sestten korkan ama onlarla karşı karşıya gelince cesaretlenip ölmeyi bile akıllarına getirmeden, sadece ülkelerini düşünen askerler... Yürekli, yiğit ve açıkgoz askerler...

Vatani kurtarma duygusu, korkularını bastırıyor hatta o korkuyu yüreklerden tümüyle siliyordu.

Yavaş yavaş yol alıyorlardı. Sahile epeyce yaklaşmışlardı. Hava da kararmaya başlamıştı. Etrafta barut ve kan kokusu vardı. Sağda solda miğferler, parçalanmış postallar, paramparça olmuş insan bedenleri görünüyordu. Sinekler vızıldayarak, uğultu halinde üstlerinde uçuşuyordu. Böyle bir görüntü karşısında yürekleri acıdı. Acaba kâbus mu görüyorlardı? Bunlar gerçek miydi?

Yusuf'un midesi bulandı. Karnına ağrılar girdi. Daha önce böyle bir şey yaşamamış, görmemişlerdi. Başı döndü. Rengi sapsarı olmuştu. Olduğu yere yığıldı. Kusmaya başladı. Sinan ve Hasan yanına koşup onu tuttular. Aslında kendileri de Yusuf'tan pek farklı değillerdi. Savaşın kanlı yüzünü görmüşlerdi. Tertemiz, aydınlık, masum yüreklerinde savaşın vahşetini yaşıyorlardı.

Öğürme sesi duyulacak diye çok korktular. Yusuf'a matalarından su içirip onun yüzünü yıkadılar. Kendine gelen Yusuf utandı, mahcup oldu. Sinan onu teselli etti:

"Üzülme, Yusuf. Bunlar herkesin başına gelebilir. Bazı insanları kan tutarmış, bunu duymuştum. Merak etme, sen çok cesursun. Bak, kendini toparladın bile... Kolay değil, böyle bir olayı yaşamak. Yürek kaldırmıyor."

Yusuf, Sinan'a sevgiyle baktı. Komutanı ona kızmamış, onu aşağılamamıştı. Bu zaafıyla alay etmemiş, üstelik de onu teselli bile etmişti. Hasan'a da sevgiyle baktı. O da elini uzatmış, arkadaşının kalkmasına yardım ediyordu. "Ne kadar şanslıyım! Böyle arkadaşlarım var!" diye düşündü.

Yol boyunca ölmüş İngiliz, Fransız askerleri gördüler. Yaralı olanları taşımışlardı. Acaba hepsi ölmüş müydü? Bunu düşününce üzüldüler. Ama gelip işgali başlatan onlardı. İtilaf kuvvetlerinin Çanakkale'de, bizim topraklarımızda ne işleri vardı? Ülkemizi neden işgâl etmek istemişlerdi?

Bütün bunları düşündüler, konuştular ama... Yine de üzülmeden edemediler. Keşke hiç topraklarımıza saldırmasalardı da bu kadar insan ölmeseydi!

Bir yandan akıllarından bu duygu ve düşünceler geçiyor, bir taraftan da ölen askerlerin mermi ve silahlarını topluyorlardı. Bazı çantaların içinden, ilâç ve gazlı bez gibi sağlık

ladıkları mühimmatları siperlerden birinin içine yığdılar. Yeri belli olsun diye de oraya bir sıruk diktiler.

Ama o da neydi? Hasan'ın elinde bir şey vardı. Bunu gören Sinan, hemen bağırdı:

"Sakın kımıldama! Usulca bırak onu yere. Bu tip bombalar aniden patlayabilir!"

Hasan, korkudan titremeye başladı. Şaşkınlıktan elindeki bombayı yere bırakamıyordu. Sinan, koşarak arkadaşının yanına gitti. Usulca bombayı aldı ve götürüp bir ağacın dibine bıraktı. Sonra da arkadaşlarına döndü:

"Bunlara çok dikkat etmeliyiz! Üstelik hava kararmaya başladı. Emin olmadığımız şeylere elimizi sürmeyelim." dedi.

Allah'tan bomba patlamamıştı.

Hasan, arkadaşlarına dönüp; "Ne kadar güzel bir ekip olduk..." dedi. O kadar içten söylemişti ki Sinan ve Yusuf birlikte gülümsediler.

"Hadi askerler, oyalanmayalım..." dedi Sinan. Bir komutan tavrıyla konuşmuştu.

"Yapılacak daha çok şey var."

Kıyıya yaklaştılar. Belki denizde düşman gemisi olabilir diye sürünerek ilerliyorlardı.

Kıyıda da parçalanmış sandallar ve yüzen cesetler vardı. Kayalara vuran dalgaların sesi, manzarayı daha da korkunç bir hale getiriyordu. Elllerinde olmadan ürperdiler.

Kayalardan aşağıya inerek sandallara ulaşmaya çalıştılar. İki büyük kaya arasında bir kovuk gördüler. Hepsinden önce oraya inen Sinan'ın acı dolu sesi duyuldu. Hasan ve Yusuf ne olduğunu anlayamadan, meçhul bir el Yusufu ayağından aşağıya çekti. Yusuf, düşerken başını kayaya çarptı. Hasan bir

bağırıyor, bir yandan da Sinan'a "Komutanım! Cevap veriiiiiii! Komutanım!" diye haykırıyordu. Tam o anda kısık bir şekilde "Yusuuf, Yusuuf!" diyen bir genç kız sesi duyuldu. "Aman Allah'ım! Olamazdı. Orada bir kızın ne işi vardı? Böyle bir şey olamazdı.

Böyle düşünürken aynı ses "Yusuf, Yusuf... Kendine gel, kardeşim!" dedi.

Hasan artık emindi. Sesi tanımişti. Onun sesiydi. O da korkmadan aşağıya indi. Karşısında erkek kıyafeti giymiş, ayağında postal, başını kara bir eşarpla sarmış bir karaltı duruyor, sadece gözleri gözüküyordu. Sinan ise başını tutarak doğrulmaya çalışıyordu.

Hasan, Yusuf'un üstüne eğildi ve kıza baktı. "Seni tanıdım!" dedi. Yusuf baygın, başı kanamış, öylece yatıyordu. Kız, gözlerinden yaşlar akarak; "Yusuf, kardeşim! Sakın ölme! Aç gözlerini, Yusuf!" diyerek onu sarsıyordu.

"Allah'ım, ben ne yaptım? Kardeşimi öldürdüm. Allah'ım, beni afet! Bilmeden kardeşimi öldürdüm... Yusuf, yaşamalısın!"

Sinan'la Hasan şaşkınlık içinde ona bakıyorlardı. Genç kız elindeki feneri yakıp, kardeşinin yüzüne tuttu. Orada duran siyah örtüyü, iki kayanın arasına sıkıştırdı. Bunu o kadar hızlı yapmıştı ki buraya daha önce de gelmiş olduğunu hemen anladılar.

Sinan, "Ayşe abla, burada ne işin var?" dedi.

Ayşe hiçbir şey duymuyor, kardeşini öpüp sarsıyordu. Sinan, Yusuf'un nabzını tuttu. Hasan da kalbini dinlemeye çalışıyordu. Sinan:

"Üzülme, Ayşe abla. Yaşıyor. Sadece bayılmış." dedi.

Ayşe kendine geldi. Gözlerinden yaşlar aksa da sakinleşti. Ayşe de, çocuklar da birbirlerine merakla bakıyorlardı. Ayşe:

"Sizin ne işi var burada? Neden evde değilsiniz? Burası çocuklara göre değil, çok tehlikeli." dedi.

Sinan, bu sözlere bozuldu:

"Ayşe abla, sen benden sadece bir yaş büyüksün. Sana olan saygımdan abla diyorum. Asıl, senin burada ne işin var? Hani sen sargı evindeydin? Orada hemşirelik yapıyordun? Ne yapmaya geldin buraya? Üstelik sen kızsın. Korkmuyor musun?"

Sinan, soruları birbiri ardına sıralamıştı.

Hasan, "Ne kadar cesursun, Ayşe abla! Ama sen, sen..." demişti ki konuşmasını sürdüremedi. Gözlerini kocaman kocaman açmış, sadece "sen, sen..." diyordu. Ayşe kızdı, ona döndü:

"Sus, Hasan!"

Hasan, çıldırmış gibiydi. Kekeliyordu:

"Sen... Sen osun! Sen, sen... Sen Karayıldız'sın!" dedi.

Ayşe, hemen Hasan'ın ağzını kapattı:

"Bir daha sakın söyleme, yok öyle bir şey!"

Sinan, gözlerini Ayşe'ye dikmişti. Kımıldamadan onu seyreliyordu. Loş ışığın altında gözleri birleşti. Utangaç bir şekilde bakıştılar. Ayşe'nin yüzü kızardı. Hemen bakışını kaçırıp, kardeşinin üzerine eğildi:

"Canım kardeşim! Ne olur kendine gel!"

Ayşe'nin gözyaşları, Yusuf'un yanaklarına düşüyordu. Yusuf inleyerek kımıldadı, gözlerini açtı. Sonunda konuşmaya başlamıştı:

"Ablaaaa! Sen misin? Rüya mı görüyorum?" Yoksa ben öldüm mü?

Ayşe bir yandan kardeşini öpücüklere boğuyor, bir yandan da bir şeyler söylemeye çalışıyordu:

"Sus, canım! Suuus! Ölmedin, rüya da görmüyorsun. Allah

da korudu." dedi. "Sinan" derken yine gözleri birleşti. Sinan da kızardı bu kez. Ayşe, Sinan'a şefkatle baktı. "İnşallah başın çok acımamıştır." dedi. Sinan, hayır anlamında başını salladı. Yusuf yerinden doğrulmaya çalışırken şaşkınlığını gizleyemedi:

"Annem duysa vallahi kalbi durur. Gecenin bu vaktinde ne arıyorsun burada? Hiç mi korkmuyorsun?"

Ayşe gülümsedi:

"Korkmak mı? Eğer düşmana karşı bir şey yapamasaydım, asıl o zaman korkardım. Kız olduğum için bir şey beceremeyeceğimi mi sanıyorsun? Hepimiz vatanımızı seviyoruz. Bu uğurda can veririz. Öyle değil mi? O zaman korkmak ne demek? Belki erkeklere göre nâriniz ama bizler de cesuruz. Bizler de savaşıyoruz. Elimizden geleni yaparız. Babamız Balkanlar'da şehit düşünce annemiz büyütmedi mi bizleri? Evin hem kadını, hem erkeği olmadı mı?"

Yusuf, ablasının bu sözleri karşısında çok etkilenmişti.

"Ablacığım, doğru diyorsun..." dedi. "Çok haklısın. Babamı şimdi daha iyi anlıyorum. Diğer şehitlerimizi de daha iyi anlıyorum. Ölmek, vatan için ölmek çok kutsal bir fedakârlık. Bunu asla unutmayacağım."

Sinan araya girdi:

"Biz, düşmandan kalan silah ve malzemelerden ne bulursak toplamaya geldik. Askerlerimize götüreceğiz. Zaten köyü de boşalttık."

Ayşe şaşkınlığını gizleyemedi:

"Köyü boşalttınız mı? Haberim yoktu. İyi olmuş. Nasıl, herkes iyi mi?"

Sinan:

"İyiler. Sen burada olduğuna göre haberin vardır. Bu kadar ölü gördük. Bizim taburdan ölen var mı? Köyü ateşe vermişler. Demek ki köye düşman askerleri girmiş. Eminim oradaki Ermenilerle Rumlar kucak acmışlardır..."

Bu kez Ayşe anlatmaya başladı:

"Evet... Çok büyük çatışma oldu. Bizim yaralı ve ölü askerlerimizi taşıdılar. Bu arada korkak askerlerden bazıları kaçtı. Demek, köyümüzü onlar ateşe verip yaktılar... Alçaklar! Çocuklar, hepiniz çok kahramansınız. Madem ki buradasınız, bir plânım var. Birlikte daha kolay başarırız. Biliyorsunuz ki birlikten kuvvet doğar..."

Yusuf, hemen meraklandı:

"Abla, sen ne diyorsun? Ne plânı?"

Sessizlik oldu. Bu arada Hasan kaş-göz işareti yaparak Ayşe'nin üzerindeki giysileri gösteriyordu. Çünkü Ayşe, erkek giysileri içindeydi. Yusuf yerinden fırladı. Yine başını kayaya çarptı. "Ah! Başım, başım!" deyip bir yandan başını ovarken, bir yandan da hayretle "Sen, sen! Osun sen. Allah'ım inanamıyorum! Sen Karayıldız'sın. Oysa biz, halkın uydurduğu bir masal sanıyorduk seni. Demek, bütün o anlatılanları sen yaptın. Hem de kız olmana karşın ha? Ablacığım, ne şanslı bir gencim ben! Benim ablam Karayıldız, ha? Yaşasın!" dedi.

Ayşe çok kızdı:

"Yeter artık! Bunu hiçbirinizden bir daha duymayacağım. Bana söz verin. Benim Karayıldız olduğumu hiç kimseye söylemeyeceksiniz, tamam mı? Hadi, söz verin!"

Hepsi ellerini kalplerinin üzerine koyarak söz verdiler.

Ayşe devam etti:

"Şimdi sizlere bir olay anlatacağım..." dedi ve Yusuf'a dönerek konuşmaya devam etti:

"Yusuf, hatırlarsın değil mi? Sargı evine gittiğim günlerdedi. O zamanlar acemi idim. Yaralı askerlerimiz acılar içindeydi... İlaç yok, makas yok, sargı bezi yok... Doktorlar, hastalara yetişemiyorlar. Acı içinde inleyen yüzlerce asker, ameliyat olmayı bekliyordu. Yatacak yer yok, yatak yok, sedye yok... Ah, Allah'ım! Anlatamam o acıları. Ben ise ilk gün-

lerde kan görünce bayılıp kalıyordum. Yaralılara yardım bile edemiyordum. Ama sonra alıştım."

Yusuf "Abla, sen de mi bayılıyordun?" diye sordu merakla. Ayşe kardeşinin başını okşadı:

"Elbette, ya! İlk günler öyleydi. Sonradan insan her şeye alışıyor. Kısa zamanda çok şey öğrendim. İğne yapıyor, derin yaraları bile dikiyorum artık. Yerine göre ameliyat yapıp kurşunları bile çıkarıyorum..."

Hasan:

"Ne kadar şanslısın, Yusuf! Böyle bir ablan var!" dedi.

Yusuf gururla baktı ablasına:

"Ben bile daha yeni öğreniyorum..."

Hep birlikte gülüştüler. Ama Ayşe'nin daha söyleyecekleri vardı:

"Biraz daha dinlenelim.. Bu arada sizler de kendinize gelirsiniz. Ondan sonra da harekete geçeriz. Şimdi sizlere, sargı evinde tanıdığım Lapseki'li Hasan oğlu Mehmet'ten bahsedeceğim.

"Mehmet, çok kötü yaralanmıştı. Çanakkale'ye gönderildi. Onun bir kardeşi varmış... Adı Ahmet'miş. Mehmet Çanakkale'de tedavi gördükten sonra Lapseki'deki evine gönderildi. Yaralı bir şekilde evinde yatarken, annesi asker kıyafetlerini yıkamış. Bunun üzerine Ahmet, daha kurumalarını bile beklemeden, onları giydiği gibi abisinin yerine savaşmaya koşmuş. Hem de daha on beş-on altı yaşlarındaymış..."

Hepsi de gözlerini fal taşı gibi açmış, merakla Ayşe'yi dinliyorlardı. Ayşe, ar 'atmaya devam etti:

"Ahmet, ağabeyinin asker giysilerini giyinmiş olarak Seddülbahir'e gelir. Yapılan bir süngü savaşında yaralanıp kendinden geçer. Bu arada İtilaf Devletleri'nin..." dedi ve gerisini getiremeden;

"Kimdi İtilaf Devletleri?" diye sordu.

Hepsi birden "Düşman devletleer!" diye bağırdılar

"Evet, işte onların emrinde savaşmaya gelen Nepal asıllı, Gurka denilen askerlerin, şehitlerimizin kulaklarını kesmek gibi vahşi bir âdetleri varmış... İşte bu Gurka askerlerinden biri, baygın olan yaralı Ahmet'in de kulağını kesmek için eğilmiş. Bunu gören yaralı bir çavuş hemen bağırmış: 'Uyan, Ah-meeet! Sakın kulağını verme!' Ahmet hemen kendine gelmiş ve o askeri oracıkta öldürmüştü. Böylece, çavuşun ve oradaki diğer askerlerimizin de kulaklarının kesilmesini önlemiş. İşte bu yaralı Ahmet'i de bir gün bizim sargı evine getirdiler, orada tedavi ettik. Ama ne yazık ki çavuşu kurtaramadık. Ahmet iyileşir iyileşmez tekrar cepheye koştu. Abisinin yerine geçtiğini, eğer şehit düşerse bu olayı anlatmamı istemişti. İşte, anlattım... Ruhu şâd olsun!"

Hepsi bir ağızdan "Amin!" dediler.

Çok hüzünlenmişlerdi. Hepsinin gözleri yaşardı.

"Allah rahmet eylesin. Eminim, bütün şehitlerimizle birlikte şimdi o da cennettedir, asıl vatanındadır." diye bitirdi sözlerini Ayşe.

Artık gitme zamanı gelmişti. Ayşe kendini toparladı:

"Hadi bakalım, artık gitme zamanı... O halde yola koyulalım. Ama önce planımızı yapalım. Ona göre karar verip harekete geçelim."

☆☆☆

Asker ve erzak, İstanbul ve Bandırma'dan Çanakkale'ye ancak eski şileplerle ve yolcu vapurlarıyla taşınabiliyordu. İtilaf güçlerinin komutanı General Hamilton, emrindeki askerler çıktıkları bölgelerden geri püskürtüldüğü için çekilme kararı alır. Tam o sırada, AE2 adlı denizaltından bir mesaj gelir. Mesajda "Boğazı geçtik" denmektedir.

Gelen bu mesajla birlikte Hamilton kararını değiştirir. "Mademki denizaltımız tüm tehlike ve güçlüklerle karşın mayın hatlarını aşmış Marmara'ya girdi, o halde savaşı kazanırız!" diye geçirir içinden ve o denizaltının yanına destek gemileri gönderir.

Daha sonra da şöyle düşünür:

"Türklerin gemilerini batırır, böylece de Çanakkale'ye giden askerlerinin cephane ve yiyecek yolunu keseriz. Bunun sonucunda da açlıktan ve malzemesizlikten daha çabuk ölürlere. Biz de planımızı gerçekleştirip İstanbul'u ele geçiririz."

Oysa bu düşünceler, tatlı rüyalardan ve boş heveslerden ibarettir. Bunu kısa süre sonra anlayacaktır General. Çünkü karşısındaki Türklerin, vatanları uğruna neler yapabileceklerini unutmuştur ya da bunu yeterince bilmiyordur.

İşte o sırada, Gelibolu'dan İstanbul'a gitmekte olan Sultanhisar gemisinin komutanı Rıza Kaptan, Marmara'da bir düşman denizaltısı bulunduğu haberini almıştı. Deniz o gün savaşta inat, çok sakindi. Sabah saatleriydi. Hafif sisli, sertçe bir rüzgâr esiyordu.

Rıza Kaptan düşünceler içindeyken, tayfalarından birinin

"Kaptan, kaptaaan! Periskop gördüm!"

Rıza Kaptan heyecanla koştu:

"Nerede?"

Demek ki denizaltı yakındaydı. Tüm mürettebatın gözleri ufukta, denizaltıyı arıyordu. Çok geçmeden başka biri daha bağırdı.

"Pruvada bir tekneee!"

Bütün gemiyi heyecan sarmıştı. Rıza Kaptan emrini verdi:

"Tam yol ileriii..."

Gemi sanki yol almıyor, son hızla uçuyordu. Denizaltının bulunduğu noktaya geldiklerinde bir şey göremediler. Deniz yüzeyinde sadece yağ vardı. Bunun denizaltıya ait olduğunu hemen anladılar. Sultanhisar gemisi hırsla daireler çizerek, su üzerinde denizaltıyı arıyordu. Rıza Kaptan Marmara Adası'na doğru yaklaşıyordu. Gözcü bağırdı:

"İskele baş omuzluğumuzda bir periskooop!"

Bunu duyan topçular, silâhlarının başına geçtiler. Sevinçli bir heyecan sarmıştı hepsini. Rıza Kaptan haykırdı:

"Ateeeş!"

İlk top, düşman gemisinin tam tepesine düşmüştü. Büyük bir gürültü koptu. Denizaltının yalnız periskopu görünüyordu ama artık o da görünmez oldu. Denizaltı batmaktan kurtulamadı. Derin sulara gömüldü.

Rıza Kaptan ve askerleri sevinç içinde çılgınlık atıyor, birbirlerine sarılıyorlardı. "Vurduk, vurduuk!" sesleri ortalığı çınlatıyordu. Rıza Kaptan, tedbiri elden bırakmamak için 93 tonluk gemisiyle denizaltının battığı yerin çevresini kontrol ediyordu. Çünkü denizaltı tamamen batmış olmayabilirdi. Eğer sadece yara aldıysa suyun yüzeyine yeniden çıkabilirdi.

Dahası, çıkmak zorundaydı. Yaralı bir şekilde suyun altında kalamazdı. Aradan yarım saat geçti.

Tahmin ettiği gibi olmuştu. Denizaltı tam batmamıştı. İşte, az ileride suyun yüzüne çıkıyordu. Çıkarken birkaç tane de torpil attı Sultanhisar gemisine. Ama kaptan, usta bir manevra ile bunlardan kurtuldu.

Daha da öfkelenmişti. Artık ona dur-durak yoktu. Birçok gemimizi batıran ve belki de daha batıracak olan o denizaltıyı ne yapıp edip, kesinlikle denizin dibine gömmeliydi.

O sırada denizaltı, tamamen su üstüne çıkmıştı. Rıza Kaptan geminin ismini okudu: "AE2"

"Eveet... Artık ölümün geldi!" dedi öfkeyle.

Topçular, elleri tetikte beklemeye başladılar. Bu arada denizaltının gönderine İngiltere bayrağı çekilmişti.

Ancak o anda beklenmedik bir şey oldu. Denizaltının kapakları açıldı. Kuleden güverteye inen askerler, beyaz bayraklar sallıyorlardı. Demek ki teslim olmak istiyorlardı. Demek ki başka çarelerinin kalmadığını kabullenmişlerdi. Bazılarıysa denize atlıyordu.

Denizaltı, sulara gömülürken bir tek subay kalmıştı geride. O da denizaltının kaptanı Henry Stoker'dan başkası değildi. Gemisi yarıya kadar sulara battığı halde, onu son âna kadar terk etmemiş, bayrağına selâm durmuştu. Bunu gören Rıza Kaptan emretti:

"Böyle onurlu ve cesur bir kaptan, esir de olsa benim misafirim sayılır. Sandal indirin. O buna lâyıktır."

Sandal indirildi. İngiliz kaptan, Rıza Kaptan'ın huzuruna getirildi.

Henry Stoker, Rıza Kaptan'ın bu davranışına çok şaşırılmıştı. Sunları söylemekten alamadı kendini:

"Eğer sizler bizim durumumuzda olsaydınız, biz sizin davrandığınız gibi davranmazdık. Hepinizi denizin derinliklerine gönderirdik. Ama siz böyle yapmadınız. Siz çok yüce, çok büyük bir ulussunuz!"

AE2 denizaltısı, dalma yeteneğini kaybetmişti. İşte orada, yarısı suya batmış şekilde duruyordu. Duruyordu ama içi silah ve malzemeyle doluydu. O nedenle de, gemiyi terk etmeden önce tüm vanalarını açıp suyla dolmasını, böylece de batmasını istemişlerdi. Biraz sonra denizaltı kendiliğinden sulara gömülecekti.

Bunu öğrenen Rıza Kaptan, öfkesini almak için son bir vuruş yaptı. AE2 denizaltısı Marmara'nın soğuk sularına gömüldü.

Sinan, Yusuf, Hasan ve Ayşe topladıkları silah ve malzemeleri çantalara doldurdular. Çocuklar, Ayşe'nin atına hayranlıkla bakıyorlardı. Yusuf merak etmişti.

"Peki ama ablacığım... Nasıl oluyor da hiç ses çıkarmadan, kimsenin dikkatini çekmeden durabiliyor?"

Ayşe atının burnunu öptü, sevdi, okşadı.

"O benim arkadaşım. Konuştuğum her şeyi anlar, iyi eğitilmiştir." dedi ve atına döndü:

"Öyle değil mi Karayel?"

Karayel, söyleneni gerçekten de anlamış gibi başını salladı. Buna hep birlikte güldüler. Vedâlaşıp ayrılırlarken Sinan, Ayşe'nin elini tuttu:

"Allah yardımcın olsun. Aman çok dikkatli ol!" dedi.

Birbirlerinin gözlerinden zor ayırdılar gözlerini.

"Arkadaşlar! Sizler de çok dikkatli olun. Planımızda bir değişiklik olursa ne yapacağınızı biliyorsunuz." dedi Ayşe.

Karayıldız, Karayel'in sırtına bir sıçrayışta atladığı gibi sanki rüzgâr olup hızla oradan uzaklaştı. Gözden kayboldu.

Gözlerini ona dikmiş olan Hasan "Vay be!" dedi. "Ne kadar da müthiş görünüyor! Üstelik de bir kız. Ne kadar şanslısın, Yusuf. Öyle bir ablan olduğu için ne kadar öğünsen azdır."

Yusuf ise hâlâ şaşkınlık içindeydi. Ne diyeceğini bilemiyordu:

"Karayıldız ha! Karayıldız benim ablammış ha! Hâlâ inanamıyorum."

"Sen ne dersin komutanım?" diye sordu Sinan'a. Oysa Sinan da Karayıldız'ın arkasından bakakalmıştı. Soruyu duymadı bile. Ancak biraz sonra kendine geldi:

"Askerler, işinizin başına! Marş marş!"

Bomba yüklü çantaları sırtladılar ve sessizce oradan uzaklaştılar.

Köye vardıklarında, ateşe verilen evlerden hâlâ dumanlar yükseliyordu. Sadece bir ev sağlam kalmıştı.

Yavaşça dağıldılar. Ellerindeki bombaların pimlerini, teker teker çekip o eve fırlatmaya başladılar. Bombalar patladıkça evden fırlayan düşman askerlerini, ve onlara yataklık eden komşularını gördüler. Bazıları yaralanmıştı. Çığlıkları duyuluyordu.

Kurtulan askerlerden biri, makineli tüfekle etrafı taramaya başladı. Bir yandan da kudurmuşçasına bağıırıyordu.

"Ölüüüm! Hepinize ölüüüm!

Tam o anda, Yusuf'a bir serseri kurşun isabet etti. Çığlık bile atamadı Yusuf. Sinan üzerine kapandı:

"Yusuf, Yusuuuf! İyileşeceksin. Korkma sakın, kendini bırakma. Yaşamalısın Yusuf, yaşamalısın..."

Yusuf, zorlukla konuşabiliyordu:

"Komutanım, beni bırakıp uzaklaşın. Ben babamın yanına gidiyorum."

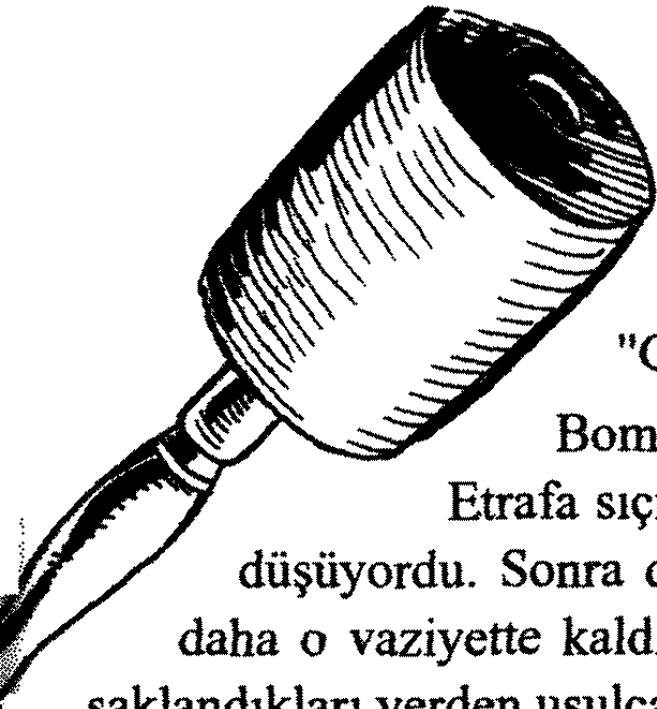
Güçlkle nefes alıp veriyordu. Sesi kısık kısık çıkıyordu.

"Hayır, hayır! Böyle düşünme. İyi olacaksın, iyi olacaksın Yusuf!"

"Hayır!" dedi Yusuf. "Ben ölüyorum. Ablam sana emanet, komutanım. Ona iyi bak."

Başı yana düştü. Sinan bir yandan ağlıyor, bir yandan da oradan uzaklaşmaya çalışıyordu. Köyden gelen ateş de devam ediyordu.

Yusuf'u kaptığı gibi sürüne sürüne götürdü, bir kayanın arkasına bırakıp döndü.

Çantasından çıkardığı bombaları, üzerlerine doğru gelen askerlere fırlattı. Kin ve öfke kusuyordu:

"Geberin, alçaklaaar! Geberiiin!"

Bomba seslerine çığlık sesleri karıştı. Etrafa sıçrayan parçalar, yakınlarına kadar düşüyordu. Sonra derin bir sessizlik oldu. Bir süre daha o vaziyette kaldılar. Yavaşça etrafa bakmak için saklandıkları yerden usulca başlarını çıkardılar. Köye doğru baktılar. Kimse görünmüyordu. Demek ki herkes ölmüştü.

Ama Hasan ve Sinan da kan içindeydiler. Yaralı değillerdi ama üstlerine kan bulaşmıştı. Yusuf'un kanı...

Yusuf'un yanına koştular. Nabzını kontrol ettiler. Yaşıyordu. Çantadan çıkarttıkları sargı beziyle, yarayı sıkıca bağlayıp kan akmasını önlediler. Yusuf çok kan kaybetmişti. Ölü gibi yatıyordu. Sinan:

"Acele edelim... Sargı evine yetiştirmeliyiz!" dedi.

Hasan ise onu uyarma gereği duydu:

"Evet ama... Gün doğuyor, nasıl gideceğiz? Düşmanın nereden çıkacağı hiç belli olmaz..."

Sinan'a göre yapacak başka bir şey yoktu.

"Biliyorum, çok tehlikeli. Ama bunu göze almalıyız. Yoksa Yusuf'u kaybederiz. O yaşamalı, benim canım pahasına yaşamalı! Yoksa, Ayşe'nin yüzüne nasıl bakarım ben? Onu kurtarmalıyız!"

Sinan, Yusuf'u sırtına aldı. Hasan da çantaları sırtlayıp Yusuf'un bacaklarından tuttu. Yüzlerinden, gözlerinden akan ter, gözyaşlarına karışıyordu. Güneşe tepelerinde, iyice terleti-

yordu onları. Arada bir dinleniyor, mataralarında kalan azıcık suyu Yusuf'a içirmeye çalışıyor, yüzünü gözünü ıslatıyorlardı.

Birkaç kilometre yol aldılar. Mola verdikleri çalıların arasına uzandılar. Nefes nefese kalmışlardı. Tam o sırada sesler duydular. On-on beş düşman askeri onlara doğru geliyordu. Nefeslerini tuttular. Düşman yanibaşlarındaydı ve ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Hasan bir anda ters taraftan dolanıp koşmaya başladı. Giderken dudaklarından "Hakkını helâl et komutanım!" sözleri döküldü. Bir yandan da "Allah! Allah!" diye haykırıyor, düşmanın üzerine bir ok gibi koşuyordu.

Askerler neye uğradıklarını anlayamadılar. Daha silâhlarını ateşleyemedi bombanın birini fırlattı Hasan. Peşinden de ikinciyi... Onlar da mermi yağmuruna tutmuşlardı Hasan'ı. Ama bazısı çoktan yaralanmış, kimisi de ölmüştü.

Hasan ise hayatını feda etmişti, oracıkta şehit düştü.

Tam o sırada, at sırtında gelen askerlerimiz gözüktü. Düşman askerleriyle kısa bir çatışmaya girdiler. Geride kalan dört askeri de esir aldılar. İki yaralıydı. Sinan, sanki rüyada gibiydi. Yerinden fırlayıp askerlere doğru koşarak bağırmağa başladı:

"Yardım edin, yardım edin! Arkadaşım ölüyor!"

Gelen askerlerin başında bir yüzbaşı vardı. Sinan'ı hemen tanıdı. Atından inerek Yusuf'un yanına koştu. Sinan hâlâ bağıırıyordu:

"Acele edin, yalvarırım acele edin! O ölmemeli! Onu kurtarın!"

Askerler, Yusuf'u atın üstüne alırken Sinan da deli gibi Hasan'ın yerde yatan cesedine koşuyordu. Gitti, yanına çöktü. Kollarının arasına aldı onu. Yüzünü gözünü öpüyor, hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu.

Gördükleri manzara karşısında askerler de ağlıyordu. Yüzbaşı, Sinan'ı omuzlarından tutup sarstı:

"Asker, kendine gel!"

Sinan şoktaydı. Çıldırılmış gibi konuşuyordu:

"Yusuf'u kurtarın! Ölmemeli... O ölmemeli! Hasan ölmemeli. Hasan bizim için kendini feda etti. Hasan... Yusuf... Hasan!"

Yüzbaşı, Sinan'ı kendine getirmek için ona tokat atmak zorunda kaldı. Sonra da dayanamadı, gözyaşlarını belli etmemeye çalışarak konuşmaya başladı:

"Ağla kahraman asker, ağla! Bilir misin ki gözyaşları rahmettir. Bilir misin ki o yaşlar, cennetin ağaçlarını sular... Bilir misiniz ki o yaşlar kalplerimizin, inancımızın gözyaşlarıdır. Küçük askerlerim, kahraman askerlerim! Yiğitlerim! Bu yaptıklarınızı milletiniz hiçbir zaman unutmayacak! Sizler ki Allah'ın en sevgili kullarındansınız. O'nun huzurunda bile bu ulusun baş tacı olacaksınız... Sizlerin önünde saygıyla eğiliyorum."

Tam bu sırada, derin bir sessizlik oldu. Sanki yer susmuş, gök susmuş, rüzgâr susmuştu. Tüm doğa mâteme bürünmüş, askerlerle birlikte sessiz sessiz gözyaşı döküyordu. İşte tam o anda, yağmur çiselemeye başladı. Bulutlar gözyaşı olup toprağa, Hasan'ın üstüne düşüyordu.

Hasan'ın parçalanmış ölüsünü aldılar.

Yüzbaşı, bir kez daha saygı duruşuna geçti ve ellerini açarak, askerleriyle birlikte dualar edip fatihalar okudular.

"Hadi gel. Benim atımın arkasına bin de gidelim artık." dedi Sinan'a.

Yüzbaşı önde, askerler arkada, aldıkları esirlerle birlikte yola koyuldular. Yusuf'sa birkaç askerle birlikte sargı evine çoktan vollenmişti

Yüzbaşı merak ediyordu. Sakinleşen Sinan'a sordu:

"Bizlere o silah ve malzemeyi, o notu bırakan sen... Nasıl oldu da oradan bu kadar çabuk uzaklaşabildin?"

"Bu uzun bir konu, komutanım. İzin verirseniz sonra anlatayım." dedi.

Sinan durumu anlamıştı. Demek ki Ayşe, onların adını vererek bırakmıştı malzemeyi. Yüzbaşı tekrar sordu:

"Köydeki o evi de sizler bombaladınız, değil mi?"

Sinan başını salladı. Yüzbaşının atı hızla ilerlerken, Sinan yaşadıklarına hâlâ inanamıyordu.

Yüzbaşı devam etti:

"Eğer..." dedi. "O askerleri bombalamasaydınız, sıra diğer köye gelecekti. O köyleri de yakıp yıkacaklardı. Geç haber aldık. Kim bilir, sizler olmasaydınız kaç kişi daha şehit olacaktı! Çok önemli bir iş başardınız. Hasan, Allah'ın yanına gitti. Şehit olmak büyük bir mertebedir, oğlum. O yüzden üzülme... Onlar daima aramızda yaşayacaklar."

Sinan, başını yüzbaşının sırtına dayadı. Sessizce gözyaşı döküyordu. Artık tek dileği Yusuf'un yaşamasıydı. Onun için dua ediyordu.

Tekrar denizde olup bitenlere dönelim...

Anzak kolordusu Kabatepe'ye çıkartma yapacaktı. Daha önceden çıkartma yapılacak yere şamandıralar koymuşlardı. Ama Mehmetçiklerin ne denli zeki, yürekli ve vatanını seven askerler olduğunu unutmuşlardı... Mehmetçikler bütün gece şamandıraların yerlerini değiştirdiler.

Çıkartma birlikleri, sabah saat beş civarında sahile yaklaştılar. Ama umdukları gibi olmadı. Anzaklar Kabatepe kumsalına çıkmayı planlarken, sarp kayalarla karşılaştılar. Bu durum, birliklerimize zaman kazandırdı. Birkaç cephede savaştıkları için mermi ve topları azalmıştı. Arıburnu'na çıkarma yapan düşmanların karşısında, koskoca 27. alayımızın sadece bir bölüğü kalmıştı. Mermileri bittiği için zayıf bir ateşle karşılık vererek geri çekiliyorlardı. Arazinin çalılıklarla kaplı oluşu düşmanın hızını kesiyordu ama bir kısım askerimiz de 261 Rakımlı Tepe'den çekiliyordu. İş giderek zorlaşıyordu. Düşmanın umutları artarken, bizim umutlarımız azalıyordu.

İşte tam o günlerde, yeni bir komutan çıktı tarih sahnesine. Adı Mustafa Kemal'di.

Türk askerlerinin geri çekildiğini gören Mustafa Kemal, haykırdı: "Askerler, Türk askerine kaçmak yakışmaz!"

Oysa mermileri kalmamıştı. Ne ile savaşıyorlardı? Onun için kaçıyorlardı. Kaçmaktan başka çareleri yoktu. Hiç olmazsa canlarını kurtarmak istiyorlardı...

Hep böyle gerekçeler sıraladılar Mustafa Kemal'in karşısında. Ama o, gerekçelerin hiçbirini kabul etmedi. Çünkü yapılacak bir şey daha vardı: Mermileri kalmadıysa canları vardı.

Mustafa Kemal gürledi:

"Size ölmeyi emrediyorum!"

Askerler, bu emri duyar duymaz düşmanın üstüne bir sel gibi aktılar.

Bazı erlerimiz şehit oluyordu. Bunu gören Mustafa Kemal, 27. alayın geri kalan askerlerini onların yardımına yolladı. Bu çok doğru bir karardı. Anzaklar'ın ilerlemesi, ancak verilen bu doğru kararlarla durdurulabildi.

Mustafa Kemal, askerlerinin yanında cepheye koşuyordu. Onlarla birlikte savaşıyor, onlara güç ve moral veriyordu. Bu denli üstün komutanlarla bu savaş elbette kazanılırdı.

Ama o büyük insan, her zaman yaptığı gibi başarıları yine tüm askerlerine, hatta bütün ulusuna mal edecek, daha sonraki yıllarda Türk askerinin gücünü, kahramanlığını şöyle dile getirecekti:

"Karşılıklı siperler arasındaki uzaklık sekiz-on metre. Yani ölüm kaçınılmaz. Birinci siperdekiler 'Allah Allah!' sesleriyle hücum ederken her biri öleceklerini biliyorlar, yine de düşmanın üzerine koşuyorlardı. İkinci siperdeki askerler ise hemen düşenin yerini alıyordu. Ne muhteşem bir güç! Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyordu. Buna rağmen en ufak bir tereddüt bile yok. Sarsılmak yok. Okuma bilenler Kur'an-ı

Kerim'den âyetler okuyor ve cennete gitmeye hazırlanıyor, kimisi Kelime-i Şahadet getirerek düşmanın üzerine yürüyordu. İşte bu büyük ulus, kalbindeki bu imân ve vatan sevgisiyle düşmanı yenmiştir. Çanakkale Savaşları'nı Türk askerinin yüce ruhu kazanmıştır."

Evet... Böyle diyordu. İnanç, dayanışma, vatan sevgisi, cesaret, birlik ve beraberlik ruhu zamanın en güçlü ve donanımlı ordularını bile yenilgiye uğratmış, Çanakkale'yi geçilmez kılmıştı.

Evet... Büyük önderin de çok güzel bir anlatımla söylediği gibi; Mehmetçik canını, kanını vermişti ama ülkesini vermemişti. Çünkü ülke olmadan o canın ve kanın bir önem ve anlam taşımayacağına bilincindeydi. Başarıları ve zaferleriyle adını ölümsüzleştirmiş, dünya tarihinin altın sayfalarına yazdırmıştı.

Evet... Bizler bugün, bu güzel ülkemizde özgür ve bağımsız olarak yaşayabiliyor, onun tüm güzelliklerini kalbimize, özgür havasını ciğerlerimize doldurabiliyorsak, elbette ki bunda onların çok büyük rolü, emeği, kanı, canı vardır.

Bu sırada diğer bölgelerde de kanlı çatışmalar sürüyordu... Düşman, güçlü donanmasıyla kıyılarımızı vahşice top ateşine tutmaya devam ediyor, bir yandan da topraklarımıza çıkartma yapıyordu.

Morto Koyu sırtlarındaki Türk topçu birliği, canla başla topları ateşlemeye çalışırken birden çok büyük bir patlama oldu. Türk askerlerinin gövdeleri havada uçuşuyor, kolları bacakları göklere savruluyordu. Ortalık tam bir can pazarına dönmüştü. Toprakların her karesi kan içindeydi.

Orada bulunan askerlerden biri olan Seyit Ali Çavuş, kendine geldiğinde hemen hemen bütün birliğin yok olduğunu gördü. "Komutanım, kardaşlarım, erlerim!" diye bağıarak as-

kerlerimizin parçalanmış cesetleri arasında çılgın gibi oradan oraya koşuyor, birini bırakıp diğerine sarılıyordu.

"Uyanın, ölmeyiin, kalkın!"

Birden bir inleme sesi duydu. O tarafa doğru koştu. Tanı-
mıştı. Arkadaşı Niğdeli Ali'ydi yerde yatan. Onu sarsarak yal-
varmaya başladı.

"Aliii, Niğdeli Aliiii! Yaşıyorsun çok şükür, yaşıyorsuu-
un! Kalk kardaşım, kaaalk! Vatan elden gidiyor... Mermileri
ateşleyelim. Yardım eeat. Haydi, yardım eeeeet!"

Bir yandan da toplara koşuyordu. Koşuyordu ama toplar
parçalanmıştı.

"Allah'ım, yardım et! Yardım et, Allah'ım!"

Çığılığı tepelerde yankılanıyordu. Ali ise sürünerek de olsa
onun yanına varmaya çabalıyordu. Bir yandan Seyit Ali Çavuş'a ulaşmaya, bir yandan da kısık sesiyle bir şeyler söyle-
meye çalışıyordu:

"Çavuşum, çavuşum! Seyit Ali Çavuşum... Sakin ol. Aman
aklını kaybetme. Allah büyüktür... Sakin ol."

Seyit Ali Çavuş, onu duymuyordu bile. Çıldırılmış gibi sağa
sola koşuştururken bir anda yerinde mihlanmış gibi durdu. Bir
top görmüştü. İşte, oradaydı. Sapasağlam duruyordu. Sevin-
cinden çıldırılmış gibi bağırmaya başladı:

"Bu top sağlam, Aliii! Bu top sağlaaam!"

Bağırmaktan sesi kısıldı. Gözlerinden yaşlar dökülüyordu.

Ama topun vinci paramparçaydı. Mermiler o kadar ağırdı
ki her biri, iki yüz kilodan fazlaydı. Nasıl kaldırıp topun ağzı-
na sürecekti mermileri? Bu imkânsız bir şeydi. Yerlerinden
kıpırdatmak bile imkânsızdı bu mermileri.

Seyit Ali Çavuş acıdan, öfkeden ve çaresizlikten deliye dönmüştü. Sapasağlam bir top vardı ama o hiçbir şey yapamıyordu. Dizlerinin üstüne çöktü. Yürekleri parçalayan bir sesle ellerini yukarıya kaldırdı:

"Eeey, yüce Allah'ım! Senden başka güç yoktur. Senden başka büyük yoktur. Allah'ım, senden yardım dilerim, Allah'ım! Yardım et, yardım et, Allah'ım!"

Bu yakarış dudaklarından çığlık gibi dökülüyor, sicim gibi akan gözyaşlarına karışıyordu.

İşte ne olduysa o anda oldu. Hışımla ve birden ayağa fırladı. Bir imkânsızı başaracaktı. 257 kiloluk top mermisini bir anda tuttuğu gibi tüm gücüyle kaldırdı, namlunun ağzına sürdü. Olacak şey değildi. Bu inanılmazdı. Bu hiç kimsenin hem de yaralı birisinin kaldırabileceği bir ağırlık değildi. Allah'ın yardım eli dokunmadan böyle bir şeyi kimse başaramazdı. Demek ki Allah, Seyit Ali Çavuş'un, hatta sadece onun değil tüm Türk askerlerinin yardımına koşmuştu.

Koskoca top mermisi topun ağzına sürülmüş, ateşlenmeye hazır, orada duruyordu. Ve ateşlendi de.

İkinci, üçüncü mermiyi de kaldırıp fırlattı Seyit Ali Çavuş. Büyük bir patlama daha meydana geldi. Bir patlama daha... Bu patlamalar karşıda görünen yerleri cehenneme çevirmişti. Seyit Ali Çavuş ise sevincinden çıldırılmış gibi kahkahalar atıyordu. İşte, Ocean gemisi isabet almış, yanıyordu. Düşman askerleri filikalara sarılıyor, canlarını kurtarmaya çalışıyorlardı. Pek çoğu da denize düşmüştü. Bu bir mucizeydi. Bu mucizeyi Allah aşkı, vatan sevgisi ve ulus sevdası gerçekleştirmişti. Seyit Ali Çavuş ise tarihe adını altın harflerle yazdırıyor, ölümsüzler kervanına katılıyordu.

Sinan, askerlerle birlikte sargı evine geldi. Onların yetişmesi acaba Yusuf'u kurtarmaya yetecek miydi? Sinan, acı ve öfke içinde çırpınıp duruyordu. Bir koşuda sargı evinin kapısına geldi. Kapıdan çıkmakta olan askere yalvarır gözlerle:

"İçeride bir arkadaşım var. Onu görmek istiyorum." dedi.

Asker, yaşından dolayı Sinan'ın kimi sorduğunu hemen anlamıştı.

"Şimdi olmaz. Ameliyat ediyorlar. Korkma, inşallah kurtulacak!" dedi.

Sinan, kapının dibine çöktü.

Bir yandan dua ediyor, bir yandan da Ayşe'yi düşünüyordu. Tam o anda, askerlerden biri yanına yaklaştı:

"Yüzbaşım seni bekliyor. Benimle gel." dedi.

Sinan, oraya daha önce de geldiğini hatırladı. Kapıyı vuran asker, bir işaretle girebileceğini söyledi.

Sinan'ın giysileri daha da yırtılmış, parçalanmıştı. Üstü başı kan ve toprak içindeydi.

Yüzbaşı kapıdan giren Sinan'ı gülümseyerek karşıladı.

"Genç asker, kahraman asker, aramıza hoş geldin." dedi. Yanındaki masada duran giysileri göstererek;

"Bu kıyafetler senin için. Bunlar senin gibi yiğitlere yakışır. Yıkanıp temizlen. Bir şeyler ye. Ve üzülme, inşallah Yusuf da iyileşecek. Şehit Hasan ise cennetten bizleri sevredici."

Ancak, yüzbaşının merak ettiği bir şey vardı;

"Sinan!" dedi. "Anlamadığım bir şey var. O silah ve malzemeyi ne zaman bıraktın oraya? Çok işimize yaradı. Nöbetçi askerin dediğine göre rüzgâr gibi bırakmış ve uçup gitmişsin. Bıraktığın notta ise 'Düşmandan topladık. Sinan, Hasan ve Yusuf' diye yazıyordu. Bana anlat, nasıl yaptınız bunu?"

Sinan, başını önüne eğdi. Karayıldız'ı söyleyemezdi ki... Çünkü ona söz vermişti. Üstelik o, bir efsaneydi. Anlatırsa efsane bozulurdu.

"Bu çok uzun bir hikâyeye, yüzbaşım!" dedi. "Allah nasip eder de sağ kalırsak savaştan sonra anlatırım. Şimdi izin verirseniz, üstümü değiştirip Yusuf'u görmek istiyorum."

Gözleri yaşarmıştı yine. Başını önüne eğdi, gözyaşlarını belli etmemeye çalıştı. Yüzbaşı daha fazla üstelemedi:

"Peki Sinan. Git, şimdi temizlen. Yarın çok işimiz olacak. Bugün iyice dinlen."

Sinan'a selâm çaktı. Sinan çok gururlandı ve mutlu oldu. Başında asker şapkası yoktu ama yine de selâmla karşılık verdi. Gözleri pırıl pırıl parlıyordu.

Gitti, çadırın banyosunda yıkandı ve yeni giysilerini giyindi. Evet, artık o da bir askerdi.

Sargı evinin yanına gitti ve beklemeye başladı.

Sadece yıkanıp asker giysilerini giymekle yetinmişti. Canı ne bir şeyler yemek, ne de uyumak istiyordu. Sadece küçük arkadaşı Yusuf için endişeleniyor, onu görmek istiyordu. Hemşire çadırın kapısından çıkarken koşarak yanına yaklaştı ve heyecanla sordu:

"Hemşir'anım, hemşir'anım! Arkadaşımı görebilir miyim? Çok merak ediyorum. Durumu nasıl? İyi olacak mı?"

Soruları peş peşe sıralamıştı. Hemşire başını kaldırdı. Göz göze geldiler. Aman Allah'ım, o da neydi?

Sinan mihlanmış gibi olduğu yerde kaldı. Kekelemeye başladı:

"Se...se...sen, sen bu...bu...radasın haaa?"

Evet, Ayşe'den başkası değildi karşısındaki. İşte, beyaz hemşire kıyafeti ve beyaz eşarbi ile karşısında duruyordu. Gözlerine inanamıyordu Sinan. Ayşe bu sefer bir başka güzeldi sanki.

Bayılmak üzereydi. Ayşe kolundan tutup sarstı onu.

"Ne yapıyorsun? Kendine gel. Sakın belli etme tanıştığımızı! Sakın korkma! Yusuf yaşayacak. Allah bağışladı onu bizlere. Ama şu an baygın. Çanakkale'ye gönderilecek. Biz ilk müdahaleyi yaptık. Eğer zamanında gelmeseydiniz çok geç olacaktı. Sana teşekkür ederim. Kardeşimi kurtardınız. Hasan'a Allah rahmet eylesin. Nur içinde yatsın."

Sesi boğuklaştı, tıkanı. Sinan ise kendini toparladı ve "Ayşe, beni affet!" dedi. "Yusufla Hasan'ı koruyamadım."

"Affedilecek bir şey yok." dedi Ayşe. Ve Sinan'ı teselli etmeye çalıştı:

"Bu alnımıza yazılmış... Kaderimiz. Elimizden gelenleri yaptıktan sonra, gerisini Allah bilir. Hiç olmazsa Yusufu bağışladı bize. Kendine iyi bak. Allah'a emanet ol..."

Bunları söyledikten sonra Sinan'ın şaşkın bakışları arasında oradan uzaklaştı. Sinan ise hiçbir şey söyleyemeden orada, öylece kalakaldı.

Ayşe'yi görmekten çok mutlu olmuştu ama hasta yatağında yatan küçük arkadaşının üzüntüsü onu perişan ediyordu.

Aklı yeniden Ayşe'ye gitti:

"Ayşe'm! Ah, Ayşe'm!" dedi ama... Kendini hemen toparladı:

"Arkadaşım yaşama mücadelesi verirken, ben neler düşünüyorum? Allah'ım, kendime bile itiraf edemediğim... Ah,

Çadıra girdi. Kan ve ilaç kokusu, başını döndürdü. İnleme sesleri, içeriyi boğuk bir acıyla dolduruyordu. Sedyelerde yatan, bacağı, kolu kopuk askerler... Gözleri görmez olmuş insanlar. Cephede kahramanca savaşan yiğitler... Hepsi de sargılar içindeydiler.

Yusuf'u aradı. İşte, oradaydı. Onu görmüştü. Çadırın kenarındaki bir sedyede, kendinden geçmiş, garip garip yatıyordu. Rengi bal mumu gibi sararmış, ağzı yarı açık uyuyor gibiydi. Üst kısmı çıplaktı. Sol göğsünden koluna kadar sargılar vardı. Yanına yaklaştı, eğildi. Elini tutup öptü. Sanki Yusuf duyabilecekmiş gibi konuşmaya başladı:

"Canım arkadaşım, küçücük kardeşim! Kahraman dostum, benim! İyi olacaksın inşallah! Bizleri bırakma. Gelecek güzel günler bizi bekliyor. Bu akan kanlar karşılıksız kalmayacak. Allah'ın izniyle vatanımız kurtulacak. Özgür olacağız. Bunları görmek için yaşamalısın. Seni çok seviyorum. İyi olmalısın, küçük asker. Mutlaka iyileşmelisin..."

Çanakkale'ye, hastaneye taşınıyordu yaralılar. Aralarında Yusuf da vardı. Ve Sinan, onu yalnız bırakmamıştı.

Yolda giderlerken yaralı askerlerden biri, Sinan'ın elini tutmaya çalışıyordu. Acaba bir şey mi söyleyecekti? Sinan eğildi. Asker çok zor nefes alıp veriyordu.

"Ben" dedi. "Lapseki'nin Beybaş köyündenim. Adım Halil."

Söyledikleri çok zor duyuluyordu. Yüzü boncuk boncuk terlemişti. Ancak yutkunarak konuşabiliyordu. Devam etti:

"Biliyorum, öleceğim. Bir pusula yazdım. Onu sahibine ulaştırıverin. Bizim köylü İbrahim onbaşından, bir mecit ödünç para almıştım. Onu veremedim. Söyleyin, hakkını helâl etsin. Bu pusulayı da anamaaaa..."

Durdu, nefes alıp verişi sıklaştı. Sesi hırıltılı çıkıyordu. Sinan, "Hemşire, doktor, koşun!" diye bağırdı. Oysa Halil çoktan son nefesini vermişti.

Hastaneye vardıklarında, Sinan'ın elinde askerin verdiği pusula vardı. Yaşlı gözlerle ve titreyen dizlerle dışarıya çıktı. Daha çocukluğunu, delikanlılığını bile yaşayamadan asker olan Sinan...

Gitti, bir ağacın dibine çöktü. Rüzgâr, gölgede bile sıcak sıcak esiyordu. Başını kaldırıp gökyüzüne baktı;

"Allah'ım!" dedi. "Bütün askerlerimiz adına senin huzurunda ant içiyorum... Düşmandan intikam almadan şehit olmayacağım."

Karargâha bir kilometre uzaklıkta, şehit düşen askerlerin mezarlığı vardı. Hasan'ı ve beş şehit askeri oraya götürüyorlardı. Sinan da onlarla beraberdi. Oraya vardıklarında yüzlerce mezar gördüler. İçi titredi. Sanki hepsine de mezar taşı olmuş gibi bir tek servi ağacı vardı başlarında. Şehitlerin üzerine düşen koyu yeşil gölgesi daha da koyulaşmıştı. Sanki o da acı çekiyormuş gibi, hüznünlü bir şekilde sallanıp duruyordu.

Hasan'ı o servinin altına gömdüler.

Görevlerini yapan askerler ellerini açıp, tüm şehitlerimiz için fatiha okuyup, dua ettiler.

Sinan oradan ayrılırken kendini biraz daha büyümüş, tam bir asker olmuş gibi hissetti. Selâm çaktı tüm şehitlere. Gözlerinden akan yaşlarla mezarları suladı.

Sonra diğer askerlerle birlikte tekrar karargâha döndü.

Köyden ayrılan ailesini, akrabalarını, komşularını çok merak ediyordu. Oraya doğru yola çıkacaktı. Ayşe'ye veda etmek istedi, göremedi onu. Kim bilir, hangi görevle, nereye gitmişti?

Yüzbaşı onu uğurlarken: "Yolun açık olsun, asker! İnşallah seninle özgür ve güzel günlerde de karşılaşırız." dedi. Kucaklayıp öptü onu. Sinan da selâm çaktı ve dışarıya çıktı. Yola koyuldu.

Kilitbahir'deki Askerî Telgraphâne limandaydı. Er Ahmet, gelen şifreyi Miralay Talât Bey'e götürdü. Talât Bey, şifreyi okuduktan sonra heyecanla emretti:

"Gemiler derhal denize açılacak. Bu gece Lapseki'den Kumkale'ye, Gelibolu'dan Seddülbahir'e kadar her taraf karanlık olacak. Hiçbir ışık yanmayacak. Bu emri iki tarafa da bildirin!"

Akşam karanlığından sonra gemiler boğazdan çıktılar. Hiç ışık yoktu. Sessizlik içinde ve karanlıkta yol alıyorlardı. Yavuz ve Midilli ise sabaha karşı İmroz adasındaki İngiliz karrargâhını bombalamışlardı ama daha sonra bir torpil isabet alan Midilli gemisi batmıştı.

Gemideki askerlerimiz, gecenin karanlığında sularda boğularak şehit düşmüşlerdi ama İngilizler de ağır kayıplar vermişlerdi.

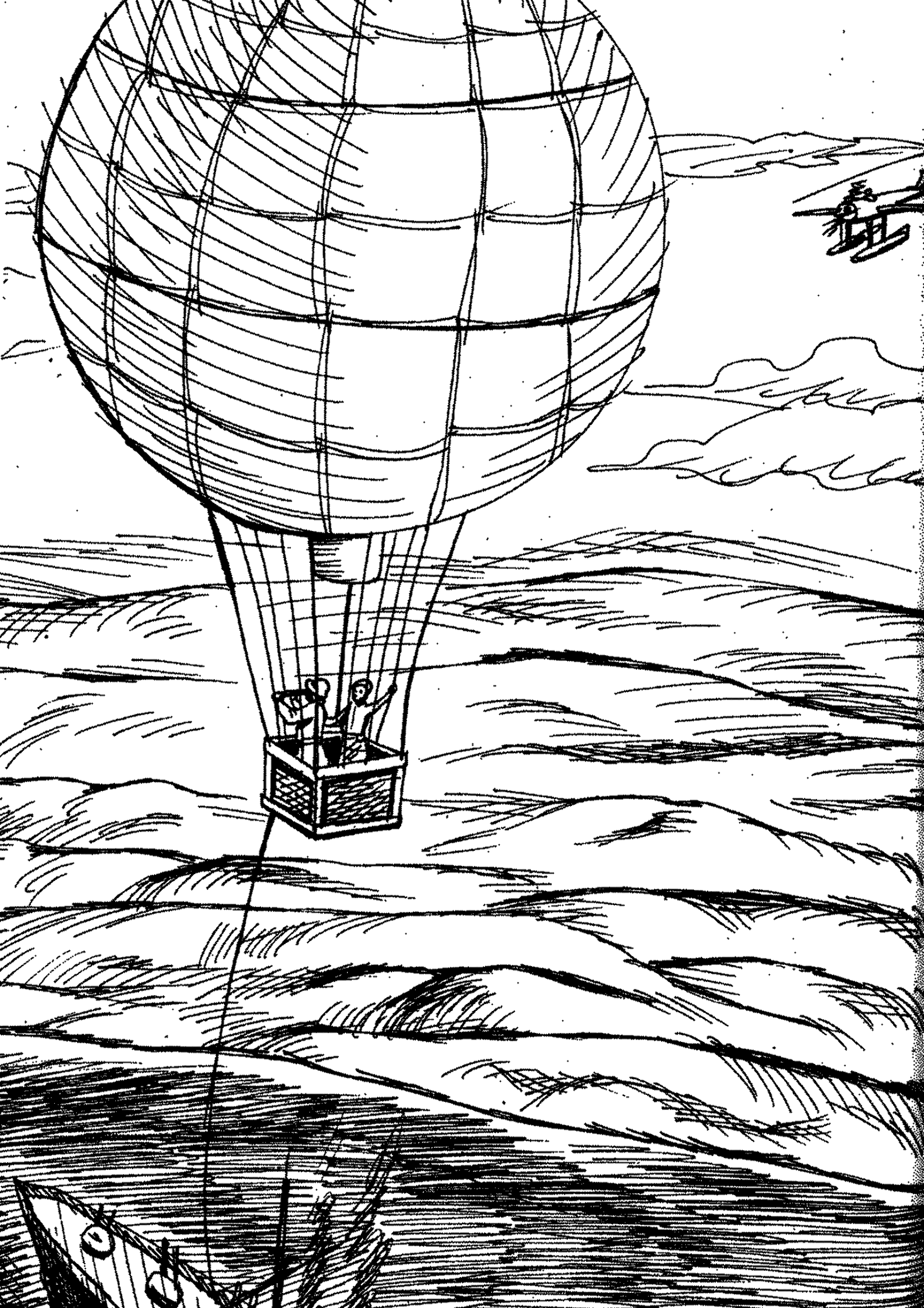
Yavuz da yara almış, ağır ağır geri dönmeye çalışıyordu. O sırada, Soğandere'nin önlerindeki bir düşman uçağı Yavuz'a ateş açtı. Yavuz, uçaksavar mermileriyle karşılık verdi. Bu arada Kilitbahir üzerindeki toplar da ateşe başlamış, Yavuz'u korumaya çalışıyorlardı. Ancak Yavuz, bir kez daha yara aldı. Yavaş yavaş gitti, Nâra Burnu kıyısında yan yatarak karaya oturdu.

Sıkışıp güç durumda kalan Türk askerinin, o sırada bir kez daha kendini gösteren eşsiz zekâsı ise belleklerden hiçbir zaman silinmeyecekti.

Çünkü ellerinde kalan çok az sayıdaki topu, mandaların sırtına yerleştirmişler, oradan oraya çekip götürüyorlardı. Düşman da böylece her tepeden top atıldığını sanıyor, korkarak kaçıyor.

Bir de İtilaf Devletleri'nin, Monika adlı gemilerininin 200 metre kadar üstünde, yerinden kımıldamayan bir balon duru-

yordu. Balonun içinde iki asker vardı. Dürbünle etrafı tarayıp Türk birliklerinin yerini bildiriyorlar, topları da o mevzileri ateşe tutuyordu. Bu nedenle Türkler çok kayıp veriyordu. Öyleyse ne yapıp edip, bu balonun hakkından gelinmeliydi.

Bizimle birlikte savaşan Alman komutanlardan Limon von Sanders, emrindeki bir Alman yüzbaşıya emir verdi. Yüzbaşı ile teğmen Fazıl, uçaklarına atladıkları gibi emri yerine getirmek üzere harekete geçtiler. O uğursuz balonu patlatacaklardı. Ama işleri hiç de kolay değildi. Çünkü balonun bulunduğu gemiye ulaşmak neredeyse imkânsızdı. Üstelik yaklaşıldığında balonu hemen aşağıya çekiyorlar, yaklaşan hedefi uçaksavarları ile ânında vuruyorlardı.

Türkler, ilk uçuşta gemiye bile yaklaşmadan geriye dönmek zorunda kaldılar. Üstelik, uçaklarının yağ deposu da delinmişti. Teğmen Fazıl, yüzbaşıya döndü:

"Yüzbaşım, uçağımız hem küçük, hem de arızalı... Bunlarla baş edemeyiz. Sadece tek bir şansımız var..."

Yüzbaşı merakla sordu:

"Nedir o?"

Teğmen Fazıl, tereddüt etmeden cevap verdi:

"Ölümüne uçuş!"

"Ölümüne uçuş mu?"

Alman subayı, dehşet içinde kaldı. Teğmen Fazıl'ın ne demek istediğini bile zor anlamıştı:

"Böyle bir şey olamaz! Ben böyle bir şeye asla cesaret edemem. Ailem beni bekliyor!" dedi.

Teğmen Fazıl gülümsedi:

"Hayır, yanlış anladınız. Siz değil, ben uçacağım. Benim ailem ise tüm milletimdir. Ve ben, ailem için her şeyi yaparım!"

Gözleri çakmak çakmaktı. Hem heyecan, hem de azim ve kararlılık içindeydi. Devam etti:

"Haberiniz olsun... Bu gece bu işi bitireceğim!"

Alman yüzbaşı, hayret ve hayranlıkla Teğmen Fazıl'ı kucakladı:

"Sizlerde bu imân, bu cesaret, bu vatan aşkı varken düşman Çanakkale'yi geçemez!" dedi.

Teğmen Fazıl, geceyi zor etti.

Her şey onun istediği gibiydi. Gökyüzünde ay da yoktu. Ortalık karanlıktı. Son uçuşuna gayet sakin çıkıyordu.

En temiz giysilerini giydi. Namazını kılıp duasını etti. Secdeden doğrulurken kalbine büyük bir huzur dolmuştu. Uçağını çalıştırırken haykırdı:

"Bu balon bir daha uçamayacaak!"

Havalandı ve doğruca gitti, gitti, balona daldı. Balon bir büyük gürültüyle patladı ve paramparça oldu.

Teğmen Fazıl sözünü tutmuştu. O, göklere yükseldi ama o balon bir daha yükselemedi. Üstelik, çarpmanın şiddetiyle gemi de yara almıştı.

Oralarda bunlar olurken, hastaneden ayrılan Sinan da, Temmuz ayının kavurucu sıcağı altında bir başına yürüyordu. Yürüdüğü alan çalılık ve taşlıktı. Ayağındaki postallar da çok sıkıyordu. Ayakları terden vicik vicik olmuştu. Çürümüş cesetlerin kokusu, her tarafa yayılmıştı. Sanki sineklerden bir ordu meydana gelmiş, oradan oraya uçuşup duruyor, vızıltıları ölüm sessizliğini bozuyordu.

Geçtiği köylerin çoğu bombalanmış, yakılıp yıkılmış, terk edilmişti. "Bir zamanlar buralarda çocuklar oynuyor, hay-

vanlar geziniyordu" diye düşünürken, yıkıntıların arasından geldiğini sandığı bir mermi, vücudunu yalayarak geçti. Kendini yere attı. Sürünerek ilerliyor, bir yandan da öfke kusuyordu:

"Bu mermiyi kim attı? Onu bulup öldürmeliyim, öldürmeliyim!"

Fakat tek el atılan bu mermiden sonra, yıkıntılarda bir hareket olmamıştı. Kuşkulandı. Arka taraftan dolanıp, etrafı kontrol etti. Kimse görünmüyordu. Harabe olmuş bir yere girdi. Soluğunu tutmuş, nerede ise nefes bile alıp vermiyordu. Sineklerse yüzüne konup, rahatsız ediyordu. Saklandığı yerden etrafı gözleriyle taradı.

Tam o sırada, sırtını duvara dayamış, yaşlı birini gördü. Ak sakallıydı ve sakalının üzerinde kurumuş kan lekeleri vardı. Başında da yine kanlı bir takke... Belli ki yaralıydı ve benzi sararmış, yanakları çökmüştü. Ama bakışları hâlâ diriye. Yırtıcı bir şahin gibi etrafını süzüyordu. Bu gözlerde mücadele ateşi vardı. Sinan, bulunduğu yerden çıkıp, seslendi:

"Dede, dede! Sakın ateş etme. Ben de Türk'üm."

Yaşlı adamın bakışı değişti. Dişsiz ağzı, yorgun bir gülümseme ile gevşedi. Yaşlı adam, titrek bir sesle konuştu:

"Yaklaş oğul, yaklaş..."

Sinan, bir sıçrayışta yaşlı adamın yanına vardı. Elini öptü.

"Oğul!" dedi yaşlı adam. "Nereden gelip, nereye gidersin? Ne işin var buralarda? Gâvurlar buraları yakıp yıktılar. Çok kişiyi katlettiler. Buradan kaçanlar, canlarını zor kurtardılar. Kadın erkek, çoluk çocuk, genç yaşlı demediler. Benim gibi birkaç yaşlı kalıp, ateş açtık gâvurlara. Ne de olsa, eski askeriz. Cenab-ı Hak çok şükür yine nasip etti düşmana karşı savaşmayı. Artık ölsem de gam yemem, oğul..."

Birden durakladı. Cevresine bakındı:

"Suyun var mı, suyun? Çok susadım..."

Sinan, hemen matarasını uzattı.

Yaşlı adam, titreyen elleriyle matarayı aldı ve kana kana su içti. Sinan çantasındaki ekmeği de uzattı:

"Başka bir şeyim yok, dede. Kusura bakma. Bunu yiyiver..."

İhtiyar adam bir lokma koparıp, ağzına attı. Gerisini iade etti. Sinan almak istemediyse de kabul etmedi.

"Hayır oğul, hayır! Ona senin daha çok ihtiyacın var. Sen yemelisin. Yaşın küçük. Söyle bakalım... Nereden gelip, nereye gidiyorsun?"

Sinan, başından geçenleri kısaca anlattıktan sonra; "Dede, seni burada bırakamam. Seni de götürüyüm." dedi. Yaşlı adam, Sinan'ın başını okşayıp gülümsedi:

"Hayır oğul, hayır! Sana engel olurum. Sana zorluk çıkarırım. Ben burada kalayım. Buradan yine düşman geçerse, onu vururum. Zaten yürüyemem de. Sen var git. Allah yolunu açık etsin. Allah seni korusun. Hakkını helâl et. Keşke şehit düşsem, oğul! Başka bir şey istemem."

Sinan, ihtiyar adama sarıldı:

"Aklım sende kalır, dede! Seni nasıl bırakıp giderim, burarlarda?"

Dede, zorlukla da olsa ikna etti Sinan'ı. Sinan da ekmeğini ve suyunu tekrar yanına bıraktı.

Vedalaşıp ayrıldılar.

Yaşlı adamı bırakmak, Sinan için yine de zor olmuştu. Yolda giderken bile içindeki keder devam ediyordu.

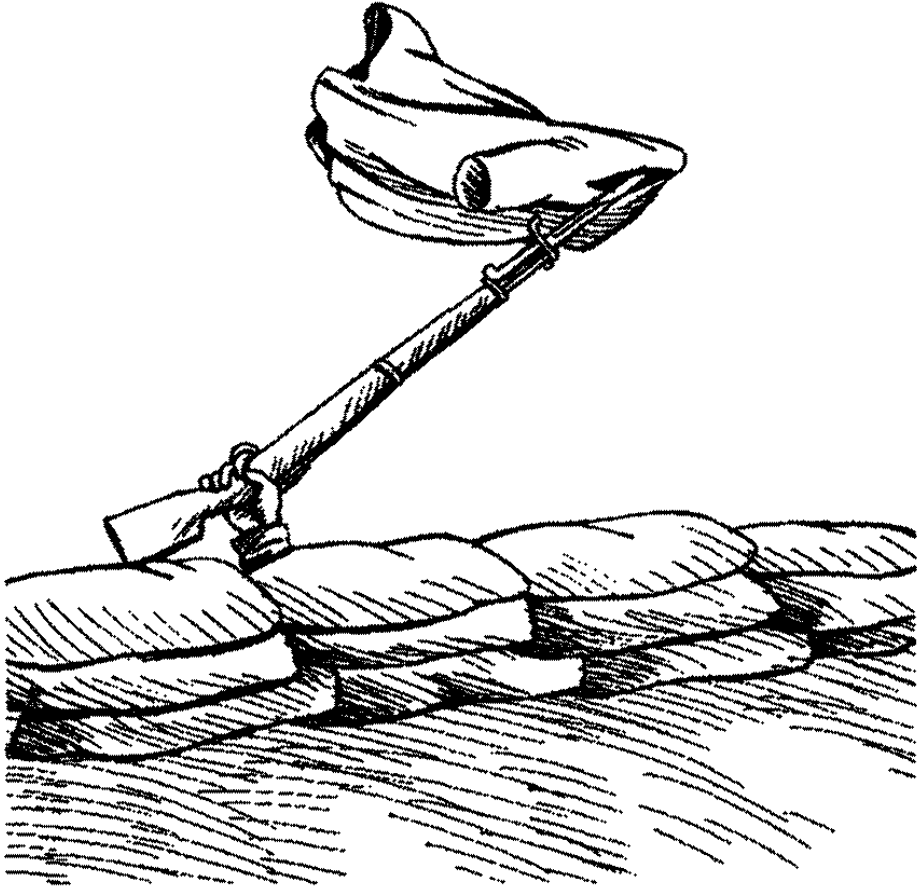
Cephelerde ise savaş tüm dehşetiyle sürüyordu. Havada kurşunlar birbirini vuruyor, güller çarpışıyor, askerler göğüs göğüse vuruşuyorlardı.

Bizim siperlerimizde, kum torbalarına çok ihtiyaç vardı. Almanya'dan gelen torbaları ise askerlerimiz, yırtıp yırtıp kıyafetlerine yama yapmak zorunda kalmışlardı. O kadar yoksulluk ve sefalet vardı ki yama yapılacak eski giysi bile yoktu. Dahası, bazı askerlerimiz küçük taşları delip, düğme diye onları kullanıyorlar, bazıları da açlıktan guruldayan karınlarına taş bağlıyorlardı. Böylece mideleri içeriye çekiliyor, küçülmüş oluyor, bu da açlığı daha az hissetmelerini sağlıyordu.

Türk siperlerinin sekiz-on metre uzağında birisi vardı. Yakın dövüş alanı içindeki bir İngiliz subayı, iki ateş arasında kalmış, vurulmuştu. Çığlık çığlığa bağıyordu. Bacağı kopmak üzereydi. Bunu gören bir Türk askeri dayanamadı. Süngüsünün ucuna, beyaz fanilasını taktığı gibi sallamaya başladı. Yine de karşı taraftan açılan ateş durmuyordu. Buna rağmen yerinden fırladığı gibi son hızla, yerde kıvranan İngiliz subayına doğru koştu. Onu bir bebek gibi kucağına aldı, İngiliz siperlerine doğru yürüdü. Düşman askerlerinin şaşkın bakışları arasında, subayı önlerine bıraktı. Yine son hızla kendi siperine döndü. Savaşa devam etti.

Herkesin örnek alması gereken Türk askeri buydu. Hem çok cesur, hem de çok merhametliydi. Karşısındaki insan, kendi ülkesine saldıran düşmanlardan biri de olsa, acısına dayanamamıştı.

Sinan yaşlı dededen ayrılıp, epeyce yol aldıktan sonra yürüyemez hale geldi. Çok yorulmuştu. Gecenin karanlığında bir su sesi duydu. Sese kulak verdi, ona doğru yürüdü. Çok susamıştı. Susuzluktan yanıyordu. Dere bile o denli sessiz akıyordu ki sanki için için o da ağlıyor gibiydi.

Eğilip suyunu içti. Suyun tadı bir tuhaf geldi. Yine de içti. Çünkü başka çâresi yoktu. Daha sonra biraz dinlenmek üzere çalılıkların arasındaki bir boşluğa uzandı. Köyünü, annesini, kardeşlerini düşündü... Hasan'ın kendini feda edişini hatırladı. Ya Yusuf neredeydi acaba? Nasıldı, ne yapıyordu? Bir de Ayşe'nin iri gözleri, güzel yüzü canlandı gözlerinin önünde. İçi sızladı. Onu çok ama çok özlediğini farketti. Kendi kendine mırıldanmaya başladı:

"Allah'ım, şimdiye kadar böyle bir duygu tatmadım... Bana neler oluyor? Yoksa Ayşe'ye tutuldum mu ben? Aklımdan hiç çıkmıyor. Acaba o da beni düşünüyor mu? Şu an nerede, nasıl, ne yapıyor? Aşk dedikleri bu mu acaba?"

Ülkesinin düşmanlardan bir an önce kurtulmasını daha da çok istedi. Ellerini açtı, Allah'a dua etti. Yorgun bir şekilde gözleri kapandı, uyuyakaldı.

Sabah olmuştu. Bir el onu dürtüyordu:

"Uyan asker, uyan!"

Nerede olduğunu anlamaya çalışırken, bir yandan da silahına davrandı. Karşısında kara bıyıklı, kara gözlü, kara kaşlı bir asker gülerek ona bakıyordu. Yanında bir de katır duruyordu. Türk olduğunu anlayınca rahat bir nefes aldı.

Çok korkmuştu. Yüzü kızardı. Asker, eliyle sırtına vurdu:

"Sakin ol, efendi! Bunda utanılacak bir şey yok. Kim olsa korkardı."

Önünden çekilince Sinan'ın gözü dereye ilişti, dehşet içinde haykırmaya başladı:

"Aman, Allah'ım! Aman Allah'ım! Olamaz! Yanlış görüyorum! Olamaz! Gözlerime inanamıyorum!"

Midesini tuttu. Kusmaya başladı.

Asker ise teselli etmeye çalışıyordu:

"Ah, küçük asker, ah! Böyle görüntüye can mı dayanır? İlk gördüğümde ben de şoka girmiştim, bayılmıştım... Ama insan her şeye katlanıyor, işte... Alışıyor. Neler gördü bu gözler! Kan akan dere... Şehit askerlerimizin kanı, gâvur kanıyla karıştı. Binlerce arkadaşımızın kanı... Ama şimdi alıştım... Alıştım artık."

O bunları söylerken Sinan hâlâ öğürüyordu. Midesi boş olduğundan bir şey de çıkmıyordu.

"Yeter, genç adam, yeter! Kendini topla artık."

"Ama ben, ben... Ben o sudan içtim."

Yine kusmaya başladı.

"Bu yalnız senin başına gelen bir şey değil ki..." dedi asker. "Çok kişi yaşadı bunları. Hadi kalk artık. Topla kendini. Benim tek derdim, cepheye temiz su bulmak. İnsan açlığa dayanıyor da... Su öyle mi? Güneş tepede... Bir taraftan güneş yakıyor, bir yandan mermi, top ateşi yakıyor... Yaralı arkadaşlarımızın "Suu! Suuu!" sesleri ise yürekleri yakıyor..."

Dayanamamış, asker de ağlamaya başlamıştı:

"Yanıbaşımda ölen, hem de paramparça olan arkadaşlarımıza bakmak, şehitlerimizin cesetleri üstüne basarak atlamak... Hiç de kolay değil bunlar! Hiç değil!"

Asker, kendinden geçmiş hâlde bunları söylerken, çoktan Sinan'ın başını göğsüne koymuş, onun saçlarını okşamaya başlamıştı.

İkisinin de gözyaşları sessizce akıyordu.

"Bu dere, gayrı kızıl dere oldu bundan böyle. Bundan böyle öyle anılır. Kanlarımızla suladık bu toprakların her karışını. Düşmanı kovmadan, şehitlerimizin intikamını almadan yaşamak haram artık bize. Hadi, kalk artık! Artık gitme vaktidir."

Sinan itiraz etmedi. Yola koyuldular.

Birbirlerinin adlarını sormak, ancak yolda giderken akıllarına geldi.

Bir yandan yürüyorlar, bir yandan da asker başından geçenleri anlatıyordu.

Sinan merak etmişti. Dayanamadı:

"Yahya Onbaşım!" Ya önümüze düşman çıkarsa?" diye sordu.

Asker güldü. Gülerken çok acayip sesler çıkartıyordu. Sinan hayretle ona baktı. Uzaklardan silah ve top sesleri geliyordu. Asker:

"Beni buralardaki düşman askerleri de tanır." dedi. "Bilirim, arkamdan deli onbaşı derler. Beni akıl hastası sanırlar. Bu işime de yarar. Kim deli, kim akıllı? Burada akıl mı kalır, Sinan? İnsanda akıl mı kalır?"

Uzun bir sessizlik oldu. Sinan, onbaşının ne demek istediğini çok iyi anlamıştı. Çok da haklıydı. Bu yaşananlar insanda akıl mı bırakırdı? Biraz gittikten sonra Yahya Onbaşı; "Sana başımdan geçen bir olayı anlatayım. Nasıl kurtuldum, ben bile hâlâ şaşarım." dedi ve anlatmaya başladı:

"Birkaç gün önceydi. Geceleyin yine böyle su doldurmuş dönerken, yolumu şaşırmıştım. Sorma, bizim karargâh diye düşmanların yanına varmışım. Etrafım sarıldı. İnatçı katırım yanımda. Fıçılarım su dolu. İçimden "Ooof! Anam of! Bu sefer hapı yuttuk." dedim. Dizlerim titriyordu. Ama korktuğumu belli etmedim."

Sinan lâfa girdi:

"Hem esir düştün, hem de seni serbest mi bıraktılar?" diye sordu.

Onbaşı:

"Dinle Sinan, dinle!" dedi. "Sabırsız olma, anlatıyorum."

Katırını dehledi, anlatmayı sürdürdü:

"Baktım, karşımda gâvur. Başladım gülmeye. Bütün silahlar üzerime çevrilmiş, etrafım sarılmış... 'Komutan kim?' diye bağırdım. 'Bizim dilimizi bilen var mı?' diye sordum. Ama gülmeyi hiç elden bırakmıyorum. Bütün askerler, şaşkın şaşkın bana bakıyorlar. Çat pat Türkçe bilen bir asker geldi. Ona döndüm, dedim ki: 'Bizim komutan bu suyu gönderdi. Savaşsak bile bizim misafirimiz sayılırsınız. Çok da susadım, önce ben içeyim.' dedim. İçinde zehir var sanmasınlar diye. Şaşkınlıkları daha da arttı. Su bulmak zor. Beni oturtular. Yemek ik-

ram ettiler. Günlerdir zaten açtım. Bir güzel yedim. Cigara da ikram ettiler. Teşekkür ederek beni yolladılar. Öldürmeyen Allah, öldürmüyor. Beni Allah kurtardı. Ama aklımı da kullanmışım, değil mi?.."

Sinan'ın gözleri faltaşı gibi açılmıştı:

"Vay be! Kimsenin aklına gelmez böyle bir şey. Bu bana ders olsun. Sana iyi ki rastlamışım, Yahya Ağabey..."

Böyle demesi Yahya Onbaşının pek hoşuna gitti. "Hah, şöyle! Öyle ya, beee! Ben senin ağabeyinim... Bundan sonra öyle de bana." dedi ve kaldığı yerden anlatmasını sürdürdü:

"Şimdi, neden bu kadar rahat olduğumu anladın mı? İşte o günden sonra bu olay, düşmanlar arasında yayıldı. Su taşıyanlara kimse dokunmuyor. Hatta Anzaklı bir eşekli asker var. O da yaralı askerleri topluyor. Biz de ona dokunmuyoruz. Sinan, insanlık ölmemeli! Merhamet, vicdan bitmemeli. Yılan bile birini sokacağı zaman tıslayarak haberdâr edermiş, biliyor musun?"

Bunları söyledikten sonra sustu. Düşüncelere daldı. Biraz sonra da bir şeyler mırıldanmaya başladı. Sinan merak etti:

"Yahya ağabey, kendi kendine ne söyleyip duruyorsun? Merak ettim, bana da söylesene..."

Yahya Onbaşı şapkasını çıkartıp, elinin tersiyle terini sildi.

"O zaman, dinle Sinan." dedi. "Bunu iki gün önce yazdım."

Ve okumaya başladı:

"Çanakkale köprüsü dardır, geçilmez

Al kan olmuş suları, bir tas içilmez.

Çanakkale içinde bir dolu testi

Analar babalar ümidi kesti.

Çanakkale'den çıktım yan basa basa

Ciğerlerim çürüdü kan kusa kusa.

Çanakkale içinde sıra söğütler

Altında yatıyor aslan yiğitler.

Çanakkale'den çıktım başım selâmet

Anafartalar'a varmadan koptu kıyamet.

Biraz durduktan sonra, sordu:

"Beğendin mi?.."

Sinan sanki büyülenmiş gibiydi. Yahya Onbaşı'ya bakıyordu. Gözleri yaşarmıştı. Acıları nasıl da dile getirmişti...

"Ağzına sağlık Yahya ağabey, ağzına sağlık!" diyebilirdi sadece.

Belki de okuma yazması bile yoktu Yahya Onbaşı'nın. Belki de doğuştan halk ozanıydı, halkın sesiydi.

"Keşke böyle acılar yaşanmasa da böyle şiirler de yazılmasa..." dedi Sinan.

Çok yakınlarından top ve mermi sesleri geliyordu. Bir şarapnel parçası yakınlarına düştü.

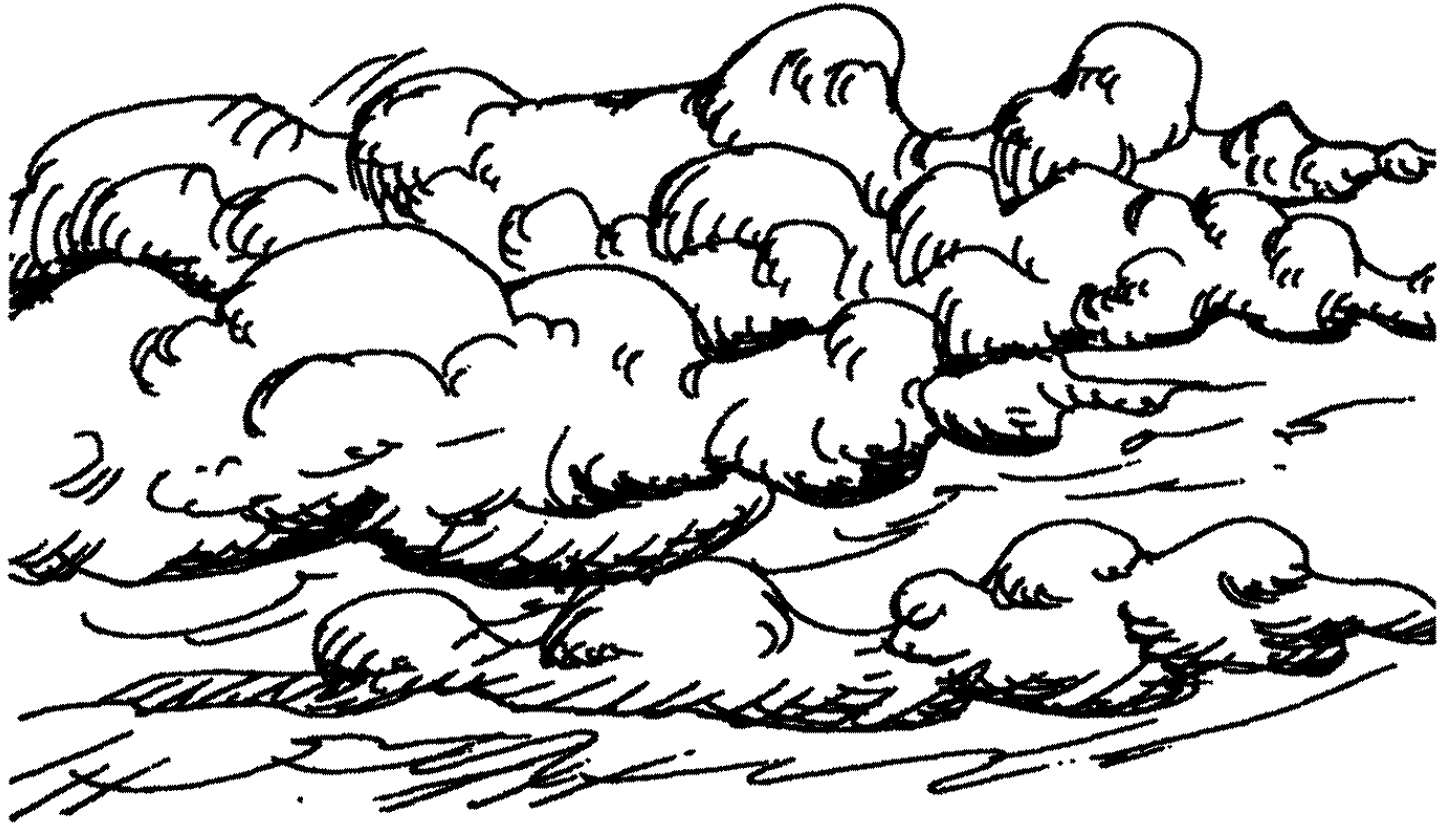
Yahya Onbaşı uyardı:

"Çok dikkatli olmalıyız. Ben buraları iyi bilirim. Bir kilometre ileride bir dere var. Tepede taburlarımız olmalı. Düşman yakın sayılır. Cesetlerin kokusu da ağırlaştı. Hadi, hızlanalım biraz."

Yahya Onbaşı'nın dediği dereye vardılar. Fıçıları doldurdular, katıra yüklediler. Havanın kararması işlerine yaramıştı. Artık tehlike daha azdı. Tepeye yaklaştılar. Yahya Onbaşı kuş çığlığına benzer bir ıslık öttürdü. Tepeden aynı şekilde cevap geldi.

"Tamam, bu bizim tabur. Hadi hızlanalım."

Taburda sevinçle karşılandılar. Fıçıları indirmeye yardım

"Aferin, inatçı katırım! Çok şükür, yine yolda kalmadık."

Sinan, askerlere su dağıtmaya yardım ediyordu. Bütün askerler, ona sevgiyle bakıp ilgi gösterdiler. Sanki onu yıllardır tanıyorlarmış gibi davrandılar. Kimi askerlerin yüzü kanlı, kimininki sargılıydı.

Sinan, hiç bu kadar yakınında olmamıştı cephenin. Karanlık iyice çöktüğü için tek tük silah sesleri geliyordu. Bundan yararlanan askerlerin bazıları Kur'an okuyor, bazıları namaz kılıyordu. Hepsi de çok yorgundular.

Gece olduğu için çarpışma yoktu ama yine de her an tetikte bekliyorlardı. Gergindiler.

Taburun komutanı bir binbaşydı. Sinan'ın çok genç olduğunu söyledi. Bugün dinlenip, yarın cepheden ayrılmasını istedi. Sinan, kızgınca bir tepki gösterdi:

"Emredersiniz, komutanım! Ama artık çocuk değilim. Ben de bir askerim."

Sinan'ın sözleri binbaşının çok hoşuna gitti:

"Biliyorum, sen çok cesur bir askersin. Öyle olmasa bu savaşın ortasında bulunmazdın. Ama yine de buradan ayrılman lâzım. Aileni bulmalısın. Sana orada da ihtiyaçları var."

Sinan, bu sözlere itiraz etmedi. Gitti, uyumak için en arkadaki siperlerden birine girdi. Top ve mermi sesine o kadar alışmıştı ki... O sesleri uykusuzluktan, yorgunluktan duymadı bile. Ölü askerlere ait çürümüş cesetlerin kokusu burnuna kadar geliyordu. Buna karşın kum torbasına başını dayadı, ânında uykuya daldı.

Güneş doğarken gökyüzünü kızıla boyamıştı. Başka zamanda insanın hoşuna giden bu manzara, savaş ortamında insana acı veriyordu. Gökyüzü kanı hatırlatıyor, kana bulanmış gibi görünüyordu. Kızıl renk artık insanda tedirginlik yaratıyordu. Çünkü çatışma saatinin yeniden yaklaştığını haber veriyordu.

Bir el Sinan'ı dürttü. Uykusu çok ağırdı. Uyanamadı. Ama bu onun için tehlikeli olabilirdi. Aynı el tekrar dürttü. Bu kez korkuyla yerinden sıçradı. Nerede olduğunu anlamaya çalıştı. Sanki zaman kavramı yitip gitmişti.

Asker, "Korkma, cephedesin!" dedi. "Benim adım İbrahim. Sana bir mektup versem alır mısın? Belki aileme ulaşır. Eğer rastlarsan, oraya giden birine verirsin. Elden ele çok mektup alıp verdik."

Sinan, hoşnutlukla kabul etti:

"Tabii alırım." dedi. "Sen merak etme. Yalnız sen nerelisin? Ben de İbrahim adlı bir asker arıyorum. Biliyorum, çok İbrahim adı var ama... Sora sora Bağdat bulunur demişler."

Asker; "Ben Lapsekiliyim. Beybaş köyünden..." dedi.

Sinan'ın birden gözleri parladı. Duyduğuna inanamamıştı. Bu kadar tesadüf olabilir miydi? Ama insan yürekten bir şeyi isterse, o şey gerçek olurdu. Bu da şehit Halil'in son isteğiydi. Ve iste gerçek oluyordu.

Sinan askere sarıldı:

"Başın sağ olsun. Köylün, arkadaşın Halil'in bir son isteği vardı. Senden bir mecidiye ödünç para almış. Gözlerini kapamadan önce bana senin adını verdi. 'Ödeyemedim, hakkını helâl etsin' dedi."

"Helâl olsun! Hakkım helâl olsun! Ne demekmiş? Paranın lâfi mi olur? Şehit Halil ha? Arkadaşım! Demek, o da şehit oldu ha? Allah rahmet eylesin. Mekânı cennet olsun!"

Cephede konuşmak için bile vakit yoktu. Kurşunlar birbiri ardınca havada uçuşuyordu. Bir askerin bağırmasıyla konuşmaları noktalandı. Binbaşı, dürbünü ile karşı taraflara bakıyordu. Düşman alayı tepeye varmak üzereydi.

Sinan da heyecanla karşı tepeye bakmaya başladı. Bu arada, tepenin üzerinde ekmek somunu şeklinde bir bulut gördüler. Tepeye doğru çıkan düşman askerleri, bulutun içinde kayboluyorlardı. Bulut sanki kargosunu almış gibi yavaşça havalandı. Ama inanamadıkları bir şey daha vardı karşılarında: Bulut, rüzgârın yönünde değil; tam tersine hareket ediyordu. Bu normal değildi. Olup bitenlere binbaşı da inanamamıştı:

"Aman Allah'ım! Bunlar nereye gittiler? Gözükmez olduklar!" dedi.

Hepsi de şaşkınlıkla bakıyordu. Silah sesleri de susmuştu. Çünkü karşı cephedeki düşman askerleri de olaya tanık oluyordu. Tepe çok yakın sayılırdı. Başka bir asker bağırdı:

"Bakın, bakın! O bulut gidiyor. Hem de rüzgârın tersine giliyor!"

Diğer bulutlar kımıldamıyordu bile... Kimse gördüklerine nanamıyordu. Binbaşı bile şaşkın bir şekilde konuşmaya devam ediyordu:

"Bir rüya görüyoruz, bir hayâl görüyoruz, galiba!"

Sinan, bütün askerler gibi içinden dualarla şükretti:

"Allah'ım, sana sonsuz şükürler olsun. Allah'ım, sen her zaman Müslümanların yardımcısısın."

Savaş sona erdikten sonra öğrenilecekti ki tepeye çıkan alay, Norfolk Alayı idi. Tam 267 düşman askeri, o bulutun içinde kaybolmuştu. Hem de 22 kişilik Yeni Zelanda sahra birliğinin gözleri önünde yok olmuştu. Ve bu olayın sırrı, hiçbir zaman çözülemeyecekti. Çözülemedi ama belliydi ki bu mûcize, Allah'ın Türklere yardım elini uzatmasından başka bir şey değildi.

Bu olayın şaşkınlığını iki taraf da üzerinden atamamıştı.

Karşı siperlerden beyaz bir bayrak sallandı. Zaten siperler arasında sekiz-on metre ancak vardı. Birisi "Ateş keees!" diye bağırdı. Oysa ki kimse zaten ateş etmiyordu. Beyaz bayrakla yürüyen düşman askeri, siperlerin ortasında durdu. Elinde bir kâğıt vardı. Askerlerimiz beklemeye başladı. İngilizce bilen bir teğmen ona doğru yaklaştı. Düşman askerinin iyi bir Türkçe ile konuşması karşısında hem şaşırды, hem sevindi.

Asker, neden elinde beyaz bayrakla orada bulunduğunu anlattı:

"Benim adım Herbert." dedi. "Komutanımız Hamilton ile sizin komutanınız Von Sanders arasında ölülerimiz gömülene kadar ateşkes ilan edildi. İşte bu kâğıtta yazıyor. Kabul ederseniz yarın din adamları ve doktorlar eşliğinde defin işlemlerine başlayacağız."

Teğmen, askerin elindeki kâğıdı aldı. Mühürlü ve imzalıydı. Okudu ve şöyle dedi:

"Bize daha haber ulaşmadı. Biraz daha bekleyelim. Sonra hallederiz."

Birbirlerini selâmladılar. Her ikisi de siperlerine geri döndü. Ateş yeniden başladı.

Askerlerin gömüleceği haberi, sevinç yarattı. Biliyorlardı

zalıkların artmasına neden oluyordu. Tifo, kolera gibi bulaşıcı hastalıklar zaten artmıştı. Bu hastalıklar yüzünden de hem Türkler'den, hem de İtilaf Devletleri'nden binlerce asker ölmüştü. Sinekler, mikrobun yayılmasını hızlandırıyordu.

Sinan, teğmenin yanına yaklaştı:

"Teğmenim, eğer binbaşım da izin verirse birkaç gün daha burada kalmak, defin işinde yardım etmek istiyorum. Hem ateşkes olacağı için, o gün daha da kolay giderim."

Teğmen, Sinan'ın isteğini mantıklı buldu:

"Olur. Binbaşuya da sorarım. Sanırım o da kabul eder." dedi.

Sordular. O da kabul etti ve Sinan, geri plândaki yemek ve su işlerinde yardım etmeye başladı..

Arıburnu, Anafartalar, Conkbayırı, Kocaçimen gibi birçok cephede kanlı savaşlar tüm hızıyla sürüyordu. Cepheler nerede ise birbirine karışmıştı. Düşman durmadan denizden çıkarma yapıyor, savaş en korkunç yüzüyle devam ediyordu.

Ve büyük önder Mustafa Kemal Paşa, gösterdiği üstün başarılar üzerine o günlerde 15. Kolordu Komutanı olmuştu. Türk ordusunun emrindeki son gücü de cepheye yollama kararı verdi. Düşmanı ani ve şiddetli bir baskınla yenmek istiyordu. Her türlü olumsuzluğa karşın şu cesur kararı aldı:

"Düşman yenilecek ve mahvedilecektir."

Böylece Çanakkale Savaşı'nın en kanlı taarruzu başlayacak, verilen bu karar Türk milletinin kaderini değiştirecekti.

Büyük asker dur-durak bilmeden, cepheden cepheye koşuyor, ateş altındaki askerlerimizin yüreklerine ateş ekiyordu. Ama ne yazık ki bir şarapnel parçası, tam göğsüne isabet etti. Yaverlerinden biri "Vuruldunuz!" diye dehşetle bağırdı. Hemen yaverinin ağzını kapatıp; "Sus!" dedi. "Sakın duyulmasın! Bir şeyim yok."

Çünkü askerler duyarsa moralleri bozulabilirdi. "Ben iyiyim." dedi.

Gerçekten iyiydi. Allah onu ulusumuza bağışlamış, şarapnel parçası göğsünde taşıdığı saate çarpmıştı. Orada sadece büyükçe bir morluk vardı.

Savaş bittikten sonra Limon Von Sanders saati istemiş, Mustafa Kemal de ona hediye etmişti. O da karşılığında aile armalı bir kronometre armağan etmişti büyük komutana. Bu kronometre, daha sonra Atatürk müzesinde sergilenecekti. Saat ise Atatürk'ün ölümünden sonra geri istenecek ama ne yazık ki Alman Devleti, "kayboldu" diyerek onu geri vermeyecekti.

Bir başka cephede ise bir asker, komutanlardan Halil Paşa'nın çadırına giriyor, elindeki postalları uzatarak şöyle diyordu:

"Komutanım, postallarınız çok eski. Üstelik de su alıyor. Lütfen, bu postalları giyin!"

Vermek istediği postallar, bir düşman askerinden kalan postallardı.

Halil Paşa razı olmadı. Üstelik, öfkeli bir ses tonuyla konuştu:

"Sağ ol asker! Çok düşüncelisin. Ama..."

Bu sırada gözü, postalı getiren askerinin ayaklarındaki postallara gitmişti. Çok eskiydiler.

"Sizler böyleyken ben asla daha iyisini giyemem. Hem de bir düşman askerinin postalını, ha? Merak etmeyin, biz düşmanı evvelallah yırtık postallarla da mahvetmesini biliriz!"

Asker, elindeki postallarla komutanına döndü:

"Emredersiniz, komutanım! Onları bu halimizle de mahvederiz!" dedi ve elinde postallarla oradan ayrıldı.

Cepheye gelen habercinin atı da kendisi de yorgunluktan perişan olmuştu.

At sanki çatlayacakmış gibiydi.

O denli nefes nefese

kalmıştı. Ama ha-

beri başarıyla ulaş-

tırdığı için mutluy-

du. Elindeki kâğıdı

komutana uzattı. Oradaki yazıya

göre sabahleyin iki taraf da

ateşkesine uyacak, ölümler defnedilecekti.

Ölümlerin gömüleceği yerler beyaz bayraklarla işaretlenecekti. Bu yerlerden biri Türklere, öteki İngilizlere, diğeri ise geri kalan askerlere ait olacaktı. Yani Fransız, Anzak, Arap ve Nepalli askerlerin olacaktı. Tanınmaları için özel işaretleri olacak, çalışmalar sırasında diğerk askerler siperlerinden çıkmayacaklardı. Din adamları ve doktorlar da bulunacaktı. Ölümlerin silahları ise kendi tarafına verilecekti.

İki tarafın da sınırları alabildiğine gerilmişti. Tüm kuvvetler, tetikte bekliyorlardı. Kimse kimseye güvenmiyordu.

Türkçe'yi iyi bilen teğmen Herbert çevirmenlik yapıyor, oradan oraya koşuşturup duruyordu. Her iki taraf da mezar kazma nedeniyle, birbirlerini daha yakından tanıdılar. Ondan sonra da Türk ve Anzak askerleri, iki düşman değil de sanki iki dost ülkenin savaşçılarıymış gibi birbirlerine yardımcı olmaya başladılar. Hatta birbirlerine sigara bile ikram ediyorlardı. Aralarında, sevgi ve dostluk kurulmuştu. Sinan da yardım ediyor, su taşıyordu. Herbert, Sinan'ın yanına yaklaşp, "Senin yaşın kaç? Daha çok küçüksün. Burada ne yapıyorsun?" diye sordu. Sinan, "Yaşın önemi yok. Önemli olan ülkem için savaşabilmektir!" dedi.

Herbert, Sinan'a takdirle baktı ve şöyle dedi:

"Haklısın. Sizler, ölümü vatanınızı korumak için göze aldınız. Ya bizler ne yapıyoruz? Bazen düşünüyorum da... Burada ne işim var benim, diye soruyorum kendi kendime. Ne için savaştığımı bile bilmiyorum. Ben sizleri çok sevdim..."

Çıkartıp, cebinden bir İngiliz parası uzattı Sinan'a:

"Al bunu, hatıram olsun. Savaştan sonra beni hatırlarsın" dedi.

Sinan da altta kalamazdı. O da ona bir şeyler vermeliydi. Ama ne verebilirdi ki? Verecek bir şeyi yoktu. Bunu anlayan yanındaki bir arkadaşı, elini hemen cebine attı ve bir küçük şarapnel parçası çıkartarak Sinan'a uzattı. Sinan da onu aldı ve teğmene verdi.

Ölülerin cebinden çıkanlar, tutanaklara yazılıyordu. İmam ve rahibin okuduğu dualar, hazin olan durumu daha da dramatikleştiriyordu. Defin işleri bitmiş, ayrılık zamanı gelip çatmıştı.

Herkes birbiriyle vedâlaşırken Herbert; "Belki de yarın vurulup ölebilirim. Belki de sizleri bir daha göremem." dedi. Bu sözlere askerlerimiz öyle üzüldüler ki hepsi birden "Allah korusun!" dediler. Herbert, "Tanrı sizleri de korusun!" dedi. Buruk bir şekilde gülüştüler. Sinan, Herbert'e şöyle dedi:

"Savaş bir gün bitecek. O zaman ülkemize tekrar gel. Biz çok konuksever bir ulusuz. Sana ülkemizi gezdiririz..."

Bu sözler, Teğmen Herbert'ı duygulandırdı. Teğmen, Sinan'ın elini sıkıp ona teşekkür etti. Birbirlerine şans dilediler. Daha sonra herkes, yeniden savaşa başlamak üzere kendi sıperlerine doğru yürüdü.

Yapılan anlaşmaya göre, ateşin başlamasına daha yirmi dakika vardı. Sinan, bu süreden yararlanıp yola koyulmak istedi. Yahya Çavuş, İbrahim Onbaşı, asker Murat ve daha adını bilmediği birçok askerle vedalaştı. Bir tanesi ekmek ve peksimet koydu çantasına. Sinan ise biraz buruk ama cephede bulunmuş olmaktan mutlu, yola koyuldu.

Bu olaydan sonra, özellikle Yeni Zelandalı ve Avustralyalı askerlerle Türk askerleri arasında yakınlık doğmuştu. Türklerle karşı duydukları kin ve nefretleri azalmıştı. Herbert'in deği gibi; "Türkler barbar, yamyam filan değil, tam tersine çok erhametli insanlardı. Üstelik cesur ve sevecen insanlardı."

Türkler, esirlere çok iyi davranırlardı. Batırdıkları gemilerin denize düşen askerlere, kurtarma ekibine ateş açmazlardı. Ekin olayından sonra doğan dostluk sonucunda, düşman askerleri de özel davranışlarda bulunuyorlardı. Nitekim, bir defasında cepheyi gezen subaylardan biri, çamaşırlarını asan Türk askerine ateş edilmediğini görmüş, ateş etmeyen askerine kızış, "Neden ateş açmıyorsun?" dediğinde şu cevabı almıştı:

"Neden ateş açalım? Bizlere bir zararı yok ki!"

Daha sonraları siperler arasında, sürekli hediyeleşme ve kalaşmalar da başlamıştı. Türkler karşı siperlere incir, kuru yıyısı, peksimet, onlar da bizim siperlere konserve ve çikolata atıyordu.

Türkleri gerçekten çok sevmişlerdi. O kadar ki savaştan yıl- r sonra Anzaklı bir asker, tedavi için Amerika'ya gittiğinde lırsısına bir Türk doktoru çıkmış, doktor "Kan vereceğim. Kohuzu açar mısınız?" dediğinde gördüklerine inanamamıştı.

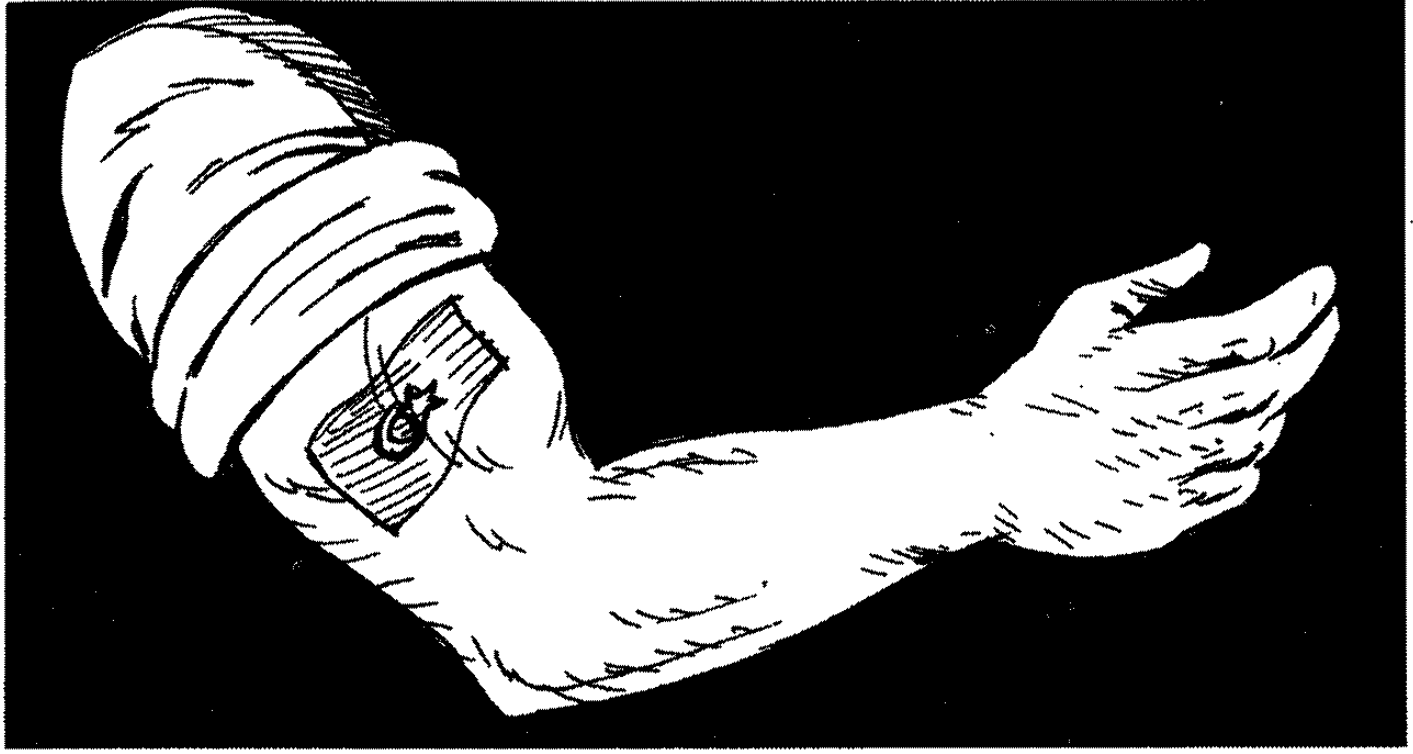
Gerisini doktorun ağzından dinleyelim:

"Adamcağız hem kanser hastasıydı, hem de kansızdı. Eimde kan torbası vardı... Pazusunu açtım. Baktım, pazusun- d dövme şeklinde bir Türk bayrağı var. Çok ilgimi çekti be- nm. Kendisine sormadan edemedim:

- Siz Türk müsünüz?

Kaşlarını yukarıya kaldırarak, "hayır" anlamında bir işaret- te bulundu. Ama ben hâlâ merak ediyordum, sordum:

- Peki, bu kolunuzdaki Türk bayrağı nedir?

- Aldırmayın, işte öylesine bir şey, dedi.

Ben de yine ısrarla dedim ki:

- Fakat benim için bu bayrak çok önemli. Dikkatimi çekti. Çünkü bu benim milletimin bayrağı, benim bayrağım...

Bu sözlerim üzerine gözlerini açtı. Derin derin yüzüme baktı ve mırıltılı bir şekilde sordu:

- Siz Türk müsünüz?

- Evet, Türk'üm....

İhtiyar, gözlerime bakarak tanıdık bir göz arıyor gibiydi. Anlatmaya başladı:

- Yıl 1915. Sen hatırlamazsın o yılları. Çanakkale diye bir yer var Türkiye'de. Orada savaşmak üzere, bütün Hıristiyan devletlerden asker topluyorlardı. Ben Anzak'tım. Avustralya Anzaklarından... İngilizler bizi toplayıp dediler ki: "Barbar Türkler, Hıristiyan dünyasını yakıp yıkacaklar. Bütün dünya, o barbarlara karşı cephe açmış durumda. Birlik olup üzerlerine gideceğiz. Bu savaş çok önemlidir."

Biz de inandık sözlerine ve savaşmak isteyenlerin arasına katıldık.

Avustralyalı ihtiyar Anzak, anlatmaya devam ediyordu:

- Bizim beynimizi yıkayan İngilizler, Türklere karşı topladıkları askerlerin tamamını Çanakkale'ye sevk ediyorlarmış. Bizi gemilere doldurup Mısır'a götürdüler. Mısır'da şöyle böyle birkaç ay talim gördük. Atış talimi. Ondan sonra da bizi alıp Çanakkale'ye taşıdılar.

Savaşın şiddetini ben ilk orada gördüm. Öyle ki denize düşen güller, suları metrelerce yukarı fişkırtıyor, gökyüzünde havai fişekler, geceyi gündüze çeviriyordu zaman zaman...

Her taarruzda bizden de Türklerden de yüzlerce insan hayatının baharında can veriyordu. Fakat biz, Türklerdeki gayret ve cesareti uzaktan gördükçe şaşırıyorduk. Teknolojik yönden çok çok üstün olduğumuz gibi, sayı bakımından da fazlaydık. Peki, onlara bu cesaret ve kuvveti veren şey neydi? İlk başlarda zannediyordum ki İngilizler'in bize anlattığı gibi Türkler, barbarlıktan böyle saldırıyorlar. Meğer barbarlıktan değil, kalplerindeki vatan sevgisinden kaynaklanıyormuş bu durum. Bunu nereden anladığımı söyleyeyim.

Biz karaya çıktık. Ama taarruz edemiyoruz. Bizi püskürtüyorlar. Tekrar taarruz ediyoruz. Bizi tekrar püskürtüyorlar. Tekrar taarruz ediyoruz, bizi yine püskürtüyorlar. Derken, böyle bir taarruzda başımdan yediğim bir dipçik darbesiyle kendimden geçmişim."

Meraktan ağzım açık, yaşlı Avustralyalı'yı dinliyorum. Savaşın dehşetli anlarını anlatırken, hastalığına rağmen tir tir titremeye başlamıştı. Devam etti:

- Gözlerimi açtığımda, kendimi yabancı insanların arasında buldum. Nasıl korktuğumu anlatamam. Çünkü İngilizler

bize Türkler'i barbar, vahşi kimseler olarak tanıttı ya... Ama dikkat ettim. Yaralarımı sarmışlar. Bana hiç de öfkeli bakmıyorlar. Kendime geldim iyice. Bu defa çantalarında bulunan yiyeceklerden ikram ettiler bana. İyi biliyorum ki onların yiyecekleri çok azdı. Bu haldeyken bile kendileri yemeyip bana ikram ediyorlardı. Şoke oldum doğrusu. Dedim ki kendi kendime:

- Bu adamlar, isteseler şu anda beni öldürebilirler. Ama öldürmüyorlar... Veyahut isteseler önceden öldürebilirlerdi. Halbuki beni cephenin gerisine götürdüler. Esirlere misafir gibi davranıyorlardı. Bu duygularla "Yazıklar olsun bana!" dedim. "Böyle asil insanlarla ben niye savaşıyorum? Ben niye savaşmaya gelmişim?.. Bu İngiliz milleti ne yalancıymış, ne kadar Türk düşmanıymış meğer..." diyerek pişman oldum. Ama bu pişmanlığım fayda etmiyordu ki... Bu iyiliğe karşı ne yapsam diye düşündüm durdum günlerce...

Nihayet bizi serbest bıraktılar. Memleketime döndüm. Türk milletini ömür boyu unutmamak için koluma bu dövme-yi, Türk bayrağını yaptırdım. Bu bayrağın esrarı bu işte."

Benim gözlerim dolu dolu ihtiyara bakarken o devam etti:

- Talihin cilvesine bakın ki o zaman ölmek üzere iken, yaralarımı iyileştirerek sağlığıma kavuşmama çaba gösterenler Türkler'di. Şimdi de Amerika gibi bir yerde, yıllar sonra yine iyileştirmeye çabalayan insan yine bir Türk... Ne garip, değil mi? Avustralya'dan Amerika'ya gelirken, bir Türk'le karşılaşacağımı hiç tahmin etmezdim. Size minnettarım. Siz Türkler gerçekten çok uygar, çok merhametli insanlarsınız. Demek ki bizi hep kandırmışlar... Buna bütün kalbimle inanıyorum."

Sinan, cepheden uzaklaştıktan sonra hep yürüyordu. Bazen bir dala konmuş kuşun ötüşünü duyuyor, bazen de durup, önüne çıkan bir kedi veya köpeğe bakıyordu. Arada sırada insan da görüyordu. Özellikle bir köyden geçerken çok dikkatli olmalıydı. Çünkü orada eli silah tutan herkes, kadın erkek demeden düşman avına çıkmışlardı. Onların yapacağı bir hatanın kurbanı olabilirdi.

Öğleye doğru hava bulutlandı. Kara bulutlar, güneşi kapattı. Çıkan rüzgâr, ağaçları eğip büküyordu. Birden bastıran yağmur, işini daha da güçleştirmişti.

Sığınacak bir yer aradı. Ağaçların arasından gelen bir hışırtı sesi duydu. Kendini hemen yere attı. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağmaya başlamıştı. Üstü başı çamur içinde kalmıştı. Tüm dikkatiyle hışırtının geldiği yeri araştırıyordu. Bir ara dizlerinin üzerinde doğruldu. Tam o anda gözlerine inanamadı.

Az ileride bir at duruyordu. Ağaçların arasında ayağını yere vuran at, Karayel'in ta kendisiydi. Karayel de sanki Sinan'ı tanımıştı. Başını ona doğru uzatıp duruyordu. Sinan ayağa kalkıp, atın yanına vardı, başını okşadı. Bulut dağılmış, yağmur durmuş, havayı toprak kokusu sarmıştı. Güneş ise parlayan yüzünü çoktan göstermeye başlamıştı.

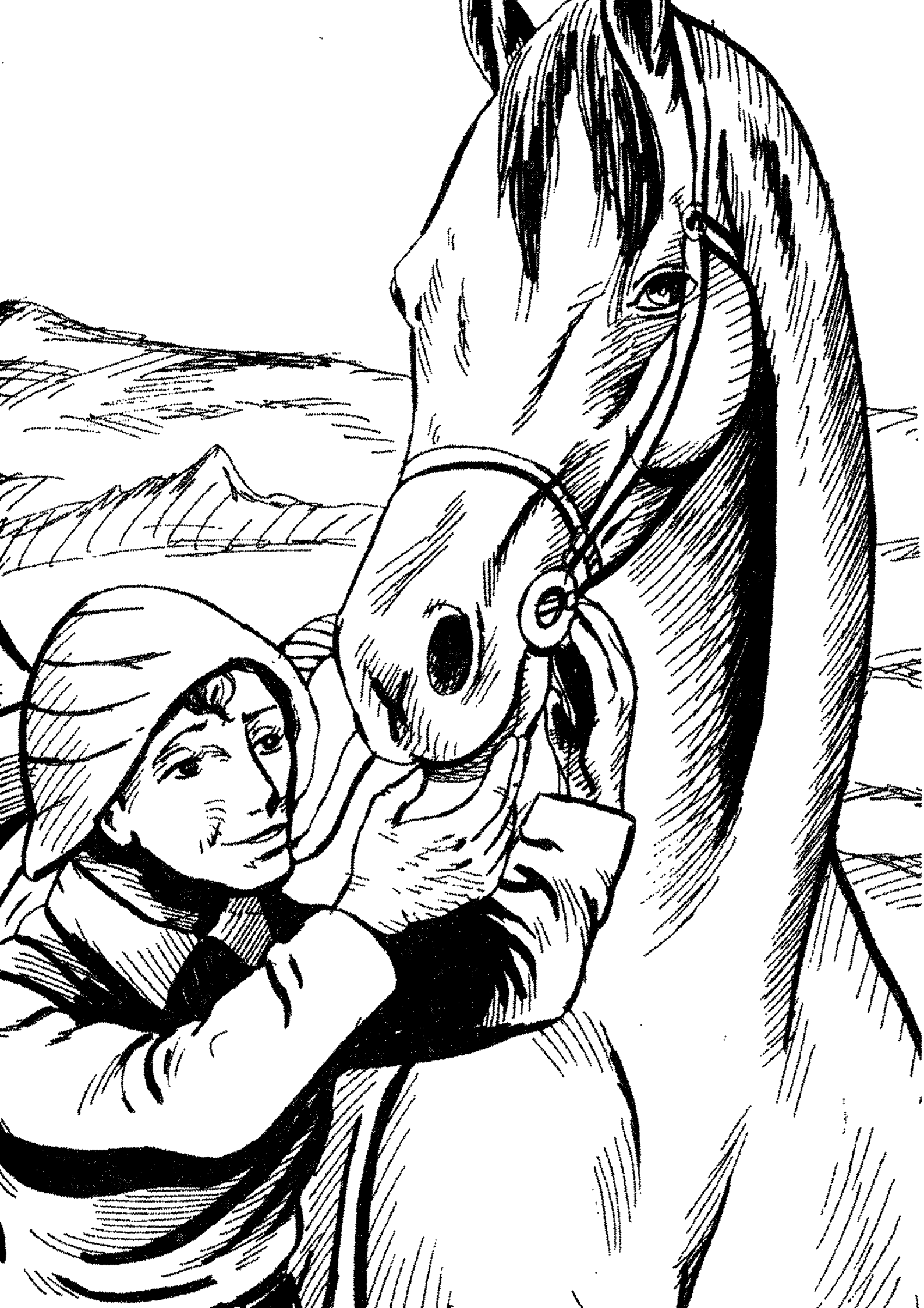
Karayel, yağmurdan ıslanan yelelerini savurdu. Sinan ise çevresine bakındı. İçi korku ve endişeyle titredi:

"Söyle Karayel, söyle! Hanımın nerede?"

Yüreği, gençliğinin heyecanıyla çarpıyordu. Ayşe'si neredeydi? Yoksa başına bir şey mi gelmişti? Yoksa ölmüş müydü? Belki de yaralıydı. Yoksa, yoksa esir mi düşmüştü?"

İliklerine kadar ürperdi:

"Onu bulmalıyım! Onu bulmalıyım! Söyle kızım, söyle Karayel, hanımın nerede?"

Atı bir kez daha öptü, kulağına fısıldadı:

"Beni ona götür. Hadi kızım, beni ona götür..."

Savaşın ortasındaki ölüm-kalım mücadelesinde yol ayrı-
mındaydı. Cephedeki komutanı düşündü. Eğer yaşıyorsa, ata-
cağı adımı Ayşe için de atmış olacaktı.

Mırıldanır gibi kendi kendine konuştu:

"Kalbimin bir yanı vatanım, bir yanı Ayşe'm... Onlarsız as-
la yaşayamam! Onlara bir şey olursa intikamlarını almadan
ölmeyeceğim. Allah'ım, bana yardım et!"

Ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

Karayel ayağıyla toprağı eşeliyordu.

Sinan, atın üstüne binmek için hamle yaptı. Hiç de kolay
değildi ata binmek. Oysa Ayşe'si nasıl da kolayca, bir sıçra-
yışta biniyordu... Biraz ilerde bulunan kayaya doğru yürüdü.
Kayanın üstüne çıktı. "Hadi gel kızım, gel!" diye seslendi. At,
usulca Sinan'ın yanına geldi.

Sinan, bu kez kolayca atladı Karayel'in sırtına... Atın ye-
lelerini sımsıkı tuttu. "Haydi!" dediği gibi son hızla koşturmaya
başladı.

Acaba Ayşe yaşıyor muydu? Acaba şu anda ne yapıyordu?
Başı dertte miydi? Onu bulabilecek miydi? Ya bulamazsa, ne
yapacaktı?

Aklında binbir soru vardı. Rüzgârla yarışırcasına gidiyorlardı.

BOĞAZDA OLUP BİTENLER

Reşit Paşa Vapuru, hastaneye dönüştürülmüştü. Yaralı askerleri taşıyordu. İstanbul'dan kalkan vapur, asker ve erzak dolu olarak Çanakkale'ye çok zor koşullarda gelmişti. Şimdi de yaralıları alıp, İstanbul'a götürecekti. Vapura, Kızılay ve Kızılhaç bayrakları çekilmişti.

Safiye Hanım eğitim almış, gönüllü hemşire olmuştu. Ama ailesi buna karşı çıkıyordu. Hatta annesi bir keresinde: "Yavrum!" demişti. "Durumlar iyi değil, çok tehlikeli. Düşman gemileri Boğaz'ı sarmış. İngiliz donanması bütün gemileri topa tutuyormuş. Burada çalış, cepheye gitme."

Safiye Hanım razı olmamış, annesini terslemiştir:

"Böyle bir şey teklif etme, anneciğim! Duramam burarda. Gitmeliyim. Herkes senin gibi düşünürse kim gidecek cepheye? Düşmanlar hepimizi öldürse, namusumuzu lekelese daha mı iyi olur?"

Safiye hemşire, tüm Türk kadınları gibi çok gözü pek, cesur bir Türk kızıydı.

Reşit Paşa gemisi Çanakkale'deki Akbaş bölgesine çoktan demir atmıştı. Hastalarla, yaralılarla, binlerce acı çeken, inleyen, sayıklayan askerle dolmuştu... Safiye Hanım savaş bittikten sonra şöyle diyecekti:

"Bu parmaklar kaç gencin gözlerini kapattı? Sayısını unuttum."

Yaralıları cepheden taşımak zaten çok zordu. Karada top- lar, tüfekler... Denizde gemiler, denizaltılar... Havada uçaklar,

gülleler, mermiler... Hepsi birbirine girmişti. Askerlerin kimisi daha gemiye varmadan şehit oluyordu.

Reşit Paşa gemisi yaralıları aldı, ağır ağır yola çıktı. Denize karanlığın içinde kapkara duruyordu. Ölmüş olan Türk ve düşman askerlerinin cesetleri kıyıda şişmiş, çürümüş bir halde duruyordu. Ölü insan selleri gibiydiler...

O günleri yine Safiye Hemşire'den dinleyelim:

"Bir keresinde müthiş bir bombardımana tutulduk. Hem denizden, hem havadan bombalanıyorduk. Artık sıra bizde diye düşünüyorduk. Hatta İstanbul'a vardığımızda duyduk ki 'Reşit Paşa Vapuru batmış' diye bir haber bile çıkmış.

En çok kullanılan sözcük, 'su' sözcüğüydü. Hiçbir yaralının susuzluktan ölmesini istemez, çok dikkat ederdik. Çatlak dudaklara su damlatır, içirmeye çalışırdık. Bir keresinde yaralanmış, gözlerini kaybetmiş bir İngiliz askeri getirdiler. Onunla İngilizce konuşup iyi olacağını, ailesine kavuşacağını söyledim.

Hasta ve yaralılarımızın içinde en korkunç olanları, gözlerini kaybetmiş olanlardı. İçin için eriyorlardı. Bazı hastaların öleceğini bilirdik. Onları umutsuzca teselli ederdik. Sihirli kelimelerden biri de 'iyileşeceksin' demektir. İyileşeceklerine inanarak ölürlerdi. Hepsinin ama hemen hemen hepsinin sayıklamalarında "anne" sözü vardı... Hepsi de kuş olup cennete uçtular. Çok kötü günlerdi o günler! Acı, gözyaşı, kan dolu günlerdi."

Hasan ölmüştü. Yusuf ağır yaralıydı. Şimdi de Ayşe tehlikedeydi. Sinan'ın aklındaki tek düşünce, hiç olmazsa onu kurtarmaktı.

Üstünde Sinan'ı taşıyan Karayel, sanki nereye gittiğini biliyormuş gibi koşuyordu. Bazen ağaçların dalı, yüzünü çiziyor, bazen de durup, kulaklarını dikip, sessizce bekliyordu. Saatler su gibi akıyor, zaman hızla geçiyordu. Ne kadar zaman geçtiğini Sinan da bilmiyordu.

Tepeyi aştıktan sonra durdular.

İlerideki yamaçta küçük bir köy görünüyordu. Karayel, sanki sırtındaki yolcunun inmesini ister gibi ayağını yere vurmaya başladı. Bunu hisseden Sinan, aşağıya indi. Karayel'i öptü. Daha sonra yerde sürünerek ilerlemeye başladı. Güneş batmış, köye alaca karanlık inmişti. Sabırsızlıkla ilerliyordu. Avuçları, dizleri, dirsekleri kanıyordu. Köyde pek hareket görünmüyordu.

Köye yaklaşırken bir çeşme gördü. Gitti, doyasıya su içti. Çeşmenin yanında kırılmış, parçalanmış testiler, yırtılmış yemeni ve bir de terlik gördü. Usulca evlerin arasından süzüldü. Birkaç evin penceresinden titrek kandil ışıkları sızıyordu.

Köyde çıt yoktu. Sessizlik ürkütüyordu.

Pencerelerden birine yaklaştı. İncecik perdeden içeriye baktı. Sedirde oturan bir yaşlı adam, bir çocuk, bir de kadın gördü. Kadının başı açıktı. Belliydi ki bunlar ya Ermeni ya da Rum'du.

Öyle ya, diye düşündü... Öyle olmasaydı, düşman askerleri onları da çoktan öldürmüş olurdu... Oradan sessizce uzaklaştı.

Evler birbirine çok yakındı. Diğer evden kahkaha sesleri geliyordu. Oraya doğru yürürken ayağı takıldı, sendeledi. Az kalsın düşüyordu. Tam o sırada kapı açıldı. Bir asker dışarıya çıktı. Sinan, kendini yan tarafa zor attı. Asker şarkı söyleye söyleye yürüyordu. Sinan, izlemeye başladı.

Sarhoştı. Birkaç ev geçti, birinin kapısını vurdu. Askerin kapıyı çalış şekli Sinan'ın dikkatini çekti. Kapı açıldı, asker içeriye girdi. Sinan ise kapının kapanmasından sonra evin arkasına dolandı. Tekrar ön tarafına geldi. Pencereden içeriyi gözetledi.

Elinde silah, tetikte bekliyordu. Ama loş olduğundan içeriyi rahat göremiyordu. Üç asker saydı. Görünürlerde Ayşe yoktu. Tam bu sırada askerın birinin; "Matmazel, Matmazel!" diye seslendiğini duydu. Heyecanı son sınırdıydı. Kendi kalbinin vuruşunu kendi duyuyordu. O kadar hızlı çarpıyordu ki elinden gelse söküp atacaktı.

Yan tarafa doğru yaklaştı. Zor da olsa görmüştü. İşte, Ayşe oradaydı. Elleri bağı, bir köşeye büzülüp kalmış, orada duruyordu.

Askerlerden biri, Ayşe'ye doğru hamle yaptı. Saçlarını tutmaya başlamıştı ki Ayşe bütün nefretiyle askerın yüzüne tükürdü. Tam tokadı patlatacaktı ki Sinan kapıya doğru sıçradı. İşte tam o anda, ne olduğunu anlayamadan bir el Sinan'ın ağzını kapatıp ayaklarını yerden kesti.

Biri Sinan'ı oradan uzaklaştırıyordu. Sürüklerken Sinan'ın silahını da aldı. Kimdi bu adam? Neden kendisini uzaklaştırıyordu? Bu adamın elinden nasıl kurtulacaktı? Öfkeden titriyor, burnundan zoraki nefes alıyordu.

Belli ki adam bir Türk'tü. Türk olmasa kendisini çoktan öldürmüştü.

Meçhül adam Sinan'ın kulağına eğildi:

"Sakın, bağıрма! Eğer bağıırırsan sana kimse yardım edemez. Şimdi elimi ağzından çekeceğim. Sakın konuşma! Dediklerimi yapacaksın."

Sinan'ın ellerini, ayaklarını bağıladı.

"Birazdan geleceğim. Burada bekle." dedi. Sonra da sırtarak; "Zaten bir yere gidemezsin." diye ekledi. Oradan uzaklaştı.

Sinan, çaresizlik içinde adamın dönmesini beklemeye koyuldu.

Kimdi bu adam? Ya bir de geri dönmezse, ne yapardı o zaman? Ellerindeki ipleri gevşetmek için uğraştı. Başaramadı. Çok sıkı bağlanmıştı. Kurtulmak için Allah'a dua etti.

Aradan saatler geçmiş gibi geldi Sinan'a. Adam sessizce dönmüştü. Dikkatli bir şekilde konuşmaya başladı:

"Bak, Reis'e anlattım. Seni görmeyi kabul etti. Kâfirler ortalıkta dolanırken seni buralarda bırakmaya gönlü razı olmadı. Şimdi ellerini çözeceğim. Çok sessiz ol. Beni takip et."

Sinan, adamın iyi niyetli olduğunu anlamıştı. Söylediklerini yaptı.

Yıkıntılar arasından, taşların üstünden atlayarak ilerlediler.

Yıkık-dökük bir yere yaklaştılar. Sinan, adamı takip ederken sık sık yere düşüyordu. Ama bütün bunlara katlanmaktan başka çâresi yoktu.

Gecenin karanlığında durdular. Adam yerdeki çalı çırpıların kenara itti. Yere iki kere vurdu. Sinan, olanları göremiyor ama hissediyordu. Yerden bir kapak açıldı. Beş-on basamakla aşağıya indiler. Kapak tekrar kapandı.

Korkulu gözlerle etrafına bakındı. Onu getirenle birlikte içeride altı kişi vardı. Hepsi de iri yarıydı. Bellerindeki kuşakta silah ve kama sapları gözükiyordu. Bir tanesi sakallıydı ve pala bıyıkları vardı. İriyarı biriydi.

Kalın bir ses tonuyla Sinan'a sordu:

"Orada ne işin vardı?"

Sinan, cevap vermedi.

"Şunun haline bakın! Bu daha bir çocuk... Üstü başı da çamur içinde. Yüzü gözü de bereli."

Adam çok rahat görünüyor, Sinan ise öfkeden, sinirden titriyordu. Yumruklarını sıktı. Adamlara öfkeyle baktı.

Yerin altında, böyle bir yer olabileceği hiç de aklına gelmezdi.

Bir köşede de yığınla silâh ve bomba vardı. Bir de üstüste konmuş birkaç yatak ve bir sedir. Belli ki bunlar çetecilerdi. Durumu kavrayan Sinan; "Eğer senin adamın beni yakalayıp buraya getirmeseydi Ayşe'yi kurtarmış, onları da gebertmiştim." dedi.

Kahkahalarla güldüler. Onu yakalayıp getiren adam konuştu:

"Sen içeriye daldığın an seni öldürürlerdi. Sadece seni değil, Ayşe'yi de öldürürlerdi. Pisi pisine öldüğünüzle kalırdınız."

Reis, bir yandan da Sinan'ın silahıyla oynuyordu.

"Bana bak, delikanlı! Bu silahla bir kuş bile vuramazsın. Belli ki o kızı kurtarmak için ölümü bile göze almışsın..."

Sinan heyecanla atıldı:

"O benim akrabam!"

Bunu söylerken kıpkırmızı oldu. Allah'tan içerisi karanlıktı da yüzünü göremiyorlardı.

Reis konuşmaya devam etti:

"Allah'tan, bizim çavuş görmüş seni. Yoksa şimdi ikiniz de ölmüştünüz. Neyse, geçmiş olsun. Merak etme sen, buluruz bir çâresini. Yakında onları haklar, Ayşe'yi de kurtarıyoruz."

Bu sözler, Sinan'ın hiç hoşuna gitmedi.

"Yakında mı?" dedi, şaşkınlıkla. "Ne yakındası! Ayşe ellerinde, hemen harekete geçmeliyiz!"

Üçüncü adam söze karıştı:

"Yavaş ol, evlât! Bu işler aceleye gelmez. Biraz zaman geçsin hele... Kâfirler iyice içip sızsinlar. Sabaha karşı basarız onları."

Reis, öfkeyle dönüp adamına baktı.

"Sen ne zamandan beri benim yerime karar verir oldun, bakiim?"

Adam kekeledi:

"Ya... ya... yanlış anlama Reis. Ö... ö... öylesine söyledim, işte."

Reis, Sinan'a döndü:

"O kızın orada olduğunu nasıl bildin? Nereden haberin oldu?"

Sinan, beklemedikleri bir cevap verdi:

"Atını gördüm."

Böyle dedi ama dediği anda da pişman oldu. Ancak ağzından çıkmıştı bir kez. Reis ve adamlarının gözleri faltaşı gibi açıldı.

Reis:

"Ne dedin? O at, o kızın mı?"

Sinan mecburen "Evet!" dedi.

"O at çok değerlidir, kız ondan da değerli. Demek senin akrababan ha?"

Bir yandan odı da volta atıyor, bir yandan da "Hımmmm..." diye sesler çıkararak düşünüyordu. Sinan daha da tedirgin oldu. Reis:

"Demek, senin akrababan ha!" dedi. "Sen duymadın mı, o kızın ölüsünü getirene ödül koydular. Az eziyet etmedi, kâfirlerle. Biliriz, onun adı Karayıldız. Düşmanın korkulu rüyası. Ne zaman nereden çıkacağı hiç belli olmaz onun!"

Bir de kahkaha attı:

"Ha ha hah! Demek akraban, ha?"

Sinan umutsuzca atıldı:

"Reis, o zaman elimizi daha çabuk tutmalıyız! Onlar kim olduğunu anlamadan, kurtarmalıyız onu. Ne istersen yaparım! Allah aşkına bir şeyler yapalım, Reis!"

Reis, kocaman elleriyle sakalını sıvazladı:

"O kız bir kahramandır, evlât!"

Sinan'ın korkusu daha da artmıştı. Başının dönüp gözlerinin karardığını hissetti. Tam yere düşerken Reis tuttu:

"Şimdi bayılmanın sırası değil, evlât! Yemek zamanı. Hadi bakalım, yemeğe!"

Sinan:

"Hayır! Zaman kaybetmeyelim. Karnım aç değil."

Adamlarından biri alay etti:

"Reis, karnı aç değilmiş..."

Sinan'a döndü:

"Sana emrediyorum, yiyeceksin!"

Arkadaşına seslendi:

"Hey, Tosbağa! Çabuk, en güzel konservelerden bir tane aç. Gâvur yiyeceği nasıl olurmuş, hele bir baksın tadına... Kendine gelsin gariban. Yoksa savaşırken yine bayılır."

Sinan, zoraki de olsa bir şeyler yemeye başladı.

Reis devam etti:

"'Komşun açken tok yatamazsın' diyen Peygamber Efendimiz'i unuttun galiba... Sen açken biz tok olabilir miyiz? Hadi bakalım! Bismillah de, hele!"

Köyde bunlar olup biterken, Seddülbahir sahillerindeki zorlu saatler devam ediyordu. Çıkartma altı noktadan birden yapılıyordu. Hem de özel yapım araçlarla çıkıyorlardı sahile. Bu araçlar, bir seferinde beş yüz asker, altmış hayvan, birçok top ve malzeme taşıyordu. Düşman kuvvetleri bu denli silah, gemi ve malzeme üstünlüğüne sahipti.

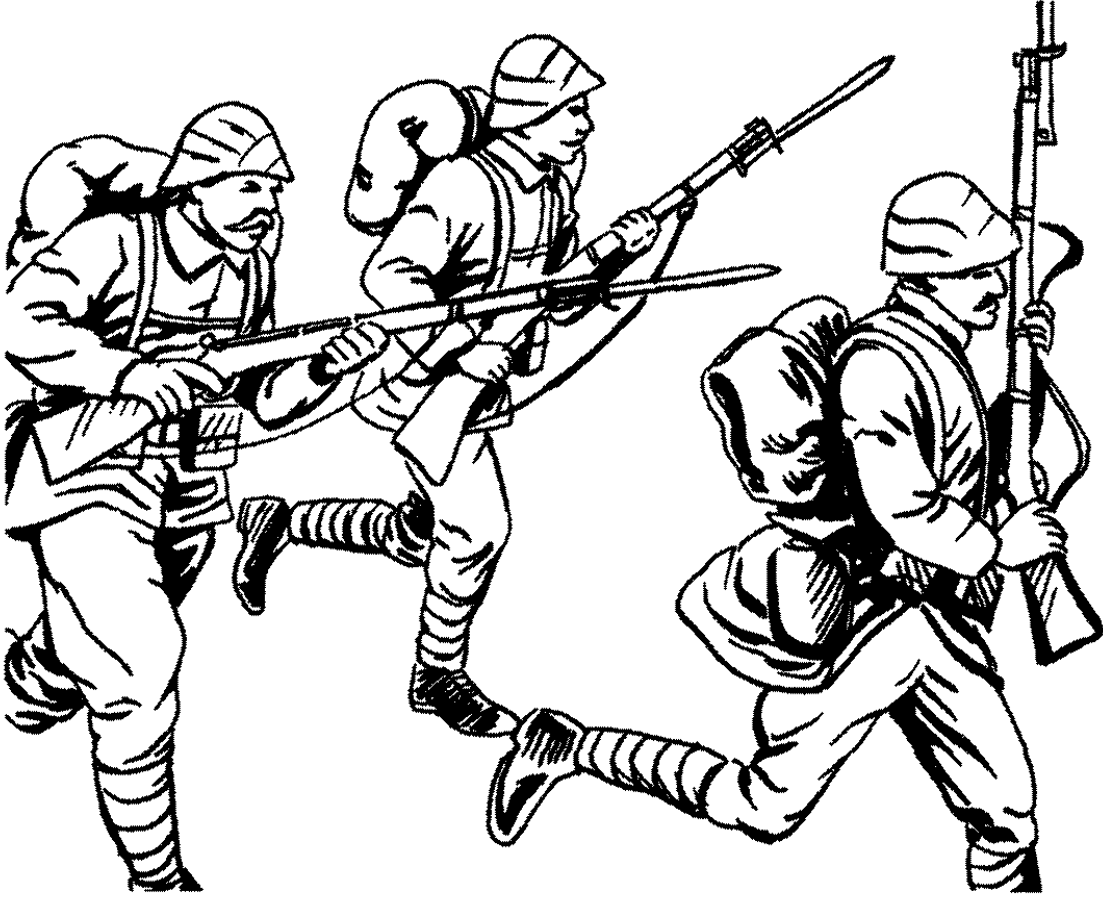
Seddülbahir sırtları, düşmanların çıktıkları yerlerden sadece biriydi. Ama çıkamadılar, bir kez daha geri püskürtüldüler.

Komutanları General Hamilton, daha sonraları şöyle diyecekti:

"Çanakkale'nin dağları sanki gebe kalmıştı. Türk doğurmaya devam ediyordu. Birbirlerini kovalayan dalgalar halinde üzerimize geliyorlardı. Silâh, gemi ve uçak açısından onlardan daha güçlü olmamıza karşın, üzerimize gelmeye devam ediyorlardı. Biz onları öldürdükçe, sanki onlar yeniden diriliyorlardı."

Evet, General Hamilton haklıydı. Onların güçlü silah ve toplarına karşılık, bizler sadece süngüyle ve az bir silahla savaşıyor, buna karşın onlara aman vermiyorduk. Zafere olan inancın, cesaretin ve vatanseverliğin silahtan, teknolojiden daha etkili olduğunu tüm dünyaya bir kez daha göstermiştik ama kalkınmış bir ülke olsaydık, asla o kadar şehit vermezdik. Dahası, düşman orduları saldırmaya cesaret bile edemezlerdi.

Bazı cephelerde ise düşman askerleri, Türk siperlerinin altına doğru tüneller açıyor, siperlerimizin altına dinamit yerleştirip patlatıyorlardı. Toprak altında kalan erlerimiz parçalanarak havaya uçuyor, çoğu da açılan siperlerin içinde son nefesini veriyordu.

Sinan yemeğini bitirmişti. Reis'e dönüp sordu:

"Komutanım, silahımı alabilir miyim?"

Reis güldü:

"Ben komutan değil Reisim. Bana sen de Reis diyeceksin."

İkinci adamın elinde, Sinan'ın o güne kadar hiç görmediği bir makineli tüfek vardı. Reis'in bir işaretiyle hemen gizli bir bölmeye girdi. Elinde başka bir silahla geri döndü. Reis'e uzattı. Reis Sinan'a döndü:

"Al bunu, sana hediyem. Öteki silahla kuş bile vuramazsın."

Sinan, elindeki silaha hayranlıkla baktı:

"Hadi bakalım, yola çıkıp kuş avlayalım." dedi. Adamları da gülerek; "Avımız bereketli olsun, Reis!" dediler.

Sabah yaklaşıyordu. Gün ağarmadan dışarıya çıktılar. Mahzenin kapağını indirip, üstünü çalı çırpı ile örttüler. Orada böyle bir yerin olacağı artık kimsenin aklına gelmezdi.

Yola koyuldular. Reis önde, Sinan'la adamları arkada, ilerliyorlardı. Sanki birer hayalet gibiydiler.

Yolları iyi bilen çete üyeleri hızlı hızlı yürüyor, Sinan onlara yetişmekte zorluk çekiyordu. Gece oldukça sakindi. Uzaklardan sadece tek tük silah sesleri duyuluyordu.

Ayşe'nin bulunduğu eve yaklaştılar. Birinci adam pencereye doğru ilerlerken, diğeri de arka tarafa dolandı ve geri döndü. Usulca Reis'e seslendi:

"Reis, arka taraf temiz. Sadece iki asker uyanık. Diğerleri sızmış."

"O zaman aniden içeri girip onları tarayacağız. Kızın bulunduğu tarafa çok dikkat edin. Yanlışlıkla onu da vurmayın. Biz içerdeyken sesleri duyup, gelen birileri olabilir."

Sinan'a döndü:

"Evlât, sen de dışarıda bekle. Ben sana gir deyince dalar-sın içeriye."

Makineli tüfek taşıyan adamla Reis, kapıya doğru birlikte hamle yaptılar. Reis bir tekmeyle kapıyı açtı. Aynı anda ikisi birden içeriyi taramaya başladı. İçerdekilerin hiçbiri de silahına davranamadı. Oracıkta yığılıp kaldılar.

Sarhoş olan askerler ise öteki odada uyuyorlardı. Bir adam odaya hızla daldı. Reis Ayşe'ye doğru hamle yaparken, birden durdu. Kapıya döndü. Ayşe, olup bitenleri anlamaya çalışıyor, sadece paniklemiş gözlerle bakıyordu. Tam o sırada, Sinan içeriye daldı. Ayşe, Sinan'ı görür görmez müthiş bir çığlık attı. Gözleri yuvalarından fırlamıştı. Dudaklarından dökülen "Sinaaan!" haykırışı, Sinan'ı baştan aşağı titretti.

Askerlerin hepsi de sarhoştı. Yakalanmaları çok kolay oldu.

Sinan, Ayşe'nin bağlı olduğu ipleri kesti. Bir sorunu yoktu. Sadece günlerdir bağlı olan avaklarıyla tekrar yürüyüp yürü-

Reis'in öteki adamları da içeriye daldılar. Askerlerin üzerinde ne var ne yoksa hepsini toplamaya başladılar. Reis, emirler yağdırıyordu:

"Çabuk olun! Hemen gitmeliyiz. Recep, sen ne arıyorsun burada? Çabuk dışarı çık! Gözcülük yap. Çabuuuk!"

Recep korkuyla dışarı fırladı.

Ayşe, gerçekten de yürüyemiyordu. Sinan kaldırmaya çalışırken, Recep telâşla haykırdı:

"Devriyeleer!"

Dışarıdan silah sesleri gelmeye başlamıştı. Reis haykırdı:

"Çabuk, yere yatın!"

Hepsi yere yattılar. Reis endişelenmişti:

"Etrafımızı çevirmişler!"

Ayşe işte tam o anda, sanki sihirli bir el dokunmuş gibi yerinden fırladı. Bir silâh kaptı:

"Reis, biz arka tarafa geçiyoruz!"

Sinan'la birlikte hızla arka odaya dolandılar. Pencereye doğru yaklaştılar. Tam o sırada pencerenin camı kırıldı. Sinan silahını ateşledi. Bir "ah!" sesi duyuldu. Ayşe, bir hamlede kendini pencerenin yan tarafına atıp silahını ateşledi. Sinan, silah elinde, öylece kalakalmıştı. Ayşe bir yandan ateş ediyor, bir yandan da bağıırıyordu:

"Sinaaan, yere yat! Yere yaaaat!"

Sinan şoktaydı. Silah sesleri artmıştı. Dışarıdan makineli tüfek sesleri geliyordu. Ayşe pencereden atladı. Onun atladığını gören Sinan da fırladı. Arka taraftaki pencerenin dibinde, ölmüş olan askerin üstünden atlayarak ağacın arkasına geçtiler. Kurşunlar da vızıldayarak yanlarından geçiyordu. Sinan, başıyla işaret etti. Evin yan tarafından öne doğru saldıracak-

lardı. Yan tarafa geçerlerken düşman askeriyle burun buruna geldi. Silahını ateşledi. Arkadan gelen başka bir silah sesi daha duyuldu. Düşman yere yığıldı. Alaca karanlıkta iri cüssesi ile reisi tanımıştı. "Vay be!" dedi Reis. "Benden önce davrandın!"

Silah sesleri sustu. Ön tarafa geldiklerinde, düşman askerlerinin yanında, kendilerinden birini de gördüler. Vurulmuş, yatıyordu. Reis adamına doğru koşarken, bir silah sesi daha duyuldu. Ayşe elinde silah, Reis'e gülerek bakıyordu:

"Az kalsın seni vuruyordu, Reis... Daha dikkatli olmalısın. Adamını kurtarmak için sen de gidiyordun."

Reis, Ayşe'ye döndü.

"Hayatımı kurtardın, Karayıldız." dedi.

"Sizler de benim hayatımı kurtardınız." dedi Ayşe.

Reis dikkatliydi:

"Bunların devamı gelir. Hemen uzaklaşmalıyız buradan!"

Adamını sırtına aldı.

"Hadi, çabuk olun! Durmayın, acele edin!"

Öteki adamı, kaşla göz arasında çantalara silahları doldurmuştu bile. Sinan, Ayşe'ye sarıldı:

"Kurtuldun, Ayşe'm! Çok şükür, kurtuldun!"

Birbirlerine bakıp sessizce, mutlulukla gülümsediler.

Ay ışığında koşmaya başladılar. O savaş ortamında bile yeryüzünün en mutlu insanı onlardı.

Mahzene girdiklerinde, Ayşe, adamın yarasına baktı:

"Çabuk, bana sıcak su hazırlayın! Mermi omuzuna saplanmış. Korkmayın, tehlikeli bir şey yok! Ama mermiyi çıkar-mam lâzım..."

Ayşe, ne derse herkes onu yapıyordu. Reis adamına bir yandan kızdı, bir yandan da şefkat gösterdi:

"Eğer içeriye girmeseydin başına bu gelmezdi."

Elindeki su şişesini uzattı:

"Hadi, iç şunu. Vücudunun suya ihtiyacı vardır."

Ayşe, kızdırdığı bıçakla adamın yarasını dağlayıp, mermiyi çıkarttı.

Operasyonu bitirince derin bir nefes aldı. Sadece yaralı değil, herkes boncuk boncuk terlemişti. Düşman askerlerinden daha önce ele geçirdikleri sargı bezleri ve ilaçlar çok işe yaramıştı. Reis, olup bitenleri hayranlıkla seyrediyordu.

Ayşe'ye "Demek aynı zamanda hemşiresin?" dedi. "Bak, bunu bilmiyordum, işte."

Ayşe gülümsedi:

"Benim Karayıldız olduğumu unut. Bu aramızda kalacak, tamam mı?" diye sordu. Reis, sağ elini kalbine götürdü. "Tamam, ben bir şey bilmiyorum, görmedim." dedi ve ekledi:

"Sana teşekkür ederim. Adamımı kurtardın."

Sinan, Ayşe'ye bakıyordu. "Ne kadar da güzel!" diye geçirdi içinden.

Reis ise Ayşe'yi merak ediyordu:

"Anlat bakalım, nasıl yakalandın?"

Ayşe, Sinan'a döndü ve merakla sordu:

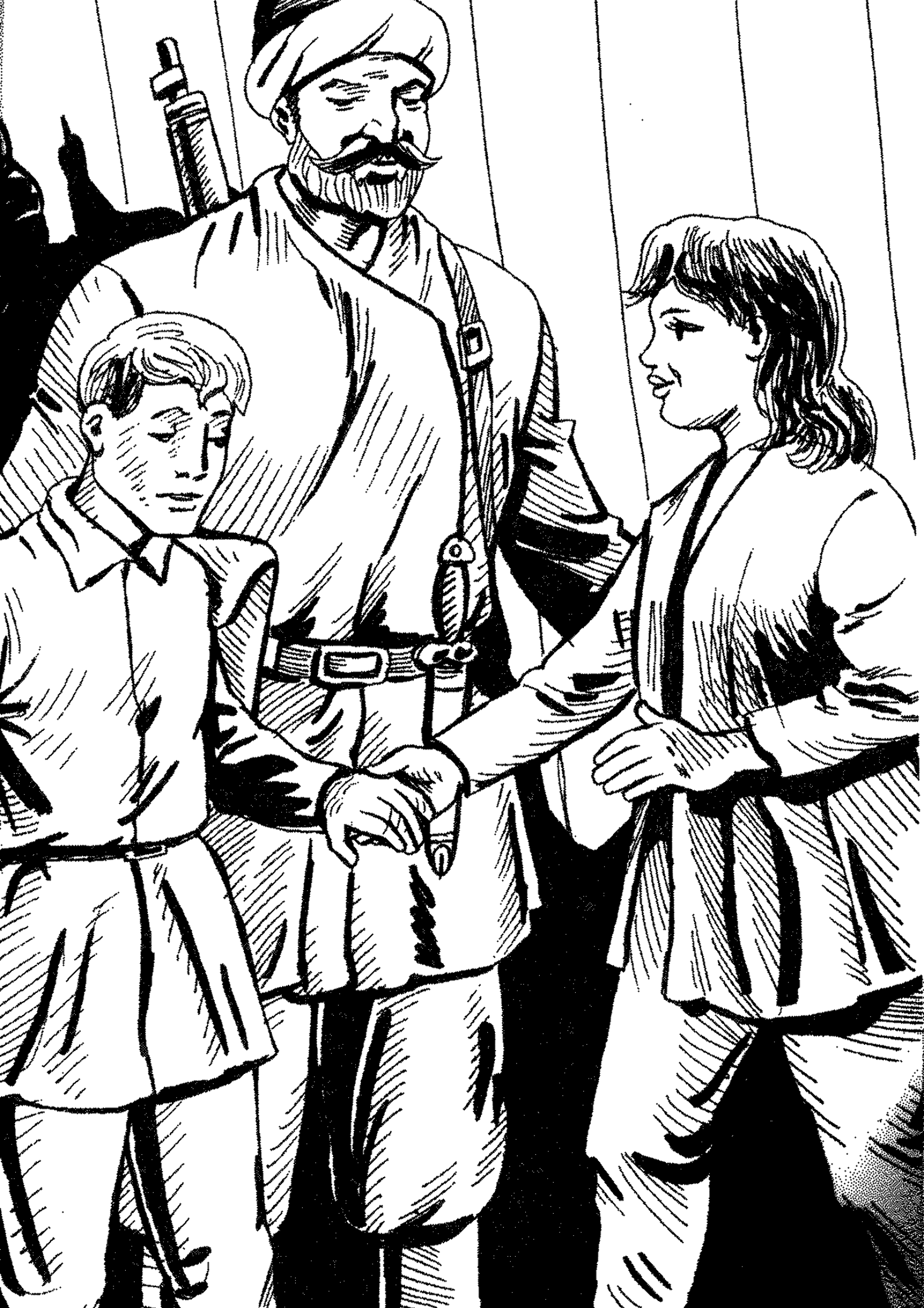
"Sahi, beni nasıl buldun? Buralarda ne işin var, Sinan?"

Sinan da, Ayşe'yi merak ediyordu:

"Sen söyle, sen nasıl yakalandın?"

Reis, Ayşe'ye döndü ve "Böyle bir akraban olduğu için çok şanslısın, Ayşe." dedi.

Akraba sözünü duyan Ayşe birden şaşırdı, ne diyeceğini bilemedi. Kekeler gibi konuştu:

"Ne? A.. a... akrabam mı?"

Sinan kıpkırmızı oldu, başını önüne eğdi. Ayşe durumu anlamıştı. Kendini toparlayıp Sinan'ın elini tuttu ve "Haklısın, çok şanslıyım böyle bir akrabam olduğu için." dedi. Reis, Sinan'a göz kırptı. Aralarındaki duygusal yakınlık anlaşılıyordu.

Herkes, Ayşe'nin başına gelenleri merak ediyordu. Ayşe derin bir soluk aldı ve anlatmaya başladı:

"Acıkuyu civarındaydım. Orada düşman askerlerinin olduğunu yaralı bir askerden duymuştum. Genç kızlara eziyet ediyorlarmış. Bir gece işim bittikten sonra yatmaya gidiyorum, diyerek çıktım. Atım her zamanki yerinde beni bekliyordu. Araştırmaya başladım. Girdiğim bir evde, bir baba ile kız yaşıyordu. Onlarla konuştum. Hangi evlerde düşman askeri olduğunu öğrendim. Gizlice o evlerden birine girdim. Evdekileri gâfil avlamıştım. Ama şanssızlık işte! Bir başka eve girerken atımı görmüşler. Karayel'in kişnemesini duydum. Beni uyarıyordu. Meğer etrafımı sarmışlar.. Bütün silahlar bana çevrilmişti. Karayel'e: 'Kaç kızım, kaç!' diye bağırdım. Onun arkasından ateş ettiler. Ben de silahımı ateşledim, o anda başımın arkasından bir darbe aldım. Kendimden geçmişim. Sonra beni buraya getirdiler. Benim haberim yok, meğer başıma ödül bile koymuşlar. O sebepten dokunmadılar bana. Birkaç tekme, birkaç da tokat yedim. Günlerce yemek ve su vermediler. Gerisini sizler biliyorsunuz... Şimdi de çok açım."

Reis dinlerken dalıp gitmiş, kedere boğulmuştu. Birden kendine geldi:

"Aman Allah'ım! Ne kadar düşüncesizim!"

Topraklarımıza dünyanın ta öbür ucundan kalkıp gelecek kadar gözleri dönmüştü... Ama ne yazık ki Çanakkale Boğazı'nın sırtları, onlara da mezar oldu... Vatanımızı elimizden almaya kalkmasalardı bu mezarların hiçbiri olmazdı...

Hemen adamlarına emretti:

"Nazmi, çabuk sofrayı kur! Kurşunu aç karnına çıkartmak ha!"

"Elbette öyle olacaktı." dedi, Ayşe. "O insan acı çekerken, ben nasıl yemek yedim? Aklıma bile gelmedi. Ama şimdi yerim."

Hepsi mutlu bir şekilde yemeklerini yediler. Sinan'ın sevinçten içi içine sığmıyordu. Ayşe'si yanındaydı ya... Başka bir şey istemiyordu.

Reis, Ayşe'ye: "Biliyorsun, bu malzemeleri cepheye götürme zamanı geldi." dedi. "Ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

Sinan'la bakiştılar.

"Atımı bulmam lâzım. O da beni bulacak." dedi. Sargı evini hatırladı:

"Benim sargı evine dönmem lâzım. Sinan da, ben de köyümüzü terk ettikten sonra onları bıraktığımız ormana gidip arayacağım. Kim bilir, annem ne çok merak ediyordur..."

Reis, çantalarının içini yiyeceklerle doldurttu. "Yolda lâzım olacak." dedi.

Vedalaşıp yola koyuldular. Mehtap önlerini aydınlatıyordu. Yine el ele tutuşmuşlardı. Taşların üstünden neşeyle atlıyorlardı. Sanki düşmanla çatışan, ölümden dönen onlar değildi.

Epeyce yol aldılar. Dinlenmek için, bir bombanın açtığı çukurda mola verdiler. İkisi de yorgun düşmüştü. Sinan, Ayşe'nin başını göğsüne yasladı. Saçlarından öptü. Heyecandan tir tir titriyordu.

"Ayşe, sana bir şey oldu diye o kadar korktum ki..."

Kısa bir sessizlik oldu. Heyecandan kekeliyordu:

"Be... ben sensiz yaşayamam..."

Sesi titriyordu. Ayşe, başını Sinan'ın göğsünden kaldırıp yüzüne baktı:

"Sana teşekkür bile edemedim, Sinan. Sen, benim hayatımı kurtardın."

"Ayşe, inanamıyorum! Hâlâ inanamıyorum. Buradasın.. Kurtuldun!"

Bu kara yazgının bir gün gelip biteceğini, düşmanların elbet bir gün vatanlarından kovulacağını, güzel günlerin tekrar geri döneceğini düşündüler.

Ayşe merakla sordu:

"Aklıma her şey gelirdi de beni, senin bulacağın hiç gelmezdi. Nasıl buldun beni?"

Sinan, başından geçenleri bir bir anlattı. Cepheden dönerken Karayel'e nerede rastladığını, çete ile nasıl biraraya geldiğini de anlattı.

Ayşe, sevgiyle gülümsedi Sinan'a. Dişleri, inci gibi parlıyordu. O güne dek hiç birbirlerine bu denli duygulu bakmamışlardı.

Sinan; "Ayşe, seni seviyorum!" dedi heyecanla. "Sensiz yaşayamam. Seni ilk gördüğüm gün sevmiştim!"

Ayşe de; "Sinan, Sinan! Seni çok düşündüm." diye karşılık verdi. "Seni düşünmediğim bir tek ânım olmadı. Ben de seni seviyorum!"

Mutluluktan göklere uçuyorlardı. Zaman durmuş gibiydi. Keşke hep dursa, hiç geçmeseydi. Kuş sesleri onlara eşlik ediyordu.

Ayşe, birşeyler anlatmak istiyordu:

"Sinan!" dedi. "Hani, o gün var ya... Yusuf'u yaralı getirdiğin o an var ya... Ömrümün en acılı ânıydı. Bir yanda sen, bir yanda kardeşim... Seni görene kadar nasıl korktum, bilemezsin. Kardeşim yaralı da olsa yanımdaydı. Ama sen..."

Durdu. Gözlerinden ılık yaşlar süzüldü. Devam etmekte güçlük çekiyordu. Sesi o kadar üzüntülüydü ki o anları sanki yeniden yaşıyordu.

Sinan, teselli etmeye çalıştı:

"Düşünme artık öyle şeyleri. İnşallah Yusuf da iyileşecek. Ya zavallı Hasan'a ne demeli? Onu unutmak mümkün mü? Şimdi yaşıyorsak, önce Allah'ın, sonra onun sayesinde yaşıyoruz."

İkisinin de gözleri bir kez daha yaşlandı.

Ayşe, "Bilirsin, Sinan..." diye sürdürdü sözlerini. "Sevdiğimiz şeylerin yok olması, kalbimizde ne derin yaralar açar. Rahmetli, şehit Hasan ve binlerce insanımız... Birlikte çekilen acılar, insanları birleştiriyor. Paylaşılan acılar azalıyor. Paylaşmak, dayanma gücü veriyor. Çocuklarını, kocalarını kaybeden annelerin, babaların acısı... Bunları düşününce, yaptıklarımın çok az olduğunu anlıyorum."

"Ama Ayşe, sargı evinde yaptıkların az şey mi?" dedi Sinan.

kurtulmaz. Ben de çok şeyler yapmak istiyorum. İnşallah bundan sonra, senin yanında, birlikte..."

İki sevgili sırtüstü uzanarak, yıldızların altında gökyüzünü seyrettiler. Bir çukurun içinde olduklarını bile unutmuşlardı. Ne savaşın acısı, ne de ailelerinden uzakta oluşları... Bunların hiçbiri gelmiyordu akıllarına. İçlerindeki umut, giderek daha çok parlıyordu. Artık eskisi kadar üzülüyor, gelecek günlerin güzel olacağına daha çok inanıyorlardı. Rüzgâr hafiften esiyor, gün ağarıyordu.

Yıldızlar görünmez olmuş, güneş tüm doğayı kızıl rengiyle sarmalamaya başlamıştı.

Uzaklardan bir horoz sesi duydular. Gecenin sihri, yerini yeni kaygılara bırakıyordu. Güneşle birlikte, savaşın yıkıcı yüzü bir kez daha görünüyordu. Uzaklarda görünen dumanlar, virâneye dönmüş köyler... Doğanın rengi bile kül rengine dönüşmüş, ağaçların, yaprakların yeşili bile solmuş, boz bir renk almıştı.

Sinan:

"Başımıza ne gelecek, bilmiyoruz. Ama seni ölünceye kadar seveceğim." dedi bir kez daha.

Karayıldız, o dünya güzeli iri gözlerini açarak Sinan'ın yüzüne baktı. Gülümseyerek:

"Biliyorum. Sen de biliyorsun. Ne kadar umutlu düşünersek, her şey o kadar güzel olur. Bu kadar güçlüğün içinde olumlu düşünmek zor, biliyorum ama... Allah bizlere sabır da veriyor, Sinan. O'na güvenelim. İnşallah, her şey güzel olacak!"

Savaş, tüm kanlı yüzüyle sürüyordu. Seddülbahir, Arıburnu, Conkbayırı, Karatepe, Anafartalar... Bunlar, savaş alanlarından sadece birkaçıydı. Buralara çıkan düşmanlar, askerlerimiz tarafından bir kez daha püskürtülmüşlerdi. Kirte savaşlarında, İngiliz ve Fransız askerlerinin saldırıları durduruldu. Ama ne yazık ki düşman da boş durmuyordu. Deniz topçuları birliklerimize ağır kayıplar verdiler.

Temmuzda, hava çok sıcak olduğu için askerlerin çürümüş cesetleri kötü kokmaya başlamıştı. Yayılan kokuya dayanamayan İngilizler, son çareyi oradan kaçmakta buldular.

Bu sırada Hamdi Bey adlı komutan ile ondokuz arkadaşı, Fransız ve Senegalli askerlerin savunduğu sahile ansızın bir baskın düzenlediler. Gece yarısı sandalla cephanelerin bulunduğu merkeze geldiler. Hepsi de iriyarı, güçlü kuvvetli insanlardı.

İçkiyi çok seven düşman askerleri ise yine sarhoştular. Tabii bu da Mehmetçiklerin işini kolaylaştırıyordu. İtilaf askerleri sahilden kolaylıkla kimsenin gelemeyeceğini sanıyorlardı. Boğazın akıntılı sularında, küçük bir kayıkla bu işin yapılabileceğine hiç ihtimal vermiyorlardı.

Oysa tek tek bayıltilan askerler, sabah uyandıklarında afalayıp kalacaklardı. Sandalın alabildiği malzemeler, Lapseki'ye çoktan taşınmıştı bile.

Ayşe ile Sinan, durmadan yürüyorlardı. Bazen gülüşüyor, bazen şakalaşıyorlardı. En ufak tıkırtıda ise hemen saklanıyorlardı. Ayşe zaman zaman elini ağzına götürüp, kuş sesine benzer bir ses çıkartıyordu.

Sinan, "Ayşe'yi neredeyse atından bile kıskanacağım." diye geçirdi içinden.

Ölüm her yerde kol geziyordu. Nereden, ne zaman, nasıl çıkacağı belli değildi. En ufak bir seste eğiliyorlardı.

Epeyce yürüdüler... Toz bulutu gibi uçan sinek orduları gördüler. Yarıyı yanmış bir ağacın dallarına birkaç karga konmuştu. Çirkin sesleriyle ötüp duruyorlardı. O tarafa doğru yöneldiler. Sinekler ağızlarına, burunlarına konup konup duruyordu. Âdeta kan içen vampirler gibi saldırıyorlardı.

Sinan, karşıdaki ağacın yanında bir askerin yatmakta olduğunu gördü. Koşarak yanına gitti. Alnından vurulmuş, şehit olmuştu. Gözleri sanki hâlâ canlıymış gibi bakıyordu. Alnından akan kan, çenesinden aşağıya kadar süzölmüş, boynunun çukurunda birikmişti.

Ayşe de geldi yanlarına. Eğilip askerin gözlerini kapadı. Kim bilir, nasıl bir yavuklusu ya da bir bebeği, yaşlı ana ve babası vardı? Şu anda sevdikleri vardı gözlerinin önünde belki de... Belki de o yüzden gözleri açık kalmıştı. Biraz ileride, iki asker daha yatıyordu. Demek ki onlar da çarpışmada ölmüştü.

Ayşe soğukkanlılıkla eğilip, askerin ceplerini karıştırdı. Sargı evinde bunlara alışmıştı. Bir mektup buldu. Alıp cebine koydu. Saçını topladı, askerin şapkasını başına geçirdi. Bir erkekten farkı kalmamıştı artık.

Bir karga, öterek başlarının üzerinden geçti.

Sinan; "Bak, burada bir çukur var. Onun içine defnedip, üstünü taşlarla kapatırız." dedi.

Ayşe sabırsızlandı:

"Hadi, hemen başlayalım öyleyse."

Güneş, yine bütün yakıcılığı ile ortalığı kavuruyordu. Askerin başında dualarını edip oradan ayrıldılar.

Ayşe, ara sıra ıslık çalarak atını çağırıyordu. Dinlenmek için küçük bir dere başında mola verdiler. Ellerini, yüzlerini yıkadılar. Bir süre dinlendiler. Suyun başındaki çimenler yemyeşildi. Mavi mine çiçekleri, ölüme inat açmaya devam ediyordu. Yaratıcının yasası buydu. Bir yanda ölüm, bir yanda doğum vardı.

Sinan, birkaç çiçek kopartıp Ayşe'ye uzattı. Ayşe, mahzun bir şekilde aldı çiçekleri. Hepsini teker teker koklayıp öptü ve Sinan'a dönerek şunları söyledi:

"Savaş bittikten sonra her taraf yeniden yeşerecek, bağlar bahçeler yeniden çiçeklerle dolacak. Çocuklar, yeniden koşup oynayacaklar... Bu toprakların, hangi bedellerle alındığını bilmeden yapacaklar bunları. Kan ve göz yaşlarıyla sulandığını bilmeden... İnşallah, o günleri biz de görürüz."

Derenin karşı kıyısının çalılıkları arkasından bir mendil sallandı. Birisi sesleniyordu:

"Yiyenlerim, sakın korkmayın! Ben de Türküm."

Sinan, ânında silahına davrandı.

"Sakın ateş etmeyin!"

Çalılıkların arkasından altmış beş-yetmiş yaşlarında, ak sakallı, nur yüzlü bir adam başını çıkardı. İki elinde de testi vardı. Yaklaştı:

"Nereye böyle? Her yer çok tehlikeli. Çok da küçükmüşsünüz... Aileniz nerede? Karşı köyden misiniz?"

Soru üstüne soru soruyordu.

"Biz de oraya gidiyoruz, emmi." dedi Sinan.

Adamın testilerini doldurmak isterken Ayşe'nin şapkası düştü. Simsiyah iki örgü, iki yanına düştü. Adam hayretler içinde kalmıştı:

"Amanın, yiyenim! Sen kızmışsın! Ben seni erkek sandıydım."

"Elbette, emmi." dedi Ayşe. "Düşmanla karşılaşırsak beni erkek sansınlar diye böyle giyindim."

"İyi yapmışsın, kızım. İyi düşünmüşsün. Aferin sana! Bu nâmertlerin ne yapacağı belli olmaz... Benim köy, aha, biraz ilerde."

Parmağı ile orayı işaret etti.

"Gelin hele, karnınız da açtır sizin. Bugün benim misafirim olun. Neneniz bir şeyler hazırlar. Sohbet ederiz. Zaten köyde fazla kimse kalmadı. Benim gibi birkaç kocamış, birkaç da çoluk-çocuk, kadın-madın... Diğerleri, öküzlerin çektiği kağnılarla gittiler. İnşallah başlarına bir iş gelmemiştir. Torunumla oğlum da cephede. Çok zorluk çektik. Hâlâ da çekiyoruz. Gerçi, bu kadar genç şehit olurken biz zorluk çekmişiz, ne olmuş yani?"

Yaşlı adam, gözleri yaşararak devam etti:

"Ama ciğerim yanıyor evlât, ciğerim yanıyor! Bu ateşi bir şeycikler söndüremez..."

Durdu, elinin tersiyle göz pınarlarında birikmiş yaşları sildi:

"Haydi, gidelim artık. Geç kalırsam neneniz tasalanır."

Düştüler yola. Epeyce yürüdüler. Ayşe merak etti:

"Emmi, sen bu suları nasıl taşıyordun? Köyün bayağı uzakmış."

Adamcağız çok dertliydi:

"Ne edeceksin kızım? Dinlene dinlene gelip gidiyorum, işte. Var mı başka bir çaresi? Eskiden çeşmemiz vardı. Kurudu. Bizim köyün adı da Susuzköy'dür zaten. Ne edeceksin? Su bu, hiçbir şeye benzemez. İdareli kullanıyoruz işte..."

Köye girildiği anda yoksulluk ve terk edilmişlik hemen göze çarpıyordu. Damları çökmüş evler, yıkık duvarlar, harabe-ye dönmüş kapılar... Bazı evlerin duvarlarında mermi izleri de vardı. Bir topal köpek, koşarak yanlarına geldi. Ayşe, eğilip köpeği sevdi. O da sevgisini kuyruğunu sallayarak gösterdi.

Bazı pencerelerden başlar uzanıyordu. İşte, bir kız çocuğu orada duruyordu. Yedi-sekiz yaşında ancak vardı. Eskimiş elbiseler içindeydi. Ayağındaki lastik pabuçlar yırtılmıştı. Utangaç bir şekilde gülümsedi. Elindeki testileri yere bırakan Ayşe, kızı sevmek istedi ama kız koşarak uzaklaştı.

Adam güldü:

"Seni erkek sandı. Bilirsin, bizim köylerde yabancılara pek yaklaşmazlar. Hele bir de erkeksen. Sana da kız demeğe bin şahit ister, yiyenim..."

Ayşe ile Sinan gülüştüler.

Kapı çalınmadan açıldı. Kapıda iki büklüm halde görünen bir kadın adama çıkıştı:

"Nerede kaldın? Gözüm yollarda kaldı. Başına bir iş gelmemiştir inşallah!"

Ayşe ile Sinan'a baktı:

"Demek, misafir getirdin? Hoş geldiniz oğullarım. Gelin, buyurun, girin içeriye..."

Ayşe'yle Sinan testilerle içeriye girdiler. Adam eşine döndü:

"Allah bu gençlerden razı olsun. Onlar sayesinde hiç yorulmadım... Hadi, bir şeyler bul da yiyelim."

Evin avlusuna girdiklerinde, tezek kokusu sarmıştı ortalığı. Böyle bir koku bile Ayşe'nin hoşuna gitmişti:

"Bu kokuyu çok özlemişim. Aylardır kan ve ilaç kokusundan sonra..."

Sinan'la Ayşe, kadının elini öptüler. Kadın ah çekerek, ağlayarak içini döktü:

"İnşallah evlâtlarım, torunlarım da geri dönerler. Gözümün yaşı hiç dinmez. Kızım doğumda ölmüştü. Torunumu ben büyüttüm..."

Kendini toparladı:

"Hadi, sizler içeri geçin. Ben de bir şeyler bulup getireyim." dedi.

Ayşe, hemen atıldı:

"Ben de yardım edeyim!"

Yaşlı kadın şaşırılmıştı:

"Olur mu, oğlum? Erkek dediğin ev işine karışmaz."

Ayşe; "O zaman ben de kız olurum." dediği gibi başındaki şapkayı çıkardı. İki örgüyü gören yaşlı kadın, önce korktu. "Tövbe tövbe! Nasıl da kız oluverdin!" dedi. Durumu anlamıştı. Birlikte gülüştüler.

Kapı çalındı. Ayşe merakla kapıya koştu. Orta yaşlı bir kadınla bir kız çocuğu içeri girdi. O çocuktü. Yanına yaklaştı ve yanağını sevip okşadı:

"Hadi, bakalım... Biraz önce benden kaçmıştın. Şimdi de kaçacak mısın?"

Çocukcağız ne diyeceğini bilemedi. Şaşırıp kalmıştı.

"Ama sen... Sen..." diyebilirdi.

"Adın ne senin?" diye sordu, Ayşe. "Benimki Ayşe."

Çocuk üzerinden şaşkınlığını atmaya çalışıyordu. Yine kekeleyerek sürdürdü konuşmasını:

"Ama sen, sen... Sen erkek gibi olmuşsun. Neden böyle giyindin?"

Yaşlı kadın tepsiye biraz patates, biraz da yoğurt koyup getirdi. Yufka ekmeğini ıslattı.

"Kusura bakmayın. Bu zamanda fazla bir şey bulamıyoruz."

Ayşe'nin aklına birden Karayel geldi. Acaba neredeydi?.. Ne yapıyordu?

O da, çete reisinin çantalarına koyduğu konserveyi çıkarttı. Kutunun ağzını açıp konserveyi bir tabağa boşalttı. O güne kadar böyle bir şey görmeyen köylüler çok şaşırdılar. Özellikle de çocuk...

Çocuğun adı Gülşah'tı. Gülşah, Ayşe'nin peşinden ayrılmıyordu.

"Ayşe abla, biliyor musun, ben de çorap örüyorum..." dedi. "Cephedeki babama, abime..."

Ayşe, sarılıp öptü Gülşah'ı. Gülşah daha şimdiden merak etmeye başlamıştı:

"Yine gelecek misin?"

"Elbette!" dedi Ayşe. "Şu savaş bitsin. Düşmanları vatanimizden bir kovalım, söz veriyorum, eğer yaşarsam mutlaka yine geleceğiz. Öyle değil mi Sinan?"

Sinan, sevinçle çocuğa baktı:

"Elbette geliriz, Ayşe! Elbette geliriz."

Başlarından geçeni anlattılar. Daha sonra Ayşe'nin aklına askerin verdiği mektup geldi. Evdekilerin de duymasını istiyordu. Mektubu koynundan çıkardı ve Sinan'a uzattı.

Sinan, mektubu açtığı anda buruşuk bir kağıda aceleyle yazılmış bir not görüldü. Sesli olarak okumaya başladı:

"Canım anam, canım babam!

"Bu satırları çok zor yazıyorum. Belki de sizleri görmek bir daha kısmet olmaz. Burnumda tütüyorsunuz. Sizleri çok

özledim. Beni merak etmeyin. Yeter ki vatanımız kurtulsun. Doğacak evlâdım hür yaşasın. Aklım sizlerde... Biliyorum, oralarda çok sıkıntı çekiyorsunuz. Allah hepimize yardım etsin. Eğer şehit olursam sakın üzülmeyin. Oğlum olursa benim adımı verin. Ben her zaman sizlerin yanında olacağım. Kalbim sizlerle olacak. Gülizar'ım, canım karım! Sana doydum. Kendine, doğacak bebeğimize, anama, babama iyi bak. Beni hatırandan çıkarma. Allah'a emanet olun. Hakkınızı helâl edin. Onbaşı Mehmet."

Mektup okunurken herkes ağlıyordu. Ayşe'nin başı önünde, hiç kıınıdamadan duruyordu. Odayı ölüm sessizliği sarmıştı. Böyle bir ortam, en duygusuz insanların bile kalbini parçalardı.

Kalkmak için izin istediler. Gece yol almak, daha kolay ve tehlikesizdi. Yaşlı kadın, hazırladığı azığı Ayşe ile Sinan'a uzattı:

"Alın, evlâtlarım. Yolda yersiniz. Yolunuz açık olsun. Keşke daha fazla bir şeyler koyabilseydim!"

Gülşah, Ayşe'nin boynuna sarıldı. "Büyüyünce ben de senin gibi olacağım." dedi. Ayşe de onu kucaklayıp öptü. Vedalaştılar ve ayrıldılar.

Yolda bir ara Ayşe durgunlaştı. Sinan meraklandı:

"Neyin var, Ayşe'm? Benden bir şey saklama..."

Ayşe, derin bir kuşkuyla kapılmıştı. Sinan'ın söylediğini duymadı bile.

"Ayşe'm, Ayşe'm! Sana diyorum!"

Ayşe, kendine geldi.

"Sinan." dedi. "Galiba Karayel'i kaybettik. Eğer yaşasaydı mutlaka bulurdu beni..." Sanki içine doğmuştu.

"Ağzını hayra aç. Kötü şeyler düşünme öyle. O çok akıllı. Adım gibi eminim, bizi bulacak o. Ne olur üzülme!" dedi ama... O da kuşku duyuyordu Karayel'den.

Aylardır tüm dehşetiyle süren savaş, doğanın üzerimizdeki olumlu etkisini unutturuyordu. İnsanı rahatlatan güzellikler, ağaçların, çimenlerin, çiçeklerin rengi, kokusu, güzelliği görülemez olmuştu.

Ayşe ile Sinan, bu kez korkuyla yürüyorlardı. Ara sıra, mermi sesleri arasında öten bir kuşun sesini duyup biraz rahatlıyorlardı.

Savaşın ne büyük bir felâket olduğunu yaşayarak görüyorlardı. Cephedeki korkulu bekleyişler, her an öldürülme korkusu, açlık, susuzluk... Susuzluktan kuruyup çatlayan dudaklar... Bitlenme, pislikten doğan hastalıklar... Öldürülen, parçalanan kadınlar, çocuklar..

Zorluklar denizinde yüzmeye çalışıyorlardı. Biliyorlardı ki yüzemeyenlerin boğulması kaçınılmazdı.

Aylardır sürmekte olan savaşta, Türkler'in bilmediği kimyasal silahlar da kullanılıyordu. Bu silâh, önüne geleni yakıp kavuran bir silâhtı. Yanmaya başlayan Türk askerleri acı içinde kıvranarak, çırpınarak can veriyorlardı. Fundalıklar, çalılıklar, otlar, ağaçlar alev alıyor, cayır cayır yanıyorlardı. Büyük yangınlar Çanakkale'yi yakıyordu.

Çanakkale yanıyor. Çanakkale bombalanıyordu. Taş üstünde taş kalmıyordu.

Sinan ve Ayşe yürüyorlardı. Geçtikleri yollarda sürekli ölmüş insanlar görüyorlardı. Yaşlı, kadın, çocuk, asker...

Ayşe, bu vahşeti görmemek için gözlerini kapıyordu. Hava barut ve kan kokuyordu.

Düşmanlar, kendi vatanlarında Türkler'i vuruyordu.

Yolda at ölüleriyle de karşılaştılar. Açlıktan, her birinin kaburgaları birbirlerine yapışmıştı. Sinekler, böcekler sarmıştı her yanı. Nefretle bakıyorlardı bu vahşete. Her taraftan duyulan top seslerinin kulakları sağır eden uğultusu, insanı çıldırtacak boyutlardaydı.

Bu korkunç manzara arasında, yakalanma korkusuyla yürüyorlardı. Silâh sesleri sanki çok yakındaymış gibi kulaklarında çınlıyordu.

Tepeye vardıkları anda düşman gemilerinin, toplarla Çanakkale kıyılarını dövmekte olduğunu gördüler. Düşen güller, tozdan bulut topları meydana getirip orada kim varsa öldürüyordu.

Tepeden uzaklaşıp, sağ taraftaki patika yola saptılar. Üzüntüden konuşamıyorlardı. Fundalıklar, çalılıklar arasında ilerlediler.

Ayşe, âniden durdu:

"Sinan, sanki bir ses duydum. Bebek sesi gibi geldi bana."

Çevreyi endişeyle ve usulca araştırmaya koyuldular. Yolun altında, genç bir kadın gördüler. İki büklüm yatıyordu. Demek ki bebek sesi oradan geliyordu. Sinan, kadına yaklaştı ve kadını omuzlarından kaldırıp çekti. O anda, gördükleri karşısında donup kaldılar.

Kadının karnı deşilmiş, bağırsakları dağılmıştı. Bebeği ise kanlar içindeydi. İçleri bulandı. Ayşe, gözyaşları içinde bebeği kucağına aldı. Zavallı bebek, can çekişiyordu.

Tam o sırada, bir uçak sesi duydular. Kendilerini çalılıklardan uzaklaştırdılar. Bebek, Ayşe'nin kollarındaydı. Uçaktan

bomba yağıyordu. Bir yandan da etraf, makineli tüfekle taranıyordu. Bombanın düştüğü yerler havaya uçuyor, toprak ve taş, sanki gökyüzünden yağıyormuş gibi üzerlerine iniyordu. Korku içinde yere uzandılar. Sinan, Ayşe'nin ve bebeğin üzerine kapandı.

Uçak, ölüm kustuktan sonra hızla uzaklaştı. Zaten yıkık olan yerler daha da yıkılıp dökülmüş, taş üstünde taş kalmamıştı. Çalılıklar yanıyordu.

Ayşe, doğrulurken bebeğe baktı. Bebek kollarında ölmüştü. "Sinan, bebek ölmüş!" diyebilirdi.

Tam o anda, Sinan'ın da vurulmuş olduğunu gördü:

"Sinan... Sen vurulmuşsun..."

Ayşe, bebeği dikkatlice yere bıraktı ve Sinan'ın üzerine kapandı. Sinan'ın rengi uçmuş, dudakları morarmıştı.

"Korkma." dedi. "Yaram ağır değil."

Ayşe, Sinan'ı yere uzatırken bir yandan da yarasını açmaya çalışıyordu. Belinden çıkardığı kasatura ile gömleğinin kolunu bir çırpıda kesti. Derin bir nefes aldı:

"Oh, Allah'ım! Çok şükür. Evet, yaran pek ağır değil. Ama hemen gerekli müdahaleyi yapmazsak kan kaybından..."

Sustu.

"Canın çok yanıyor, değil mi Sinan?"

Belli etmemeye çalıştıysa da öyleydi. Ayşe, çantasından çıkardığı sargı beziyle yarayı sıkıca sardı.

"Haydi, kalkmaya çalış. Buradan bir an evvel uzaklaşmalıyız. Saklanacak bir yer bulmalıyız. Tedavini yapmam lâzım."

Sinan, zoraki de olsa kalktı ayağa. Kolunu Ayşe'nin boynuna doladı. Yavaş yavaş adım atıyorlardı. Ayşe omzunda olan eli tutuyor, bir yandan da "İyi olacaksın, Sinan... İnşallah iyi olacaksın!" diyerek ona moral vermeye çalışıyordu.

Allah'ım, bu ne büyük bir acıydı!

"Demek, ben esir düştüğüm zaman da Sinan bu acıları yaşıyordu. Allah'ım yardım et, yardım et Allah'ım!" diye yalvarıyordu Ayşe.

Sinan ise kan kaybetmeye devam ediyordu. Çaresizlik içinde, ne yapacaklarını bilmeden yürümeye çalışıyorlardı. Sinan durdu:

"Ayşe!" dedi. "Beni iyi dinle! Sen gitmelisin, buradan gitmelisin. Buralar çok tehlikeli. Düşmanın nereden çıkacağı belli değil. Kendini kurtarmalısın. Benim için kurtarmalısın. Seni çok seviyorum! Başına bir şey gelmesini istemiyorum. Sen hemen gitmelisin."

Ayşe öfkeyle "Saçmalama Sinan!" diye bağırdı. "Ben seni asla bırakmam. Eğer sana bir şey olursa ben nasıl yaşarım? Eğer öleceksek birlikte ölürüz. Hem daha dur bakalım. Hemen pes etmek yok. İyi olacaksınız. Güzel günler bizi bekliyor. Biraz gayret et, kurtulacağız. Yalvarırım, kendini koyuverme!"

Hava çok sıcaktı. Terler gözyaşlarına karışıyordu. Susuzluk ise durumu daha da dayanılmaz bir hale getiriyordu.

Silah ve top atışları, tüm şiddetiyle devam ediyordu. Adım adım yürümeye çalışıyorlar ama her adımda daha da yavaşlıyorlardı. Uzaklardan köpek havlamaları duyulmaya başlamıştı.

Sinan, yarasına baktı. Kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu:

Ayşe:

"Güzel günleri, gelecek günleri düşün. İyi olacaksın! Bunları düşün. Mutlu günler gelecek... Bunları düşün!" dedi.

Böyle söylüyordu ama kendi kalbi de inanmıyordu söylediklerine. Her şey o kadar kötü gitmeye başlamıştı ki... Sanki bir şeyler içine doğmuş gibiydi.

Ah, şimdi Karayel yanlarında olacaktı! Yakalanmış olabilir miydi?

O anda nal sesleri duydular. Saklanmaya bile vakitleri olmadı. Bir anda etrafları sarıldı. Birlikte çığlık attılar:

"Aman Allah'ım! Sarıldık!"

Sudan çıkmış balıklar gibi çırpınıyorlardı.

Ayşe silahına bile uzanamadan yakalanmış, silahlar üzerlerine çevrilmişti. Bir ona, bir buna yalvarıyordu:

"Yardım edin, yardım ediiin!"

Çaresizlik içindeydi. Şoka girmişti. Düşman askerleri sırtıyor, aralarında bir şeyler konuşuyorlardı. Askerin biri hızla itti. Yere düşerken şapkası başından düştü. Örgülü saçları omuzlarına indi. Askerler "Vavuvvv!" diye sesler çıkarıyorlardı. Gül gibi yanakları bir anda soldu, buz kesti. Durumun vehametini anlamıştı. Sinan ise çaresizlik içindeydi. Yapabileceği bir şey yoktu. Olduğu yere mihlanmış kalmıştı.

Askerler, Ayşe'yi ordan oraya sürüklemeye başladılar. Ayşe, yorgun düştü, dizlerinin üzerine çöktü. Askerin biri elindeki kırbacı bir Ayşe'ye, bir Sinan'a vuruyor, canlarını çok

yakıyordu. Sinan kendi acısını unutmuş, Ayşe'nin haline dayanamıyor; "Alçaklar! Sizin gücünüz kadınlara yetiyor, değil mi? Alçaklaaar!" diye bağıyordu.

Sinan'ın ne dediğini anlamıyorlardı bile. Buna rağmen Sinan'ın öfkeli bağırıları, onları da öfkelendirmişti. Bu kez tüfeklerinin dipçikleriyle vurmaya başladılar. Sinan bütün gücüyle bağırıyordu:

"Hepiniz öleceksiniz! Vatanımızdan defoluuun! Burası size mezar olacak! Namussuzlar!"

Bir tanesi postalıyla Sinan'ın ağzını kapattı. Sinan'ın ağzı kanlar içinde kaldı. Ön dişleri döküldü. Yüzü parçalanmış, kan revan içinde kalmıştı. Ayşe yalvarıyordu.

"Sus, Sinan, sus! Allah aşkına sus!"

Çığlık çığığa bağıyordu.

Askerler, her ikisini de ellerinden bağladılar. Daha sonra da atlarının arkasına... Her ikisi de atlarla birlikte bazen koşmak, bazen durmak zorunda kalıyordu. Sinan'ı sürükleyen asker atını daha hızla koşturuyor, Sinan'ın ayakları yerden kesiliyor, Sinan havalanıyor, at yavaşlayınca da Sinan yere yığılıyordu... Zaten yaralı olan kolu iyice açılmış, her tarafı kan içinde kalmıştı.

Ayşe'nin nârin bedeni ise bir kelebek gibi titriyordu.

Bir kâbus gibi geçen sürenin sonunda köye girdiler. Üzerinde İngiliz bayrağının dalgalandığı bir binanın önünde durdular. Demek ki burası karargâhtı.

Sinan, yarı baygın hâldeydi. Sürükleyerek içeriye çektiler onu. İçerdeki askerin biri Türkçe biliyordu. "Demek, iki kuş daha avladınız, ha?" dedi sırtarak. İkisini de arka taraftaki odaya götürdüler. Ayşe odaya girdiğinde gözlerine inanamadı. Orada kollarından, bacaklarından bağlanmış birçok esir

vardı. Yanık et, kan ve amonyak kokuyordu oda. Ocağın üstünde kızgın, kor haline gelmiş demirler vardı.

Askerlerden biri, Ayşe'nin ellerini çözdü. Ayşe'yi kollarından sürükleyip duvardaki ağaç dilmelerden birine bağladı. Ayşe, umutsuzca etrafına bakındı. Buradan sağ kurtulmaları, ancak bir mûcize olabilirdi. Allah'a yalvarmaktan başka yapacak bir şeyleri yoktu.

Sinan'ı da duvardaki ağaç dilmelerden birine bağladılar. Sinan inliyordu. Sinan'ın da her yeri kan içindeydi. Diğer esirlerin üstleri çıplaktı. Sırtları ve bacakları, kırbaç ve dağlama izleriyle doluydu. İçlerinde bir tane de çocuk vardı.

Askerler, onları öylece bırakıp oradan ayrıldılar.

Ayşe, çocuğun seslendiğini duydu:

"Abla! Ayşe abla, beni tanımadın mı?"

Ayşe'nin yorgun ve bitkin bakışları çocuğa değdi:

"Aman Allah'ım! Emre, canım Emre! Sen ha?"

Emre'nin yüzü tanınamayacak hâldeydi. Bir deri bir kemik kalmış, gözleri çukura kaçmıştı. Üstelik, tek gözü de görmez olmuştu.

Sinan, gözlerini açtı. Ayşe'yi sayıklıyordu.

"Buradayım, Sinan. Yanındayım."

Sinan'ın biraz kendine geldiğini gören Emre bağırdı:

"Komutanım komutanım!.. Bak, ben de buradayım!"

Sinan, yarı kapalı gözlerini aralamaya çalıştı, Emre'ye baktı:

"Emre!"

Emre adı, bir çığlık gibi koşturdu yüreğinden.

"Emre, sen de mi buradasın?"

"Üzülme, komutanım!" dedi Emre. "Bana çok işkence yaptılar ama yine de konuşmadım. Buradaki askerler, Türkçe de biliyorlar. Çok dikkatli olun! Bir kelime bile alamadılar ağzımdan..."

Sinan, bir şeyler söylemek için kendini zorluyordu:

"Sen... Sen... Çok kahraman bir çocuk... Sen, Emre... Sen asker, kahraman... Seninle gurur duyuyorum!"

Odanın kapısı, sert bir şekilde açıldı. İçeriye iki asker girdi. Uzun boylu, sarışın ve mavi gözlüydüler. Uzun uzun çizmeleri vardı. Biri ellerini arkasına bağlamıştı. Yürüdü, Ayşe ile Sinan'ın önünde durdu. Gözlerini Ayşe'ye dikip ağzından salyalar sıçratarak konuştu:

"Çok da güzelmişsin!"

Saçlarının örgülerini çözmeye başladı. Ayşe tüm hışmıyla, tüm gücüyle başını sağa sola sallıyordu. Suratında bir tokat patladı.

"Doğru dur!"

Sinan, çığlık çığlığa bağıyordu:

"Namussuzlaaar! Alçaklaar! Bırakın onuuu!"

Asker, Ayşe'yi bırakıp Sinan'a yaklaştı. Sinan ise hâlâ bağıyordu:

"Pis köpekleeer! Bu yaptığınız yanınıza kalmayacaaak! Alçaklaaar!"

Askerin yüzüne tükürdü. Elinin tersiyle yüzünü silen asker, bir yandan da ocağa doğru yürüdü.

"Bakalım, şimdi de ne yapacaksın?" dedi. Kızgın demirlerden birini eline aldı. Sinan elinden geldiğince dik durmaya çalışarak, "Senden korkmuyorum! Hepiniz birer pislisiniz!" diye bağırdı. Askerin yüzüne tekrar tükürdü.

Kızgın demir, Sinan'ın göğsüne basıldı. Odayı yanık et kokusu sardı. Sinan'ın ağzından tek bir sözcük bile çıkmadı. Sadece inilti duyuluyordu.

Öfkeden kuduran düşman askeri, elindeki kızgın demiri bu sefer de yaralı koluna bastırdı. Sinan, can havliyle yine tükürdü. Bu sefer asker, bütün kınıyla vurmaya başladı.

Sinan, kendinden geçmişti. Bir bardak su çarptı yüzüne:

"Bu kadar çabuk kurtulamazsın... Daha görecekleerin var..." dedi sırtarak.

Öteki askere bir işaret yaptı. O da koşarak gitti ve amonyak getirdi. Sinan'a koklattılar.

"Hadi bakalım, şimdi ne yapacaksın? Köpek gibi yalvarmaya başla." dedi asker.

Sonra Ayşe'nin yanına gitti. Gömleğini bir çekişte yırttı. Ayşe, hiç kımıldamadan duruyordu. Çözülen saçları omuzlarına dökülmüştü. Odada çıt çıkmıyordu. Zaman durmuş gibiydi.

Ayşe, askere öfke kusmaya başladı. Tüm öfkesiyle kılıcını çeken asker, bir vuruşta Ayşe'nin memesini uçurdu. Odadaki bütün esirler hep bir ağızdan "Allah!" diye inlediler.

Ayşe bayılmıştı. Sinan ise gücüne güç gelmiş bir durumda çılgınca bağırıyordu. O hırsıyla ve acı bir kuvvetle, ellerini bağlayan ipi koparttığı gibi askere daldı. Böyle bir şey beklemeyen askerler, şaşkına döndüler. Askerin elindeki silahı kapan Sinan, Ayşe'nin önünde durup karşısındakileri taramaya başladı... Birkaç asker de Sinan'ı taradı. Ayşe ise bu arada çoktan şehit olmuştu. Sinan'ın ağzından "Ayşe" adı döküldü.

Öteki dünyada buluşmak üzere ruhları gökyüzüne yükselmişti.

***

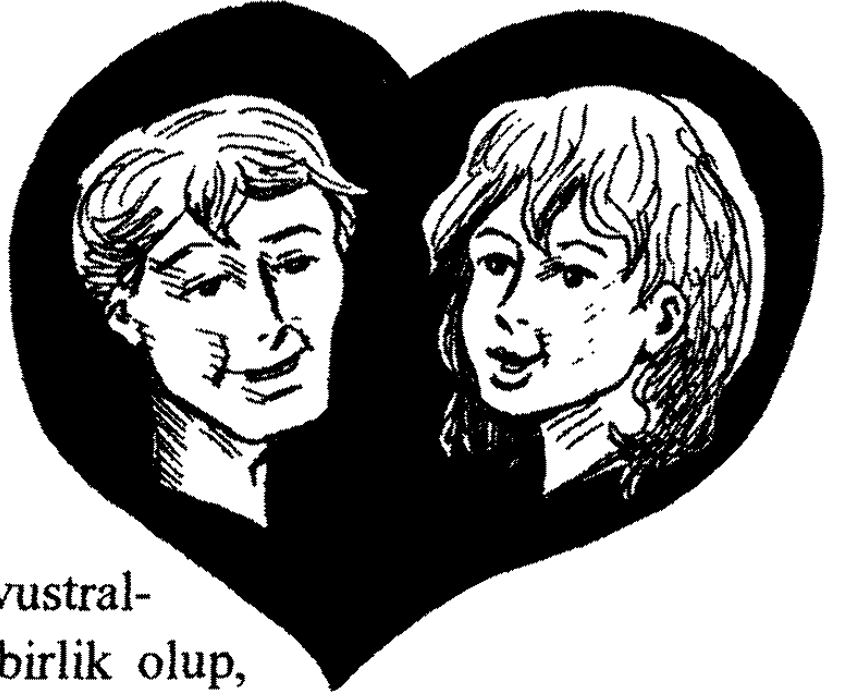
Orada bunlar olurken, Hamilton komutasındaki düşman güçleri, bir kez daha bütün hızlarıyla birçok cephede ve aynı anda saldırıya geçmişti.

Planlarına göre Suvla (Anafartalar) denilen yerde bir üs edineceklerdi. Kabaş-Maydos hattında yarımada'yı boydan boya kontrol eden bir mevzi tutacaklar, böylece de Boğaz'ı trafiğe açmış olacaktı. Bu büyük bir yarma hareketiydi. 6 Ağustos 1915 günü yakıcı bir topçu ateşinden sonra yeni bir çıkartma daha yapmaya başladılar. Bu çıkartmaları sırasında, tümendeki tüm askerlerimiz yine canları pahasına çarpıştılar.

Son kanlı savaş ise Seddülbahir bölgesinde oldu. 12 Temmuz sabahı Fransızlar, Kerevizdere'de saldırıya geçtiler. Ne yazık ki Türk ordusu, çok kayıp verdi. Sadece o saldırılarındaki kayıp altı bin askerinin üzerinde oldu. Hiçbir kalem o görüntüleri yazamaz, hiçbir yürek o vahşete dayanamazdı. Gençcik yiğitler, bu vatanın kurtulması için gözlerini kırpmadan kendilerini feda ettiler. Seddülbahir cephesinin her iki yakası da, donanma ateşi altında kaldığı için yetmiş gündeki ölü ve yaralı sayımız yüz binden fazla olmuştu.

Beş kilometrelik cephede, kilometre başına yirmi bin kişi şehit olmuştu. Bu da cephenin her metresinde yirmi Türk askerinin can vermesi demektir.

Canlarını vermişlerdi ama vatanlarını vermemişlerdi. Tıpkı büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi, düşmanlar geldikleri gibi gitmişlerdi.

Ey Türk çocukları!

İngilizler, Fransızlar, Avustralyalılar, Yeni Zelandalılar birlik olup, neden dünyanın ta öbür ucundan kalkıp gelerek Çanakkale'yi, İstanbul'u ve tüm sevgili ve biricik vatanımızı almak istediler?

Çünkü biliyorlardı ki Türkiye; dünyanın en güzel, en yaşanılabilir, en önemli, en büyük uygarlıkların beşiği olan ülkesidir. Ama Türkiye Cumhuriyeti gelip geçmeyecek. Sonsuza dek yaşayacak. Başkalarının onu elimizden almasına izin veremeyeceğiz... ASLA!

Bugün ülkemizde; dökülen o kanlar, verilen o canlar sayesinde özgürce yaşıyoruz. Bunu asla unutmamalıyız. Eğer unutsak bir gün gelir, bizler de kan dökmek zorunda kalabiliriz. Çünkü daha önce ülkemize saldırmış olanlar, bundan sonra da saldırabilirler.

Şimdi o yerlerde top, silah, mermi sesleri yok... Şehitlerimiz huzur içinde uyuyorlar. Dünyanın öbür ucundan gelerek can veren düşman askerleriyle yan yana uyuyorlar. Onlardan kalan acı ve gözyaşlarının oluşturduğu anıtlar yükseliyor. Gidelim, ziyaret edelim, öğrenelim. Ne büyük özverilerle, ne çok kanlar dökerek sahip olduk bu topraklarımıza, yerinde görelim.

Tam bin yıldır bu vatan bizim. Bu topraklar bizim. Bunun bedelini fazlasıyla ödedik. Onu parayla-pulla değil; aklımızla, kültürümüzle, canımızla, kanımızla hak ettik. Tam bin yıldır başarıyoruz bunu. Başarmaya da devam edeceğiz.

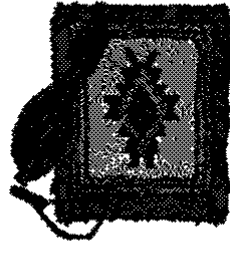
Nasıl mı?

Daha çok çalışarak. Kendimize daha çok güvenerek. Her türlü düşmanlığa hazır olarak. Kendimizi geleceğe daha iyi hazırlayarak...

Çanakkale şehit ve gazilerinden dualarımızı hiç eksik etmeyelim. Sadece onlardan mı? Hayır. Ecdadımızın hiçbirinden eksik etmemeliyiz. Çünkü Türkiye'yi bize onlar armağan ettiler. Hem de kan dökerek, can vererek armağan ettiler.

Değerini çok iyi bilmeliyiz.

halk hikâyeleri

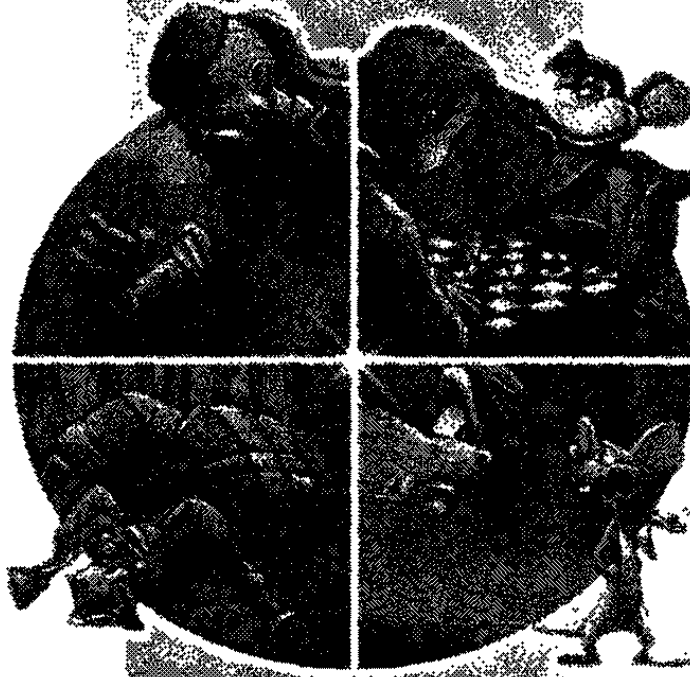
*H*alk hikâyeleri, oldukça eski zamanlarda söylenmiş, söyleyeni bilinmeyen, daha çok eski çağların yaşayışını ve inancını yansıtan halk edebiyatı ürünleridir. Eski geleneklerin izlerini taşıyan halk hikâyelerinde yiğitlik, fazilet, vefâ, sadâkat, doğruluk, yurt ve millet sevgisi gibi değerler baş köşeyi tutmuştur. Bu değerleri taşıyarak kültürümüze önemli katkılarda bulunan halk hikâyelerinde, genellikle sevdâ ve kahramanlık konuları işlenmiştir.

*B*u kitapta, çok bilinen, değişik biçimlerde anlatılan birkaç halk hikâyesinin yanı sıra, çok az bilinen, hatta hiç bilinmeyen halk hikâyelerini de bulacaksınız. Anadolu'ya can veren gönül erlerinin, Anadolu'nun şefkatli bağrında sevdâ yollarına düşen, gönülleri kor olup tutuşan, sevdâlarını gizli bir hazine gibi yüreklerinde saklayan, sevdâları ile can bulup can veren sevdâ yolcularının hikâyelerini yalın bir üslupla kaleme aldık.

*D*erken Anadolu'nun bağrından ayrı bir renk, ayrı bir biçimde bir dizi kahramanlık ve sevdâ hikâyesi çıktı ortaya. Elbette bu hikâyeleri derlemek bize düştü, alıp okumak da size...

hayat bahçesi

kissalardan hoşseler

Meylana Peyzaba - Sadık Kaykavus

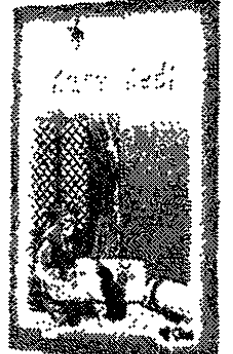

ZEVLER
OKUNACAK

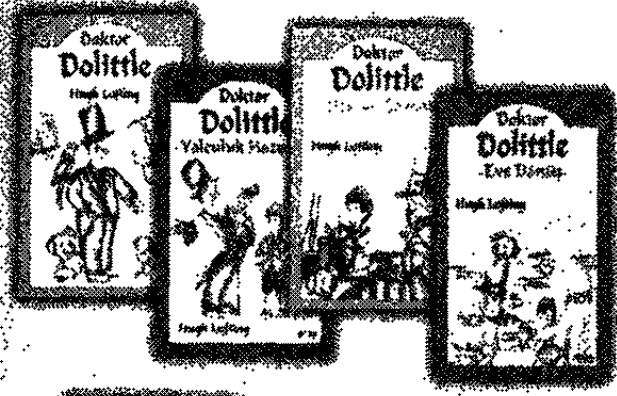
KİTAPLAR

Az gittik, uz gittik; dere
tepe auz gittik,
altı ayla bir güz gittik;
kâh çıktık göğe,
kôh indik yere; derken
daldık bir masal bahçesine;
baktık ki neler yok, neler...
Kırklar yediler; altın
kapılar, gümüş taslar;
korkak devler, yiğit pireler;
güzeller, çirkinler; cadılar,
melekler; görkemli saraylar,
kôhne kulübeler; berber keçiler, tellâl
develer...

Batı Klasikleri

Doğu Klasikleri

Yeni Çıkacak Kitaplar

- * Siyah İnci
- * Tarzan
- * Orman Kitabı
- * Bil Eğlen, Bul Öğren-6

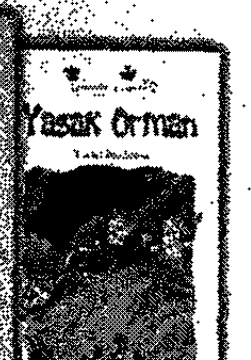
Çocukları Büyüten Masallar

Sevgi Yolu

Çevreciler İş Başında

Ömer Seyfettin KLASİKLERİ

Ömer Seyfettin'in birçok farklı konuda verdiği eserler yeniden derlendi. Çocuklarınızın okuyacağı kadar klasik, sizin okuyacağınız kadar taze kitaplar

 Çilek Yayınları'nda...

 Çilek Yayınları

Yılanlı Ayazma Sokak No: 8 Örme İş Merkezi Kat: 1 34010
Davutpaşa / Zeytinburnu - İSTANBUL Tel: 0212 483 15 16 - Pbx
www.cilekyayinlari.com

Çanakkalede

ÇOCUKLAR DA SAVAŞTI

Sevinç - Salim Koçak

"Arkadaşlar!... Askerler!... Ben, Emre'nin bize katılmasını kabul ediyorum. O, çok cesur bir arkadaş. Sizler ne dersiniz?" Herkes birbirine baktı. Emre'nin gözleri sevinç ve heyecanla arkadaşları arasında gidip geliyor, umutla verecekleri cevabı bekliyordu.

İsa atıldı:

"Komutanım, madem öyle uygun buldunuz, ben de kararınıza uyarım."

Diğer çocuklar da aynı şeyi söylediler.

Emre, öyle bir sevinç çığlığı attı ki tepelerde yankılandı:

"Yaşasın!.."

Hızla gidip, abisinin boynuna sarıldı. İsa, sert bir davranışla kardeşini itti. "Asker!" dedi. "Artık evin dışında abi-kardeş yok. Madem ki çetenin içindesin, ona göre davranıp, ona göre hareket edeceksin. Tamam mı?"

Emre, hızla hazırol durumuna geçip "Emredersin, komutanım!" dedi. Hepsi birden ellerini tekrar birleştirip, bir kere daha yemin ettiler: "Ölmek var, dönmek yok!"

ISEN 975-9189-06-2

9 789759 189068